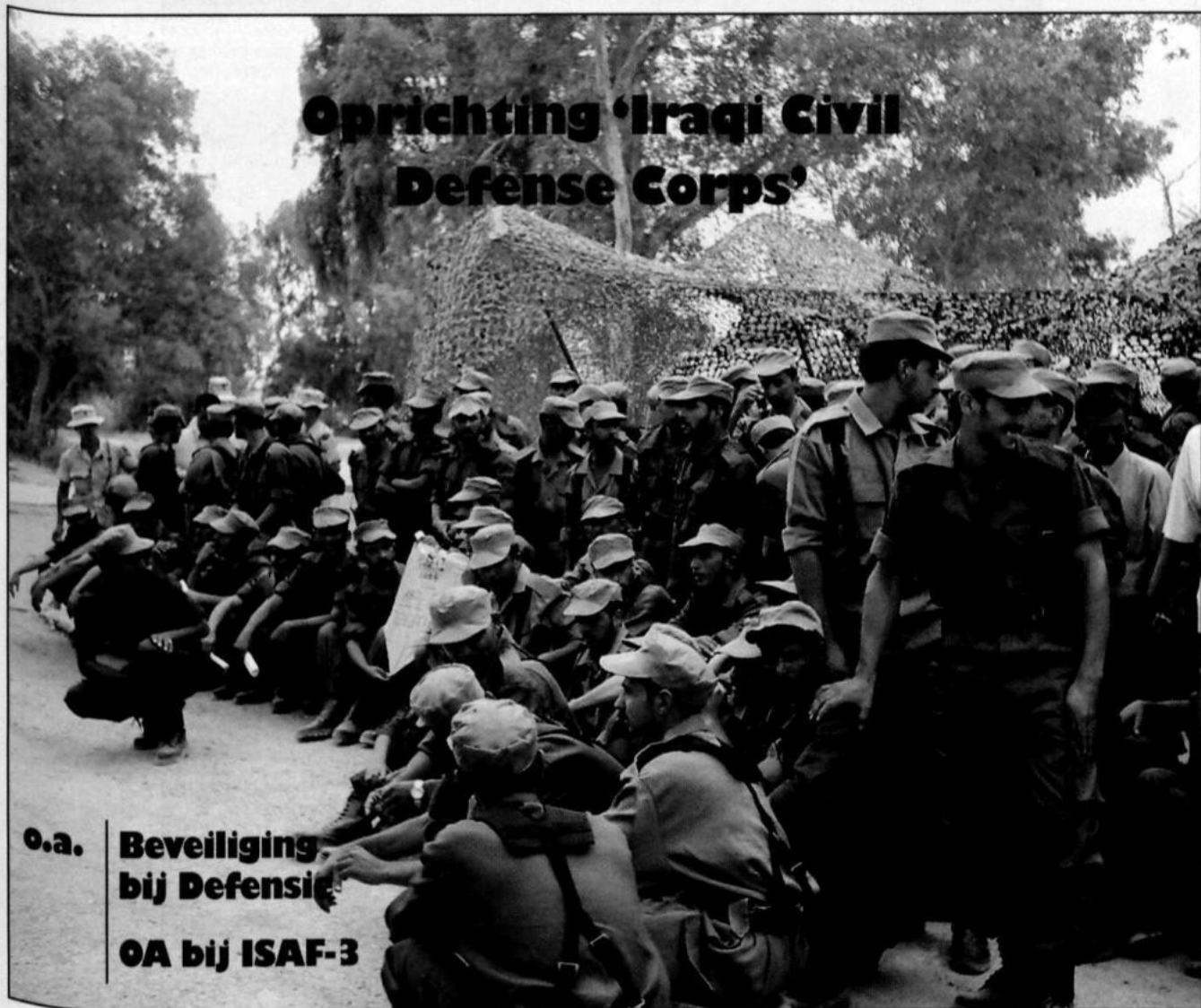

173
/ 10

MS
SINDS 1832

MILITAIRE SPECTATOR

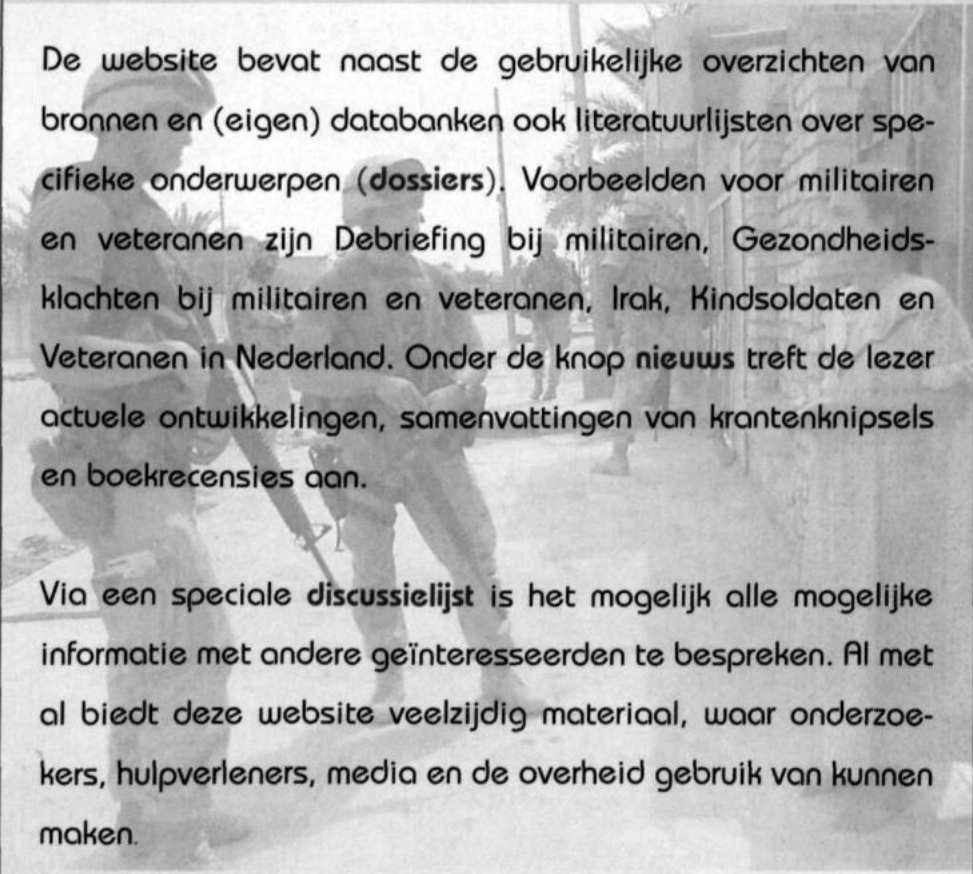
**Oprichting 'Iraqi Civil
Defense Corps'**

**o.a. Beveiliging
bij Defensie
OA bij ISAF-3**

Oog voor de gevolgen van oorlog

Onlangs is een unieke website www.gevolgenvanoorlog.nl geopend. Hier is een schat aan informatie te vinden wat oorlog en geweld met mensen in deze wereld doet, zowel met burgers, militairen als vluchtelingen. Het betreft een samenwerking tussen de bibliotheek van ICODO te Utrecht en het Veteraneninstituut te Doorn.

De website bevat naast de gebruikelijke overzichten van bronnen en (eigen) databanken ook literatuurlijsten over specifieke onderwerpen (**dossiers**). Voorbeelden voor militairen en veteranen zijn Debriefing bij militairen, Gezondheidsklachten bij militairen en veteranen, Irak, Kindsoldaten en Veteranen in Nederland. Onder de knop **nieuws** treft de lezer actuele ontwikkelingen, samenvattingen van krantenknipsels en boekrecensies aan.

Via een speciale **discussielijst** is het mogelijk alle mogelijke informatie met andere geïnteresseerden te bespreken. Al met al biedt deze website veelzijdig materiaal, waar onderzoekers, hulpverleners, media en de overheid gebruik van kunnen maken.

WETENSCHAP, DEFENSIE EN ONDERZOEK

Al sinds enige decennia bestaat het voor-nemen om een belangrijk deel van de officie-ren van de krijgsmacht wetenschappelijk erkend op te leiden. Na het mislukken van pogingen dit via de Wet Wetenschappelijk Onderwijs Krijgsmacht (WWOK) voor elkaar te krijgen wordt momenteel een nieuwe po-ging ondernomen. Onder meer in zijn brief aan de Kamer van 10 maart 2004 heeft de staatssecretaris van Defensie de beslissing neergelegd de wetenschappelijke opleiding voor officieren nu werkelijk te implementeren. Daarbij wordt aangehaakt bij de huidige om-vorming van het Nederlandse universitaire onderwijs tot het zogenaamde bachelor-master-(bama) systeem.

Eenzijds is die wetenschappelijke opleiding bedoeld om de officieren die na verloop van hun oorspronkelijk contract de dienst moe-ten verlaten een steun in de rug te geven bij het starten van een civiele loopbaan. Ander-zijds is het bedoeld om officieren die binnen de krijgsmacht een (langere) carrière op-bouwen en de hogere functies gaan bekle-den (majoor en hoger) een civiel erkende wetenschappelijke opleiding te geven, gelijk aan die van hun niet-militaire collegae op hetzelfde niveau.

Tevens zullen zij beschikken over een 'onder-zoeksattitude', nodig om op dat niveau te functioneren. In het kort komt het erop neer dat kandidaat-officieren met de vereiste voor-opleiding een wetenschappelijke bachelor-opleiding volgen.

Hiervoor is vereist dat het instituut dat deze bacheloropleidingen verzorgt een erkende wetenschappelijke status heeft, zogenaamde 'accreditatie'. Het streven is per 1 september 2005 civiele accreditatie te verkrijgen. Deze accreditatie vergt dat de docenten een aca-demische status hebben en zich – behalve met onderwijs – ook bezighouden met onder-zoek. Dit moet onder meer blijken uit het feit dat een (belangrijk) deel van hen een doctor-titel bezit. Met andere woorden, uitvoeren van onderzoek is de basis voor wetenschap-pelijke erkenning.

De huidige officiersopleidingen worden ver-zorgd door het Koninklijk Instituut voor de Marine (KIM), de Koninklijke Militaire Acade-mie (KMA) en het Instituut Defensie Leer-gangen (IDL). Deze instituten zijn samenge-voegd tot de Hogere Defensie Opleidingen (HDO). Zij zullen voor het wetenschappelijk deel van de opleiding gebruikmaken van de Faculteit der Militaire Wetenschappen (FMW), die overigens een integraal onderdeel vormt van de HDO.

De FMW kent drie hoofdrichtingen: Techni-sche Wetenschappen (TW), Bedrijfs- en Bestuurswetenschappen (BBW) en Krijgs-wetenschappen (KW). Hoewel ze een militaire oriëntatie hebben, kunnen zowel TW als BBW terugvallen op kennisdomeinen die ook binnen de civiel-wetenschappelijke wereld bestaan. Van de drie secties waaruit de clus-ter KW is opgebouwd, kent Internationale Veiligheidsstudies (IVS) eveneens een civiel-wetenschappelijk equivalent. Militaire Geschie-den en Algemene Strategie (MG&AS) en Militair Operationele Wetenschappen (MOW) zijn echter uniek. MOW kent in Nederland geen enkele vergelijkbare tegenhanger bui-ten de FMW en militaire geschiedenis wordt feitelijk aan universiteiten gedoceerd door docenten afkomstig van de krijgsmacht.

Als we met dat in het achterhoofd kijken naar de wetenschappelijke kwaliteit van de FMW, dan blijkt dat de meeste secties een beroep kunnen doen op 'extern' potentieel, in het bij-zonder voor het verwerven van wetenschap-pelijk gevormde docenten. Erkend weten-schappelijk onderzoek doen is voor deze secties dus voornamelijk een kwestie van het vrijmaken van onderzoekscapaciteit. MOW daarentegen bestaat bovenal uit mili-tairen die geen soortgenoten hebben buiten Defensie. Zij kunnen dus niet worden gewor-ven op de 'civiele markt'. Bovendien beschik-ken militaire docenten weliswaar over een academische instelling, maar – onder meer door het mislukken van de WWOK – is De-fensie er tot nu toe niet in geslaagd om hun wetenschappelijke status erkend te krijgen. De kans dat hun onderzoek wetenschappe-

lijke erkenning krijgt is dus klein, hoewel dit niets zegt over de kwaliteit ervan, zoals blijkt uit hun waardevolle bijdrage aan doctrine-publicaties. In ieder geval is er tot nu toe maar weinig structureel ruimte gecreëerd voor wetenschappelijk onderzoek door militaire docenten.

Militaire docenten, die een groot aandeel hebben in de cluster KW, bepalen echter het unieke karakter van de FMW. Door Krijgswetenschappen onderscheidt die zich als Faculteit der MILITAIRE Wetenschappen. KW is verantwoordelijk voor wat het 'kroonjuweel' van de FMW moet worden: de master Krijgswetenschappen. Wat dreigt is dat juist deze cluster het struikelblok wordt voor de wetenschappelijke erkenning van de officiersopleidingen. Wel mogen we aannemen dat het initiatief om officieren voortaan wetenschappelijk op te leiden er te zijner tijd toe zal leiden dat dit probleem verdwijnt of aanzienlijk afneemt. Immers, over een aantal jaren heeft elke officier boven de rang van kapitein minimaal een bachelor op zak. De verwachting dat hieruit kandidaten voortkomen voor verdere wetenschappelijke vorming – het behalen van master- en doctortitel – lijkt gerechtvaardigd. Maar vooralsnog zullen we moeten roeien met de riemen die we hebben.

Deze constatering zou kunnen leiden tot grote somberheid en twijfel over de haalbaarheid van een wetenschappelijke bachelor voor officieren. Maar, wetenschappelijk 'militair' onderzoek vindt wel degelijk plaats. In de eerste plaats leveren de militair-historische diensten van de krijgsmacht hoogwaardige producten die zonder meer als wetenschappelijk kunnen worden aangemerkt. Dit blijkt onder meer uit de aanstelling als hoogleraar aan een civiele universiteit van twee van de medewerkers van deze diensten.

Voorts verrichten, bijvoorbeeld, TNO en Clingendael in wezen (wetenschappelijk) onderzoek voor Defensie, hoewel hun focus niet uitsluitend 'militair operationeel' is. Elk van deze instituten wordt, ieder via een eigen mechanisme, voor een aanzienlijk deel gefinancierd door het ministerie van Defensie. Hun onderzoeksresultaten stralen echter niet af op de 'wetenschappelijkheid' van de FMW.

Het is moeilijk voorstelbaar dat Defensie zich zal neerleggen bij een situatie waarin de wetenschappelijke status van haar officiersopleiding gevaar loopt als gevolg van onvoldoende onderzoekscapaciteit binnen de FMW, terwijl zij betaalt voor een soortgelijke capaciteit elders.

Om dit op te lossen zal de krijgsmacht maatregelen moeten nemen – of in ieder geval op zoek moeten gaan naar manieren – om bestaande wetenschappelijke onderzoekscapaciteit (mede) aan te wenden ten nutte van de wetenschappelijke status van de FMW. Wat dus ontbreekt, is een koppeling tussen de genoemde instituten en de FMW. Daartoe kan een 'strategisch partnerschap' worden gesloten tussen die instituten en de FMW. De eerste stappen op deze weg zijn gezet door, onder supervisie van TNO, promotieonderzoek te laten verrichten voor de FMW.

Een constructie waarbij de positie van de FMW nog nadrukkelijker tot haar recht komt zou inhouden dat wetenschappers van deze instituten direct worden ingeschakeld bij het ('militair') onderwijs van de FMW. Zogenaamde nul- of deeltijdaanstellingen van wetenschappers van die instituten aan de FMW is in wezen de voor de hand liggende oplossing.

In een convenant tussen de KMA en het Instituut voor Militaire Geschiedenis van de Koninklijke Landmacht is een dergelijke constructie al vastgelegd. Het aangaan van een strategisch verbond tussen de onderzoeksinstituten en de FMW schept een win-win-situatie. Op termijn kan een erkende wetenschappelijke status van de FMW een positieve uitstraling hebben op haar partners of 'toeleveranciers'. Zeker als militaire wetenschappers worden 'uitgewisseld' tussen FMW en de onderzoeksinstituten en – voor zover opportuun – bij die instituten een specifiek militaire bijdrage gaan leveren aan het onderzoek, kan de erkende wetenschappelijke status van die militairen ook voor die instituten een aanwinst zijn. Hoe het ook zij, het is tijd voor de FMW, maar ook voor de onderzoeksinstituten die werken voor Defensie, om te zoeken naar samenwerkingsvormen die het wetenschappelijke karakter van de krijgsmacht ten goede komen.

De Koninklijke Vereniging ter Beoefening van de Krijgswetenschap nodigt leden en belangstellenden uit voor een bijeenkomst over de

INZET EN HET OPTREDEN VAN SFIR 3

Al ruim een jaar dragen Nederlandse troepen bij aan de veiligheid en wederopbouw van de provincie Al Muthanna in Irak. Onder klimatologisch zware omstandigheden en in een broze veiligheidssituatie voeren de troepen hun verantwoordelijke taak uit.

De KVBK is bijzonder verheugd dat:

luitenant-kolonel R.H. van Harskamp commandant Battlegroup SFIR 3

zijn ervaringen in Irak met de aanwezigen wil delen. In de periode van oplopende spanning, waarin ook de eerste Nederlandse gesneuvelden te betreuren was, heeft hij de relatieve rust in de provincie weten te handhaven.

De bijeenkomst zal plaatsvinden op:

**donderdag 14 oktober 2004
in het Defensievoorlichtingscentrum,
Korte Houtstraat 21, Den Haag**

Vanaf 19.30 uur is de zaal open. De bijeenkomst begint om 20.00 uur.

Verzoeken aan te melden op telefoonnummer 070 - 318 83 73 (majoor Koot) of via info@kvbk.nl

Na afloop van de bijeenkomst zal de jaarlijkse algemene ledenvergadering van de Koninklijke Vereniging ter Beoefening van de Krijgswetenschap worden gehouden.

De redactie heeft tot haar spijt afscheid moeten nemen
van de plaatsvervangend hoofdredacteur,

commodore (nu generaal-majoor) van de Koninklijke Luchtmacht J.S. Willemse.

Vanaf eind 2001 maakte hij deel uit van de redactie.

Een plaatsing in het buitenland maakte zijn vertrek noodzakelijk.

Met groot genoegen heet de redactie als zijn opvolger welkom
commodore van de Koninklijke Luchtmacht drs. G.M. Bergsma.

De hoofdredacteur

Operationeel Analisten bij ISAF III

drs. F.J.G. Toevank en drs. R.G.W. Gouweleeuw*

Inleiding

In de periode van 27 mei tot 6 augustus 2003 beschikte het hoofdkwartier van ISAF III over een Operationele Analysecel (OA-cel). Operationele Analysecellen zijn in vele NAVO-landen een bekend verschijnsel in hoofdkwartieren op divisieniveau en hoger.

Omdat het 1 (GE/NL) Corps organiek niet beschikt over een OA-cel, werd deze capaciteit toegevoegd aan de staf en gevuld met personeel van TNO. Dit

artikel beschrijft de activiteiten van deze cel bij ISAF III en de meerwaarde die OA bij toekomstige inzet kan hebben.

Wat is Operationele Analyse?

Hoewel de internationale OA-gemeenschap het erover eens is dat de oorsprong van Operationele Analyse te vinden is in de Tweede Wereldoorlog bestaan er verschillende definities en afbakeningen van het begrip 'operationele analyse'.^{1,2} Een recent NAVO-onderzoekspanel geeft de volgende definitie voor dit kennisgebied.

*Operational Analysis is the application of scientific methods to assist executive decision makers.*³

In deze definitie zitten drie belangrijke elementen: besluitvormers, ondersteunen en wetenschappelijke methoden. In de loop der tijd heeft OA haar nut bewezen bij het ondersteunen van besluiten op diverse (militaire) gebieden. Dit varieert van ondersteuning van beleidskeuzes, keuzes in het materieelverwervingsproces en adviezen bij besluiten over de te volgen 'Course of Action' tijdens de uitvoering van operaties.

Daarbij maakt de Operationeel Analist gebruik van wetenschappelijke

* Toevank werkt sinds 1997 bij TNO in de divisie Operations Research en Bedrijfsvoering. Hij werkt op dit moment onder meer aan de NATO-RTO-SAS 044 studie 'Operational Analysis Support to Combined Joint Task Forces and Component Commanders' waarbinnen een handboek wordt geschreven over hoe een OA-cel op een goede manier wordt vormgegeven.

Gouweleeuw werkt sinds 1990 bij TNO op het gebied van Command & Control en Simulatiesystemen. Hij adviseert de Koninklijke Landmacht over geavanceerde onderwijs leermiddelen en levert bijdragen aan de beleidsvorming op het gebied van Opleiding & Training.

¹ T. Copp, (ed.) - *Montgomery's Scientists: Operational research in northwest Europe - the work of No. 2 Operational Research Section with 21 Army Group, June 1944 to July 1945*. Wilfrid Laurier University, Waterloo, 2000.

² C.J Van Zwet - 'Operational Research' en de moderne oorlogvoering, *Militaire Spectator* 122 (1953) (10) 543-548.

³ NATO-RTO-SAS044 - *Code of Best Practice for support to CJTF and Component Commanders*, to be published by NATO-RTO, 2004.

Het hoofdkwartier van ISAF

(Foto: 1 (GE/NL) Corps, Public Information Office, T. Beylemans; collectie: IMG/KL)

methoden afkomstig uit de wiskunde, natuurkunde, informatica en/of bedrijfskunde.

Sinds het ontstaan van het vakgebied Operationele Analyse (of 'Operations Research', zoals de wiskundige methoden en technieken gezamenlijk worden genoemd) is de wijze van ondersteuning meegegroeid met de behoeften van de krijgsmacht.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog lag de nadruk vooral op het optimaliseren van de logistieke ondersteuning en op de inzet van nieuwe radarsystemen, terwijl gedurende de Koude Oorlog de aandacht verschoof naar vergelijkingen van de gevechtskracht, vuurkrachtevaluaties en kwetsbaarheidsstudies.

Nu diverse krijgsmachten dagelijks bezig zijn met vele vredesoperaties, verschuift de aandacht van Operationeel Analisten mee om ook bij deze operaties de commandant en de krijgsmacht te kunnen adviseren bij het plannen en uitvoeren van de missie.

In het 'Joint Operation Centre' van Hoofdkwartier ISAF III

(Foto: 1 (GE/NL) Corps, Public Information Office, T. Beylemans; collectie: IMG/KL)

Operationeel Analisten 'in theatre'

De inzet van NAVO-eenheden in onder meer de Balkan en Afghanistan heeft geleid tot meer aandacht voor OA-ondersteuning tijdens de inzet van eenheden. Als gevolg daarvan is het aantal uitgezonden analisten gestegen. Dat leidde tot de behoefte om de door deze uitgezonden analisten geïdentificeerde lessen samen te vatten en een

'Code of Best Practice' (COBP) te schrijven.

Deze COBP wordt op dit moment geschreven door Europese en Amerikaanse analisten binnen een NATO-RTO-SAS-panel.⁴ De wijze waarop invulling wordt gegeven aan het leveren van OA-capaciteit verschilt per natie en binnen de NAVO per hoofdkwartier. De groep van ervaren analisten brengt daarom de voor- en nadelen van diverse werkwijzen in kaart en destilleert daaruit de 'Best Practice'. Het resultaat daarvan zal eind 2004 beschikbaar zijn.

In de NAVO-studie is een inventarisatie gemaakt van gebieden waaraan Operationeel Analisten voor, tijdens en na een uitzending zinvolle bijdragen hebben geleverd. Voorbeelden uit het afgelopen decennium kunnen onder meer worden gevonden in Bird,⁵ Lambert,⁶ Goad et al.⁷ Neighbour et al.,⁸ Owen^{9,10} en Griffin.¹¹

Daarbij kan worden gedacht aan het:

- doorrekenen van 'Course of Actions' met *wargames* of simulatiemodellen;
- bepalen van maten van effectiviteit, zoals de in Bosnië gebruikte 'Normality Indicators'¹²;
- het bepalen van de optimale strategische verplaatsing als rekening moet worden gehouden met allerlei missiespecifieke randvoorwaarden, zoals de noodzaak om eerst het vliegveld te ontdoen van mijnen en explosieven¹³;

4 De 'NATO Research and Technology Organisation' omvat zes panels waar SAS ('Studies, Analysis and Simulation') er een van is. Onder dit panel worden diverse studies uitgevoerd. De SAS 044 studie schrijft onder de titel 'Operational Analysis Support to Combined Joint Task Force and Component Commanders' een 'Code of Good Practice'. Hieraan wordt deelgenomen door de Verenigde Staten (EUCOM, Warrior Preparation Center), Groot-Brittannië, Noorwegen, Zweden, Turkije, Frankrijk, NC3A, RHQ North, RHQ South, ARRC en Nederland. In de 'Code of Good Practice' wordt onder meer ingegaan op kennis en kunde van de analist, benodigde infrastructuur, opleiding en training, organisatorische inbedding. Dit document zal volgens planning eind 2004 beschikbaar zijn.

X 5 R.F. Bird - 'Operations Research Support to the Combined Air Operations Center During the Air War Over Serbia'. *Phalanx* 34 (2001) (2) 10-16.

X 6 Nicholas J. Lambert, 'Measuring the success of the NATO operation in Bosnia and Herzegovina 1995-2000'. *European Journal of Operations Research* 140 (2002) 459-481.

7 R. Goad, S. Griffin, S. Lockwood, G. MacInnes, K. Sipahi. - *NC3A's Balkans OA Support (1997-2002): Lessons Learned*. Presented to NATO-RTO-SAS044 Winchester Meeting, October 7th-10th 2002, Winchester Guildhall, England.

X 8 M. Neighbour, P. Bailey, M. Hawthorn, C. Lensing, H. Robson, S. Smith, B. Zimmerman - 'Providing Operational Analysis to a Peace Support Operation: The Kosovo Experience', *Journal of the OR Society* 53 (2002) (5) 523-543.

9 B. Owen and S. Flemming - *Perspectives on the NATO Success Measurement Systems: The Record and the Way Forward*. Presented at Cornwallis Conference, Canada, April 2002.

10 B. Owen - *Operational Analysis Support for the Peacekeepers*. Presented at 'Seminar on Operational Analysis', Conference of Defense Associations, France, May 1998.

X 11 S. Griffin - *Operational Analysis in the Frontline - a progressive environment*, AFSOUTH, <http://www.orsoc.org.uk/about/topic/insight/griffin1.htm>.

12 G. Rose - *Operational Analysis Support to Operations*. Presented at International Seminars Symposia Centre symposium on Simulation for Military Planning, Crown Copyright 2000, September 2000, Brussels, Belgium.

13 J. Sharpe - *Support to HQ ISAF, Kabul, Afghanistan, Spring 2002*. Presented to NATO-RTO-SAS044 Winchester Meeting, October 7-10 2002, Winchester Guildhall, England.

- het ondersteunen van PsyOps met statistische kennis bij het uitvoeren en analyseren en/of verwerken van enquêtes; en
- bijdragen aan de missie-evaluatie door de gehaalde missie-effectiviteit te bepalen.

Ondersteuning van ISAF III

In Nederland is TNO Defensie en Maatschappelijke Veiligheid¹⁴ de organisatie die al decennialang een bijdrage levert aan het voor de Nederlandse krijgsmacht toepasbaar maken van wetenschappelijke ontwikkelingen. Operationele Analyse is een van de kennisgebieden.

Zoals duidelijk moge zijn uit voorgaande tekst, volgt het leveren van OA de behoeften van de krijgsmacht. De OA-ondersteuning die door TNO werd gegeven richtte zich, net als de Nederlandse krijgsmacht, jarenlang op het grootschalig conflict. Nu de krijgsmacht echter betrokken is bij vele operaties op diverse plaatsen in de wereld verandert de OA-ondersteuning van TNO en past zich aan nieuwe behoeften aan.

De rol van OA tijdens vredesoperaties is een prominente geworden. Dit is duidelijk zichtbaar bij de ondersteuning van TNO bij vraagstukken omtrent de verwerving van materieel en beleidsstudies, zoals bijvoorbeeld bij het bepalen van de operationele meerwaarde van het te verwerven 'Battlefield Management System', alsook bij het bepalen en nadenken over de KL in 2020: de KL 'Objective Force'.

De rol van Operationeel Analisten

Ook het feit dat steeds meer analisten hun werk doen in het missiegebied is

¹⁴ TNO Defensie en Maatschappelijke Veiligheid bestaat uit de drie TNO-instituten: TNO Fysisch en Elektronisch Laboratorium, TNO Prins Maurits Laboratorium en TNO Technische Menskunde.

¹⁵ Zie noot 3.

¹⁶ F.J.G. Toevank, R.G.W. Gouweleeuw – *The works of the OA-cell of HQ ISAF III*, FEL-03-A174, TNO-FEL, Den Haag, 2003.

een gevolg van de vergrote aandacht voor niet-oorlogsoperaties. De voorlopige versie van de 'Code of Best Practice'¹⁵ vat de rol van analisten tijdens operaties als volgt samen:

- bijdragen aan de operationele en eventualiteitenplanning;
- meetbaar maken van de effectiviteit van de operatie;
- verzamelen van data en analyseren van de verzamelde data;
- bijdragen aan het 'lessons learned' proces en de missie-evaluatie.

De in het missiegebied gebruikte methoden en technieken verschillen niet veel van de methoden en technieken die bij TNO op de 'vredeslocatie' worden gebruikt. De kennis die al bij TNO is opgebouwd kan daardoor zeer efficiënt op een andere wijze worden aangewend. Het verschil zit voornamelijk in de doorlooptijd van de opdrachten.

Toen het 1 (GE/NL) Corps werd omgevormd tot een uitzendbare eenheid, besloot TNO om zich voor te bereiden om ook OA-capaciteit te kunnen leveren aan deze staf tijdens een uitzending. Omdat op ongeveer hetzelfde tijdstip de NATO-RTO-SAS studie van start ging, kon TNO op efficiënte wijze kennis opbouwen.

De 'Code of Best Practice' bevat vele lessen waarmee een analist voor en tijdens uitzending rekening moet houden, de benodigde militaire en missiegerichte training van de analist, welke hard- en software hij mee kan nemen en, veel belangrijker, de benodigde wetenschappelijke bagage van de analist.

Jarenlange ervaring

Op basis van de jarenlange ervaring met het leveren van OA-ondersteuning aan de krijgsmacht en de recent overgedragen kennis en ervaringen van Operationeel Analisten uit andere NAVO-landen, heeft TNO de analisten geleverd aan de OA-cel van HQ ISAF III gedurende de laatste drie maanden van de ISAF III missie. De OA-cel van ISAF III was geplaatst onder directe leiding van de chef-staf van ISAF III en had haar werkplek geïncolluceerd met de Divisie J5 (plannen).

De beide TNO-ers, die voor deze gelegenheid waren gemilitariseerd, hebben zich tijdens hun uitzending vooral beziggehouden met de missie-evaluatie.¹⁶ Dit was een direct gevolg van hun late aankomst in het inzetgebied. De OA-technieken bleken zeer bruikbaar bij het evalueren van de missie. Hierna gaan we daar uitgebreider op in.

Missie-evaluatie

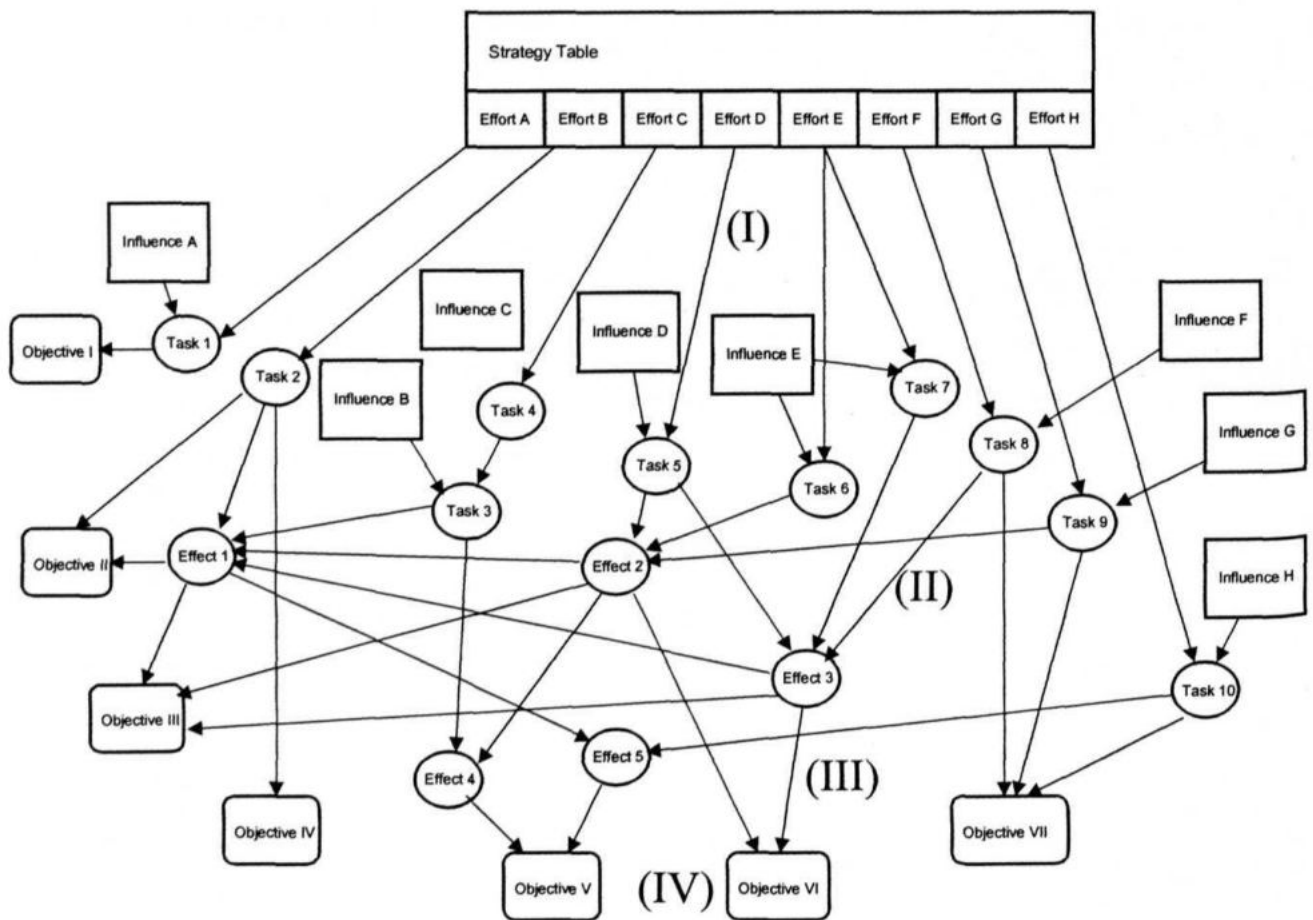
De doelgerichtheid van HQ ISAF III

Tijdens de uitzending heeft de OA-cel verscheidene opdrachten uitgevoerd. Twee daarvan waren omvangrijker en daarop zullen we uitgebreider ingaan. Daarnaast werd de OA-cel voornamelijk door de divisie J5 gebruikt als sparring-partner bij de probleem-

De auteurs achter hun bureau bij Divisie J5 op het Hoofdkwartier ISAF. Links Gouweleeuw, rechts Toevank

(Foto: 1 (GE/NL) Corps, Public Information Office, T. Beylemans; collectie: IMG/KI)

Figuur 1: Een visualisatie van de relaties tussen inspanning, invloed, taken, effecten en doelstellingen

afbakening en een eerste analyse van diverse lopende projecten binnen de missie.

Tevens was de kennis met betrekking tot Informatie Analyse en Software Engineering behulpzaam bij het opzetten van een hulpmiddel voor de sectie 'Lessons Learned' voor het beheren van de acties die volgden uit geïdentificeerde lessen.

De hoofdopdracht die de chef-staf gaf aan de OA-cel was om de vraag te beantwoorden of het hoofdkwartier van ISAF III zijn aandacht goed gericht had. Daarbij diende de OA-cel niet te kijken of de zaken die werden gedaan op de juiste manier werden gedaan (dit is een taak van de sectie 'Lessons Learned'), maar of de juiste dingen werden gedaan.

Werkwijze

Om deze vraag te beantwoorden heeft de OA-cel de opdracht vertaald naar de volgende onderzoeksvraag: zijn er andere 'Courses of Action', i.e. mogelijke eigen wijzen van optreden, die een hogere Operationele Effectiviteit zouden hebben gehad?

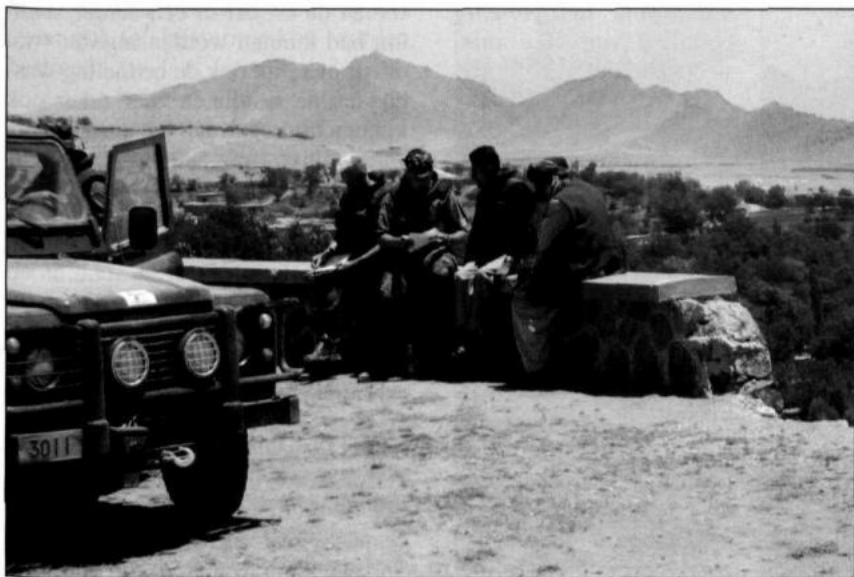
Ter beantwoording hiervan heeft de OA-cel een model vervaardigd waarmee een schatting kan worden gemaakt van de operationele effectiviteit van mogelijke 'Courses of Action'. In dit model zijn de uit de diverse bevelen gedestilleerde missie-doelstellingen (zie IV in figuur 1) gekoppeld aan effecten die bijdragen aan de doelstellingen (zie III in figuur 1). Deze effecten zijn vervolgens weer gekoppeld aan de taken die door ISAF of anderen zijn of moeten worden uitgevoerd om

deze effecten te bereiken (zie II in figuur 1).

Voor elke taak is vervolgens bepaald welke inspanning ISAF zelf in deze taak kan of moet steken (Effort) en of en hoe ISAF andere spelers (gouvernementele, niet-gouvernementele en internationale organisaties) kan beïnvloeden (Influence) zodat zij een deel van de inspanning op zich nemen (zie I in figuur 1).

Voorbeeld

Een voorbeeld ter illustratie van een dergelijke keten van inspanning en invloed naar missie-doelstelling. Een van de missiedoelstellingen is bijvoorbeeld het beschermen van de Force ('Protect the Force'). Een effect dat daartoe bijdraagt is het 'draagvlak onder de bevolking': als de bevolking

CIMIC-officieren in gesprek met een lokale geestelijke

(Foto TNO, F.J.G. Toevank; collectie: IMG/KI)

op jouw hand is, is het voor onwelwillende elementen lastiger om hun versturende activiteiten uit te voeren.

Dit draagvlak wordt mede gecreëerd door het uitvoeren van CIMIC-projecten. De wijze waarop CIMIC wordt ingevuld, zelf inspanning leveren door de genie scholen te laten herbouwen versus het faciliteren van de herbouw door grondstoffen te leveren, zijn twee verschillende mogelijke wijzen van optreden.

Het model zoals dat door de OA-cel is opgesteld zou er uit kunnen zien zoals figuur 1. Een dergelijk model is vervolgens gebruikt om de dialoog aan te gaan met de 'Assistant Chiefs of Staff' en andere verantwoordelijken voor operationele taken binnen de staf.

Aan elk van hen is gevraagd of ze zich herkenden in de weergave van de missie zoals die door de OA-cel in het model was neergelegd. Vervolgens kon worden doorgepraat over de huidige en alternatieve wijzen van de uit-

voering van de taken en de daarmee te bereiken effecten.

Had het bijvoorbeeld nut gehad om meer inspanning in een taak te steken, zou ISAF meer invloed hebben kunnen uitoefenen op anderen waardoor taken beter zouden gaan, hadden er andere taken moeten worden uitgevoerd, enzovoort. Op deze wijze

konden voor alle taken alternatieve uitvoeringswijzen worden bepaald. Combinaties van alternatieve taakuitvoeringen vormen de verschillende 'Courses of Action' waarvoor de operationele effectiviteit moest worden geschat.

Toelichting

De manier waarop het model is gebruikt om een schatting te maken van de operationele effectiviteit van de diverse 'Courses of Action' is gebaseerd op een methode die bekend staat als 'Kwantitatieve Invloedsdiagrammen'.¹⁷ Aan diverse leden van de staf is gevraagd hoe groot de kans was dat gegeven de inspanning van HQ ISAF III de taken *goed*, *matig* of *slecht* zouden worden uitgevoerd (I).

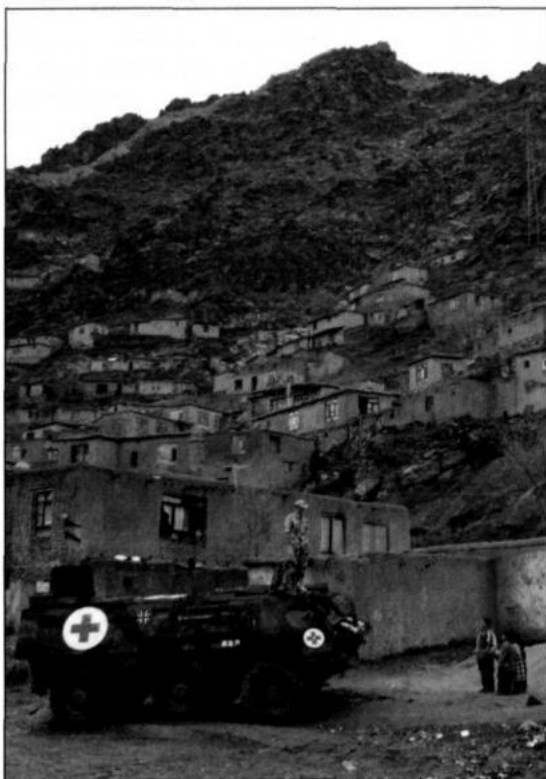
Daarbij ging het niet om schattingen tot vijf cijfers achter de komma, maar om de vraag of de kans dat iets *goed* zou gaan tachtig procent zou zijn of eerder vijftien procent. Op een zelfde wijze werd gevraagd hoe groot de kans was dat een bepaald effect *volledig*, *deels* of *niet* zou worden bereikt gegeven dat de ter bereiking van het effect uitgevoerde taken *goed*, *matig* of *slecht* zouden zijn uitgevoerd (II).

Leerlingen van de Alfat-school in gesprek met een Britse militair

(Foto: 1 (GE/NL) Corps, Public Information Office, T. Beylemans; collectie: IMG/KI)

¹⁷ T. Bedford, R. Cooke - *Probabilistic Risk Analysis, Foundations and Methods*, Cambridge University Press, Cambridge, 2001.

CIMIC rock project

(Foto: 1 (GE/NL) Corps, Public Information Office, T. Beylemans; collectie: IMG/KL)

Vervolgens werd, weer op eenzelfde wijze, samen met de diverse stafofficieren, bepaald in welke mate de diverse effecten bijdroegen aan de missiedoelstelling: hoe groot is de kans dat een missiedoelstelling wordt gehaald gegeven dat de effecten die bijdragen aan de doelstelling *volledig*, *deels* of *niet* zijn bereikt (III). Op deze wijze is het hele netwerk van inspanningen, taken, effecten en missiedoelstellingen van kansen voorzien.

In een laatste stap is aan de verschillende ACOS-sen gevraagd hoe belangrijk de diverse missiedoelstellingen waren voor het eindresultaat van de missie. Elk van hen mocht honderd punten verdelen over de diverse missiedoelstellingen (IV). Deze scores werden gemiddeld en zo ontstond een

score voor het *volledig* bereiken van elke missiedoelstelling.

Door deze score per missiedoelstelling te vermenigvuldigen met de kans dat de missiedoelstelling *volledig* wordt bereikt, kan een geschatte effectiviteit per missiedoelstelling worden bepaald en door optelling van deze deelresultaten een schatting voor het missieresultaat. Ook voor een *deels* bereikte missiedoelstelling konden punten worden gescoord, maar indien een missiedoelstelling *niet* werd bereikt, leverde dat vanzelfsprekend geen punten op.

Door in een alternatieve 'Course of Action' inspanningen op bepaalde onderwerpen te verhogen, stijgt de kans dat een taak goed wordt uitgevoerd, waardoor er een grotere kans is

dat een bepaald effect (*volledig*) wordt bereikt, wat weer positief bijdraagt aan het bereiken van missiedoelstellingen. De OA-cel heeft op deze wijze de diverse 'Courses of Action' van een geschatte operationele effectiviteit voorzien.

Toekomstige missies

Het model hielp de staf om de aanwezige kennis en het beschikbare inschattingvermogen op deelgebieden en taakniveau te vertalen naar de gevolgen van andere wijzen van optreden op het missieresultaat. Op basis van het model en de discussies met de staf heeft de OA-cel beschreven of en hoe het hoofdkwartier in toekomstige vergelijkbare missies haar effectiviteit zou kunnen verhogen en of, gegeven deze resultaten, kon worden geconcludeerd dat de staf van ISAF III zijn aandacht goed gericht had. Hiermee heeft de OA-cel een goede bijdrage geleverd aan de missie-evaluatie van ISAF III.

Indien de OA-cel in een eerder stadium had kunnen worden ingezet (wat oorspronkelijk ook de bedoeling was) hadden de resultaten zeer zeker ook kunnen bijdragen aan de optimalisatie van de missie van ISAF III.

Missie-evaluatie

Enquête onder de bevolking van Kabul

Hoewel de opdracht uit de vorige paragrafen de OA-cel voldoende gespreksstof en stof tot nadenken gaf, was er genoeg ruimte om ook andere stafsecties te ondersteunen. Zo hadden de secties 'Psychological Operations' en 'Information Operations' al voor de komst van de OA-cel het idee opgevat om een systeem op te zetten waarmee de mening van de bevolking kon worden gepeild.¹⁸

Daarbij dachten ze er aan om studenten van de universiteit van Kabul in te zetten voor het uitvoeren van een enquête onder de bevolking van Kabul. Daarmee konden enerzijds behoeftes van de bevolking en anderzijds de effectiviteit van informatie-operaties in

De distributie van oefenboeken

(Foto: 1 (GE/NL) Corps, Public Information Office, T. Beylemans; collectie: IMG/KL)

¹⁸ G.P.L. Nouwens, E. Klaasen - 'Psychologische Operaties tijdens ISAF, wie niet sterk is moet slim zijn', *Militaire Spectator* 173 (2004) (3) 154-167.

kaart worden gebracht, zodanig dat eventueel tot bijsturing kon worden besloten.

Netwerk van analisten

In haar voorbereiding heeft de OA-cel contact gezocht met de analisten die ten tijde van ISAF I de UK 4 Division hebben ondersteund. Via dit bestaande en door de genoemde NAVO-studie verder uitgebouwde netwerk van analisten heeft de OA-cel de beschikking gekregen over de 'declassified' data van ISAF I.

Ook ISAF I heeft enquêtes uitgevoerd onder de bevolking. Zij waren echter gedwongen om dat te doen met eigen personeel. Daarbij was gebleken dat als je interviews afneemt met een geweer om je schouder, je wel erg sociaal wenselijke antwoorden krijgt, een les waarvoor ISAF III al een mogelijke oplossing had bedacht. De Britse data en de enquêtes die door de Britse militairen gedurende ISAF I waren afgenomen, pasten vervolgens keurig in de plannen van de secties 'Psychological Operations' en 'Information Operations'.

Data verzamelen

In samenwerking met de beide stafsecties heeft de OA-cel vervolgens via de verantwoordelijke ministeries contact gezocht met de universiteit. De

Nederlandse militair verspreidt het 'ISAF-news' onder de plaatselijke bevolking

(Foto: 1 (GE/NL) Corps, Public Information Office, T. Beylemans; collectie: IMG/KL)

universiteit bleek zeer genegen om aan het plan van ISAF mee te werken. Op basis van de Britse enquêtes en de behoeften van de beide stafsecties heeft de OA-cel een enquête opgesteld met daarbij een dataverzamelpunten dat rekening hield met diverse factoren van invloed, zoals de etniciteit van de interviewer en het aantal interviewers per regio.

Hierbij kon de OA-cel terugvallen op al beschikbare kennis bij TNO over de beste wijze waarop een dergelijke enquête dient te worden opgezet.^{19,20} Na een briefing van de OA-cel over de wijze van het afnemen van interviews hadden de studenten slechts een week nodig om bijna zestienhonderd enquêteformulieren ingevuld te retourneren. De OA-cel heeft deze data met behulp van statistische methoden omgezet in informatie en antwoorden op de volgende vragen van de secties. Hebben bepaalde PsyOps-projecten het beoogde effect gehad? Is televisie een goed medium om onze boodschap te verkondigen? Wat weet men over ISAF?

Resultaten

De resultaten waren voor zowel de OA-cel, de beide opdrachtgevende

stafsecties alsook voor de commandogroep zeer bevredigend. Zowel methodisch als inhoudelijk kan men met een gerust hart zeggen dat deze opdracht geslaagd was.

De voordelen van een OA-cel

Gebaseerd op de reacties die de OA-cel kreeg vanuit de staf van het hoofdkwartier van ISAF III, kan worden gezegd dat de bijdragen van de OA-cel door de staf werden gewaardeerd. De voordelen van een OA-cel voor de staf kunnen als volgt worden samengevat.

Onafhankelijke blik

De OA-cel leverde een onafhankelijke en verfrissende kijk op de activiteiten van het hoofdkwartier. Dit blijkt uit de analyse en conclusies met betrekking tot de doelgerichtheid van de staf, maar ook uit het feit dat de di-

¹⁹ H.J.W. Janssen - *Psychologische Operaties De ontwikkeling van een evaluatie instrument* TM-03-A035, TNO-TM, Soesterberg, 2003.

²⁰ H.J.W. Janssen, F.J.G. Toevank, B.J.E. Smeenk, M.J.M. Voskuilen - *Psychological Operations. Considerations on its measurement of effectiveness*, TM-04-A005, TNO-TM, Soesterberg, 2003.

visie J5 de OA-cel graag gebruikte als sparring-partner bij probleemdefinitie en taakafbakening bij een aantal lopende projecten binnen de missie. De niet militaire achtergrond van beide analisten was daarbij een duidelijk voordeel.

Specifieke kennis

Daarnaast leverde de OA-cel expertise die niet beschikbaar was binnen het hoofdkwartier. Daarbij kan men denken aan kennis over statistische methoden en technieken die zeer behulpzaam waren bij het analyseren van de data van de enquête.

Zonder deze diepgaandere statistische kennis zou bepaalde informatie, verkregen door verbanden tussen de antwoorden op diverse vragen te analyseren, niet beschikbaar zijn gekomen voor de staf.

Hetzelfde kan worden gezegd over de inbreng van de beschikbare kennis van informatietechnologie die werd ingezet ten behoeve van de sectie 'Lessons Learned': een door de OA-cel uitgevoerde analyse heeft geleid tot een functionele specificatie van een informatiesysteem die de sectie 'Lessons Learned' zal ondersteunen bij het identificeren en beheren van geleerde lessen.

Beide analisten werkten bij TNO Defensie en Maatschappelijke Veiligheid al enige jaren in diverse projecten voor de KL. Daardoor beschikten zij voor de uitzending al over een grondige kennis van het optreden en de militaire cultuur van de KL. Op basis van deze kennis en ervaring konden zij zich snel inleven in de huidige missie en waren zij een volwaardig en geaccepteerde gesprekspartner voor de leden van de staf, wat essentieel was voor een goede en tijdige uitvoering van de opdracht.

Netwerk

Ook het feit dat de OA-cel kon terugvallen op een nationaal en internationaal netwerk van experts had voorde-

In het 'Joint Operation Centre' van Hoofdkwartier ISAF III

(Foto: 1 (GE/NL) Corps, Public Information Office, T. Beylemans; collectie: IMG/KL)

len voor de staf. Op basis van het bestaande, en via de NAVO-studie verder uitgebouwde netwerk, kon de OA-cel beschikken over de gedeclasificeerde data van ISAF I.

Deze data was zeer nuttig bij het opstellen van de enquête. Op haar beurt heeft de OA-cel van ISAF III haar kennis overgedragen aan de Operationeel Analisten van Regional HQ North te Brunssum, die ondersteuning leveren aan ISAF IV.

De huidige internationale samenwerking levert ook veel kennis over hoe militaire operaties het best kunnen worden gemodelleerd. De wijze waarop de operatie is gemodelleerd voor het beantwoorden van de vraag over de doelgerichtheid van de staf sluit aan bij internationale ideeën over het analyseren van operaties.

Meerwaarde

Het moge duidelijk zijn dat het zowel voor de krijgsmacht als voor TNO zeer bevredigend is dat reeds beschikbare kennis van TNO meerwaarde had bij de inzet in ISAF III. Terugkijkend wa-

ren daardoor zowel de opdrachtgevers als de OA-cel zelf zeer tevreden over de prestaties en resultaten van de OA-cel.

Dit heeft er in elk geval toe geleid dat 1 (GE/NL) Corps organieke OA-capaciteit heeft opgenomen in haar uitzendbare organisatie en dat TNO eraan bijdraagt om hieraan een goede invulling te geven.

Vijftig jaar geleden eindigde de reserve tweede-luitenant Van Zwet²¹ zijn artikel in de *Militaire Spectator* als volgt:

De vraag schijnt gewettigd of Nederland, zowel voor zijn krijgsmacht als voor de civiele sector niet meer aandacht aan de toepassing van Operational Research dient te besteden dan tot op heden.

De uitzending van twee Operationeel Analisten bij ISAF III heeft in elk geval aangetoond dat meer aandacht voor Operational Research bij uitzendingen van de Nederlandse krijgsmacht zijn meerwaarde heeft. ■

²¹ Zie noot 2.

Het transformatieproces van de KL in perspectief

Grip op de toekomst

O.P. van Wiggen – kolonel der infanterie

C.A.M. van Eijl – kolonel der infanterie

P. Nieuwenhuis – majoor der artillerie*

Inleiding

De Koninklijke Landmacht won onlangs een aansprekende Amerikaanse prijs. Het *Institute for Defence and Government Advancement* (IDGA) kende de *Network Centric Warfare Award 2004* toe aan het *Theatre Department Tactical Army & Air Force Network* (TITAAN), het innovatieve mobiele communicatienetwerk voor land- en luchtmacht, waarbij ook de vernieuwende manier van projectvoering bij het *C2 Support Centre* in Ede werd geprezen. De directeur IDGA stelde dat TITAAN een nieuwe standaard betekent en een essentieel onderdeel van 'Network Centric Warfare'.

In oktober 2003 toonde 11 *Air Manoeuvre Brigade* (AMB) aan dat zij operationeel gereed is. Na een intensieve samenwerking van iets meer dan tien jaar tussen 11 Luchtmobiele Brigade en de Tactische Helikopter Groep liet 11 AMB zien dat het *air manoeuvre* concept functioneert en dat deze *joint* eenheid met het concept

kan werken. Als waardering kreeg 11 AMB de kwalificatie¹ *Air Assault* onder verwijzing naar *101 (us) Division Air Assault*; een eenheid die zich tijdens tal van inzetten inmiddels ruimschoots heeft bewezen.

Eind jaren negentig vormde de legerkorpsstaf zich om naar GE/NL HRF(L) HQ, een snel inzetbaar hoofdkwartier geschikt voor het leiden van de landcomponent op een operationeel-strategisch niveau in een multinationale 'joint' omgeving. De inzet van dit hoofdkwartier in Afghanistan als *Land Component Command* in 2003 was zeer succesvol.

Moeten we deze successen als een incident beschouwen of valt er een patroon te ontdekken? Het ontwikkelen van nieuwe concepten en doctrines zijn langlopende processen en die worden niet van het één op het andere moment gerealiseerd. Daarnaast vergt de aanschaf en verwerving van geavanceerde (wapen)systemen veel tijd en bedraagt de levensduur van hoofdwapensystemen soms enkele tientallen jaren. Het is gebruikelijk dat dergelijke keuzes vanuit een zeker toekomstperspectief worden gemaakt. In dit artikel betogen wij dat genoemde successen geen incidenten zijn, maar het resultaat van een in de jaren negentig opgestelde toekomstvisie en een daarmee samenhangende conceptuele koerswijziging.

We staan eerst stil bij de aanleiding om tot die conceptuele koerswijziging te komen. Vervolgens beschrijven we die koerswijziging, ingezet in de jaren negentig, en geven aan de hand van de functies van militair vermogen aan welke initiatieven er in dat kader zijn genomen. We beperken ons echter niet alleen tot de jaren negentig, maar staan ook stil bij de meest recente ontwikkelingen, die uiteindelijk in de zomer van 2003 leidde tot de Prinsjesdagbrief. Ten slotte stellen we vast wat er nog ontbreekt en welke inspanningen nodig zijn om de huidige operationele relevantie van de KL voort te zetten.

Aanleiding tot de koerswijziging

De val van de Muur in 1989 gevolgd door de eerste operationele uitzendingen in het kader van vredesoperaties, leidden begin jaren negentig tot een veranderde taakstelling. Niet langer was de bondgenootschappelijke verdediging de enige en primaire taak van de KL. Het uitvoeren van crisis-beheersingsoperaties werd niet alleen de tweede taak, maar kreeg na verloop van tijd dezelfde prioriteit. Omdat organisatie en uitrusting toen nog volledig waren toegerust op de hoofdtak, ontstond de discussie hoe de KL in te richten naar twee verschillende taken. Immers, de wapenplaat-

* Kolonel Van Wiggen en majoor Nieuwenhuis zijn werkzaam op de Landmachtstaf. Kolonel Van Eijl werkt bij 11 *Air Manoeuvre Brigade*.

¹ Het certificaat *Fully Operational Capable* is verleend door de C-1(GEN/NL) Corps, luitenant-generaal N. van Heyst, na afloop van de oefening *Gainful Sword* in oktober 2003.

Artikelen uit de Defensiekrant
van 5 februari 2004 (l)
en 6 november 2003 (r)

WASHINGTON - Het nieuwe operationele communicatienetwerk voor Land- en luchtmacht Titaan heeft tijdens een symposium van het Amerikaanse Institute for Defense and Government Advancement (IDA) in Washington DC de eerste prijs ontvangen in de categorie 'Beste Netwerk Centric Warfare-programma, ontwikkeld door een coalitie-partner van de VS'. Network Centric Warfare, ook het

Amerikaanse hulde voor TITAAN-project

en zorgt in haar rol van Single Service Manager ook voor de invoering ervan bij de Britse Helikoptergroep van de Koninklijke Luchtmacht. Het 2 Support Center is daarbij verantwoordelijk voor de 'architectuur' en het technisch systeemontwerp van TITAAN. De Jong kreeg de inzet van het

slaagde het systeem in achttien maanden operationeel te krijgen. De eerste keer gebeurde dat overigens in de Afghaanse hoofdstad Kabul. Ook gaf De Jong de betrokken industriële bedrijven een pluiem. Het ins-symposium kan met enige fantasie worden vergeleken met de jaarlidse uitreiking in de

Awards aan de voor deze editie genomineerde films en documentaires, met dat verschil dat er in dit geval nieuwe militaire systemen met een prijs worden beloon. Naast 'Beste Netwerk Centric Warfare-programma, ontwikkeld door een coalitie-partner van de VS' zijn er nog twee andere categorieën.

forms en -systemen die effectief waren voor de eerste hoofdtak, hoefden dat niet noodzakelijkerwijs ook te zijn voor de tweede hoofdtak. Er was inmiddels al de nodige ervaring opgedaan met vredesoperaties en daarin was duidelijk geworden dat de karakteristieken ervan behoorlijk konden afwijken van reguliere gevechtsoperaties. Als gevolg daarvan werd de noodzaak

onderkend voor een nieuwe doctrine én een nieuwe conceptuele richting.

Nieuwe doctrine

De eerste initiatieven voor een nieuwe doctrine dateren uit 1994. De bestaande gevechtshandleiding was hoofdzakelijk gericht op de voorwaartse verdediging. Dit uitgangspunt bleek medio jaren negentig verouderd. Bovendien hadden de verrichtingen van de Amerikanen en Engelsen in de eerste Golfoorlog met hun *manoeuvre warfare* indruk gemaakt. Daarnaast resulteerde deze wijze van oorlogvoering in veel minder eigen verliezen dan initieel was verwacht en werd *collateral damage* zo veel mogelijk beperkt. Naast de gewijzigde inzichten aangaande gevechtsoperaties was

deelname aan vredesoperaties een ontwikkeling die in de nieuwe doctrine moest worden meegenomen. En ten slotte noodzaakte de overgang van een kader-militieleger naar een *all professional army* tot een andere benadering van het fenomeen militair vermogen. Een accentverschuiving in de richting van de mentale en conceptuele component bleek noodzakelijk. De nieuwe doctrine moest dan ook nadrukkelijk meer inhoud geven aan de beginselen van manoeuvre-oorlogvoering en opdrachtgerichte commandovoering.

De aanzet van de nieuwe doctrine werd gegeven door het schrijven van het kapstokdocument, de Landmacht Doctrine Publicatie 1; de *Militaire Doctrine*. Van dit document zouden in latere fasen de andere Doctrine-publicaties, de Leidraden en de overige handboeken worden afgeleid.²

Een nieuwe conceptuele richting

Met de aanpassing van de doctrine waren we er echter nog lang niet. De veranderde taakstelling maakte duidelijk dat de toekomstige KL zodanig moest zijn opgebouwd en gestructureerd dat het over voldoende flexibiliteit beschikte om zowel effectief

² De LDP-1 verscheen in 1996 en werd in 1998 gevolgd door de eerste afgeleide versie, de LDP-2, 'Gevechtsoperaties'. Dit document werd in 1999 gevolgd door de LDP-3 'Vredesoperaties' en in 2001 door LDP-4; 'Nationale Operaties'. Begin dit jaar is de laatste afgeleide LDP, de LDP-2C, 'Gevechtsoperaties tegen een irregulier optredende tegenstander', uitgegeven. Hiermee is de totstandkoming van de nieuwe doctrine voorlopig afgerond.

Op het vliegveld Babimost neemt bevelhebber *11 Air Manoeuvre* generaal Marcel Uffings (links), het eerste van de *11 Air Manoeuvre* in ontvangst. Bevelhebber der Luchtmobiele Brigade Dick Berlijn (midden), en de auteur van het boek *Links* Gellissen, kijken mee.

Links: Na het behalen van de operationele gereedheidstatus wordt de *11 Air Manoeuvre* Brigade ook inzetbaar bij conflicten met een hoog risico.

Rechts: Sommige militairen maken van hun camouflagepak een kunstwerk.

11 AIR MANOEUVRE BRIGADE BEHAALT OPERATIONELE GEREEDHEIDSTATUS

MET GLANS GESLAAGD

TEKST: ANDRÉ TWIGT
FOTO'S: PETER WIEZORECK

Voorafgaande aan de bekendmaking van de uitslag voert *11 Air Manoeuvre Brigade* (11 AMB) een spectaculaire demonstratie uit. Het publiek geniet wanneer de uit land- en luchtmachtmilitairen bestaande eenheid in een notendop laat zien wat zij de afgelopen veertien dagen zoal hebben uitgespuugd. Hoogtepunt bestaat uit een luchtlanding, waarbij CH-47D Chinook en AS 532 Cougar transporthelikopters vlak voor de tribune zowel rollend materieel als personeel aan de grond zetten en zich vervolgens in een halve cirkel voor de genodigden opstellen. Apache gevechtshelikopters houden hoog boven de hoofden de flanken in de gaten.

Vooran zit Van Uhm, die overigens niet als enige een brede grijns op de kaken heeft. Ook bevelhebber der Luchtmobiele Brigade, luitenant-generaal Dick Berlijn, en de plaatsvervangende commandant van *11 AMB*, kolonel Ron Hagemeijer, zijn opgetogen. Na tien jaar investeren in personeel en materieel en na dik tweehalf jaar van gericht trainen, mag de gehele brigade zich nu echt gereed noemen voor alle typen inzet. Zoals missies met een laag dreigingsniveau, waaronder *practicering* operaties. Maar ook acties ver achter de vijandelijke linies tijdens

een grootschalig conflict, zoals extracties en het slaan van een brughoofd, horen er bij. Al die aspecten komen aan bod tijdens *Gainful Sword*. Deze veldoefening moet de groeifondheid van de deelnemers aantonen, die van hoog tot laag continue op de vingers worden gekeken door een klein legerijntje internationale waarnemers. Met een dik boekwerk, de *Joint AMB Evaluation Manual*, op zak, beoordelen zij hoe procedures op het gebied van onder meer operaties, logistiek en onderhoud worden uitgevoerd. Om dat spel zo realistisch mogelijk na te bootsen, telt *Gainful Sword* niet minder dan 7500 deelnemers en dat aantal is zeker voor Nederlandse begrippen vrij uniek. Maar ook het niveau van de evaluatietest mag niet onvermeld blijven. Niet eerder heeft *11 Air Manoeuvre Brigade* het genoeg mogen smaken om door een hoger niveau dan de eigen brigadestaf te worden aangestuurd. Die taak is de staf van 1 (Ge/nt) Corps een kolje naar de hand, want tot op heden deed het snel inzetbare hoofdkwartier nog betrekkelijk weinig ervaring op met *air manoeuvre* operaties. "*Gainful Sword* komt dan ook als geroepen", meent chef *Joint Operations Center* (JOC), luitenant-kolonel Gerard Koot. Hij vertelt dat de oefening grofweg uit twee hoogtepunten bestaat, die zijn ontleend

aan respectievelijk het pas afgekomen *NATO Response Forces Concept* en het *NATO High Readiness Forces Concept*. De eerste opdracht bestaat uit het bevrijden van zo'n vijftig geïsoleerde waarnemers uit vijandelijk gebied, waarvoor de brigadestaf onder tijdsdruk met een uitgewerkt plan op de proppen moet komen. Datzelfde geldt overigens voor de tweede opdracht, die voorziet in het vermeersteren van twee sites met lanceerinstallaties voor chemische wapens. Vooral de laatste missie mag volgens kolonel Theo Vleugels best grensverleggend heten. Aangezien beide locaties zo'n twaalf kilometer uit elkaar liggen, neemt de brigadestaf een riskante beslissing door de gevechtskracht te splitsen. "Dat kan niet anders", oordeelt de chef-staf. "Onze verkenner hebben nog eens goed bekeken of de mobiele *launchers* eventueel verplaatst konden worden, maar doordat ze diep waren ingegraven, bleek dat geen haalbare kaart. Jammer, want eventueel hadden we het materieel van de ene site naar de andere kunnen rijden, waardoor de gevechtskracht als geheel intact bleef."

JAMMER
11 Infanteriebataljon Luchtmobiel Regiment Van Heutsz en *13* Infanteriebataljon Luchtmobiel Stoottroepen Prins Bernhard moeten er ove-

rigens wel wat voor doen om beide aanvalsdoelen in te nemen, want de Duits/Nederlandse oefenvijand weert zich kraanig. Personeel van *43* Gemechaniseerde Brigade uit Havelte en *421* Grenadier Bataillon, uitgerust met zware Marder gevechtsvoertuigen, is er alles aan gelegen om de aanvalleur ervan te weerhouden de doelen in te nemen. Jammer voor hen blijkt de overmacht te groot. De brigadestaf van *11 AMB* zet niet alleen honderden Nederlandse militairen in, maar ook nog delen van het Poolse *7 Air Cavalry Battalion*, met wie eerder tijdens de oefening *Pelisk Falcon* werd samengewerkt. Overigens bedienen de Polen vriend en vijand. Zo treedt het *4de Regiment Luchtverdediging* op als tegenstander en die rol blijkt de eenheid op het lijf geschreven. Uitgerust met het beproefde SA-8 raketsysteem slaat hij enkele aanvallen van gevechtshelicopters af, die op een gegeven moment proberen een corridor voor luchtmobiele acties te creëren. Bataljonscommandant kolonel Jerzy Rzezniak blijkt over dit wapenfeit opgetogen. "Zelden krijgen we de kans om zo'n variëteit aan jets te bestrijden, waarbij nagenoeg alle acht batterijen intact blijven."

Hoewel succesvol, blijkt de tegenstand onvoldoende om het script van *Gainful Sword* te verstoren. De

operaties verlopen namelijk volgens een strakke tijdstabel, waarop *Exercise Control* streng toeziet. Onder leiding van de bedenker van de oefening, luitenant-kolonel Hans Hoogstraten, volgt een vier man sterke cel vanachter de beeldschermen in het joc de manoeuvres. Die blijken voor majoor Henk Lokema toch niet zo voorspelbaar als het vastomlijnde rollenspel doet vermoeden. Zo vormt de inzet van transporthelikopters een beperkende factor, aangezien ze bij duisternis verminderd inzetbaar zijn. "Dat is zeker een factor van belang bij het plannen van de operaties", aldus Lokema. "Weersinvloeden kunnen ook roet in het eten gooien, alhoewel we de afgelopen twee weken niet mochten mopperen."

KOFFIEDIJK

Slechts een enkel keertje kunnen de heli's vanwege laaghangende mist niet de lucht in, maar het overgrote deel van de tijd dus wel. Dat is fijn voor de mannen op de grond, maar ook voor het vliegende personeel, dat de kans krijgt veel ervaring op te doen met het vliegen in grote air assault-formaties. "Dat lukt in Nederland vrijwel niet", aldus eerste luitenant-vlieger Marco Nouwens. "Zeker in het begin is het even wennen om je constant aan het tempo van je voorganger te moeten aan-

passen. Een formatie heeft een karakteristiek van een symfonie."

Ook bij de bemanning en de inzet worden overgevoelgen. Afspraak is dat de actie worden de vliegers getoetst met een overlaad van informatie, die de operaties op de proppen te verrijden. De heli's maken echter kans om met de doelen op de grond te raken na vernietiging van de heli's. "Op die manier suggereren we een veel grotere overmacht", vertelt Hagemeijer. "De plaatsvervangende commandant wijst erop dat de oefening slecht is geweest. Twee van de *Bolkow Bo 105* heli's hebben een keer de rol van een valhelikopter uit, twee van de *Dienst der Doms* hebben gestoken. Is Hagermeijer te mee, want de oude *Bolkow* zijn ook nog steeds grofweg de als toelief voor de manoeuvres. Hij geeft sturing en leidt de manoeuvres in de lucht. De *Bo 105* prima geschikt voor deze last gaan vervangen we nu nog niet."

ONBEGRIIP

Aan het einde van de oefening overheerst de euforie, alhoewel ook militairen zijn die denken op de grond blijven. Een soldaat i Wiegier Pekman, die de oefening als 'wel goed' heeft ervaren, dat we nauwelijks in de toekomst komen. Wij zaten op de flank in een verdedigingspositie terwijl de vijandelijke reserve over het zuiden kwam.

Links: Een AS532 Cougar transportheli heeft zijn lading infanteristen uitgespuugd en kiest weer het luchttruim.

Rechts: Personeel van *11* Infanteriebataljon Luchtmobiel Garde Grenadiers en *Jagers* neemt een groot deel van de leers-

te kunnen zijn in een grootschalig conflict als bij vredesoperaties. In het Operationeel Referentiekader KL (ORAKL)³ is aan de hand van een vergelijking van de karakteristieken van het symmetrische⁴ conflict, het asymmetrische⁵ conflict en het optreden als 'derde partij'⁶, antwoord gegeven langs welke nieuwe koers de vernieuwde conceptuele richting moest worden gekozen.

Uit de vergelijking tussen deze drie ideaal-typische grondvormen van conflicten werd al snel duidelijk dat een moderne, technisch geavanceerde krijgsmacht, getraind voor het reguliere conflict, reeds een substantiële capaciteit heeft om ook te kunnen optreden in een asymmetrisch conflict of als derde partij. Omgekeerd is dat niet het geval. Een krijgsmacht, primair gebouwd voor de laatst genoemde vormen van optreden, ontbeert niet alleen de noodzakelijke zware middelen om in het hoogste

deel van het geweldspectrum op te treden, maar ontbeert vooral het specifieke en complexe trainingsniveau om in een symmetrisch conflict succesvol op te treden. Na Srebrenica in 1995 was het ons ook duidelijk geworden dat niet-symmetrisch optreden, lager in het geweldspectrum, eenvoudig kan escaleren in symmetrisch optreden hoog op de geweldsladder. Impliciet werd daarmee het belang van escalatiedominantie aangetoond. En ten slotte vereist symmetrisch optreden specifieke vakkennis en een hoog trainingsniveau. Om die reden werd eind jaren negentig vastgesteld dat de opbouw van de KL primair moest zijn gericht op een professionele, kwalitatief hoogwaardige landmacht, uitgerust voor het symmetrisch optreden.

Recente ontwikkelingen

Inmiddels zijn enkele jaren verstreken en zijn we tot de conclusie gekomen dat de indeling van conflicten naar de drie onderkende ideaal-typische grondvormen, steeds verder vervaagt.

The traditional conflict spectrum ranged from humanitarian operations, through peace-keeping and counterinsurgency to limited conflict and major war. The "low intensity" end of the spectrum required limited combat power, while the high-intensity end required warfighting capabilities. This is no longer true. Because individuals with extremely high lethality occur anywhere, and the threat is so diverse, it is impossible to predict at the outset of an operation what level of lethality will be encountered.⁷

Het landoptreden speelt zich af in een complex domein. Het land kent vele soorten terrein, gradaties van bebouwing en andere infrastructuur. Daarnaast beïnvloeden de omstandigheden het optreden natuurlijk. Om in dit domein effectief te zijn, is een grote

diversiteit aan capaciteiten nodig: van optreden te voet, tot optreden met gemechaniseerde brigades; van *air manoeuvre* optreden tot speciale operaties. Mens en materieel worden blootgesteld aan steeds wisselende, diffuse omstandigheden. Hoge eisen worden er gesteld aan de vaardigheden en het inlevingsvermogen van de militair en de kwaliteit van het materieel.

Hoewel technologische ontwikkelingen bijdragen aan de overzichtelijkheid van het operatieterrein zijn verwarring, stress en vermoeidheid nooit uit te bannen. Het gevecht wordt niet alleen op afstand gevoerd, maar ook vaak bij verrassing, in de directe omgeving. Daarbij kan de intensiteit snel wijzigen en op verschillende niveaus volstrekt anders zijn. De Amerikaanse mariniers hanteren voor deze combinatie van operaties, waarmee ze in Irak dagelijks geconfronteerd worden, de term *three block war*:

to describe scenarios where troops are engaged in a spectrum of operations, from humanitarian missions, through peacekeeping and peace enforcement type actions, to full-blown combat, possibly within the space of three city blocks.⁸

In hun artikel 'Vechten tegen een irregulier optredende tegenstander' uit de *Militaire Spectator* van februari 2004, constateren De Vries, De Rooij en Kruijsbergen min of meer hetzelfde.

Niet alleen is de laatste jaren de grens tussen gevechts- en vredesoperaties vervaagd, ook het onderscheid tussen reguliere gevechtsoperaties en gevechtsoperaties tegen een irregulier optredende tegenstander, blijkt in de praktijk steeds minder duidelijk en relevant.⁹

3 Het Operationeel Referentiekader KL is in juni 1999 uitgegeven en vormt het raamwerk van uitgangspunten, grondslagen en veronderstellingen voor de beleidsontwikkeling van de KL voor de komende decennia.

4 Het symmetrische conflict betreft de oorlogvoering van een moderne troepenmacht, waar de landmacht deel van uitmaakt tegen een andere, moderne, goed uitgeruste, goed getrainde, gemechaniseerde reguliere krijgsmacht.

5 De tweede grondvorm en betreft de oorlogvoering van een moderne troepenmacht tegen organisaties die niet noodzakelijkerwijs staten vertegenwoordigen, noch gestructureerd zijn zoals de meeste krijgsmachten; we noemen dit irreguliere strijdgroepen.

6 De inzet van een multinationale troepenmacht in de rol van interpositie of in de rol van een troepenmacht die optreedt in een gebied waar verschillende partijen min of meer gemengd door elkaar optreden, vormt de derde grondvorm. De troepenmacht treedt in beginsel op met instemming van de partijen en verricht haar taak onpartijdig. Geweldsuitoefening is dus niet de hoofdtak.

7 *Complex Warfighting Future Land Operating Concept*; Ltcol Dave Kilcullen, Australian Army.

8 General Charles Krulak, *Commander US Marine Corps* 1995-1999.

9 de Vries P.H., de Rooij A.E. en Kruijsbergen G.J.J. 'Vechten tegen een irregulier optredende tegenstander' MS(2)(2004).

Het belang dat aan bescherming wordt gehecht, komt tot uitdrukking in de operationele eisen voor de nieuwe generatie pantservoertuigen. Het huidige pantservoertuig van de infanterie, de YPR-765, is sinds 1978 in gebruik en voldoet niet langer aan die eisen. (Foto: Van Westerhoven en Van Oosbree, ARMEX)

Van huis uit is het beschikken over escalatiedominantie, ook bij operaties laag in het geweldsspectrum, een vereiste. Het vermogen crisisbeheersingsoperaties in het hoogste deel van het geweldsspectrum succesvol uit te voeren, blijft het fundament voor effectieve inzet in alle andere delen van het geweldsspectrum. Het is deze ontwikkeling die de toenmalige keuze, om de KL primair te dimensioneren voor symmetrisch optreden, tot een juiste maakt.

Functies van militair optreden

In het ORAKL is een aantal beslissende functies van militair optreden afgeleid. Deze functies komen in algemene zin overeen met die zoals vermeld in de LDP-1 en eigenlijk zijn ze de dra-

gende pilaren voor de bouw van 'de KL van de toekomst'. Zij vormen de samenstellende delen van die KL en dienen richting te geven aan de beleidsontwikkeling. De navolgende functies zijn te onderscheiden: inlichtingen en militaire informatie, commandovoering, manoeuvre, vuurkracht, bescherming, logistiek, ontplooibaarheid en gebruik van het elektromagnetisch spectrum. Daarnaast werd reeds medio jaren negentig het belang van training als *force multiplier* onderkend. Training gericht op het perfectioneren van het optreden van militaire eenheden, in welk verband dan ook, maar vooral op het aankweken van mentale hardheid. Training is, naast de genoemde functies van militair optreden, in het ORAKL dan ook als één van de dragende pilaren opgenomen. De aanduiding van deze functies wordt onder andere

op het gebied van beleidsontwikkeling gebruikt om prioriteiten te leggen voor investeringen en innovatie.

Manoeuvre

In de toekomstige KL blijven manoeuvre en vuurkracht een beslissende rol spelen en zijn ze onlosmakelijk met elkaar verbonden. Het kenmerk van de manoeuvre is het op het juiste moment en plaats tot gelding kunnen brengen van vuurkracht met directe richting. De kern van manoeuvre wordt gevormd door beweging in combinatie met het vermogen de vijand uit te schakelen. Nauw verweven met manoeuvre en vuurkracht is de functie 'bescherming' om de kwetsbaarheid voor vijandelijke manoeuvre en vuurkracht te reduceren. De combinatie manoeuvre, vuurkracht en – daaraan gerelateerd – bescherming, betekent dat er hoge eisen

Met de introductie van de PanzerHaubitze 2000 worden alle bestaande houwitser, raketsystemen en zware mortieren (m.u.v. de zware mortieren van 11 AMB) vervangen door een moderne gemechaniseerde houwitser. De PanzerHaubitze beschikt over bescherming, tactische mobiliteit, een grote reikwijdte en een indrukwekkende nauwkeurigheid en vuursnelheid.

aan terreinvaardigheid, tactische mobiliteit, maar ook aan letaliteit en beschermende middelen worden gesteld. De tactische mobiliteit wordt in belangrijke mate bepaald door het vermogen hindernissen te doorbreken of te overbruggen. Terreinvaardigheid betekent dat er in alle terreinsoorten kan worden opgetreden, met inachtneming van de accentverschuiving naar verstedelijkte gebieden. De overgang tussen bereden, uitgestegen en te voet optreden moet vloeiend plaatsvinden.

Inmiddels is reeds een begin gemaakt met de gevechtswaardeverbetering van de overgebleven Leopard-2-gevechtstanks. Door het verlengen van de schietbuis, het gebruik van verbeterde munitie en het verbeteren van de bepantsering, blijft de Leopard-2A6 de komende jaren tot de geavanceerdste tanks ter wereld horen. Om de tactische mobiliteit van de tankeenheden en hun bescherming te evenaren, wordt de verouderde YPR-765 vanaf 2007 vervangen door een Infanterie Gevechtvoertuig (IGV) van een nieuwe generatie. Om tactische mobiliteit te kunnen garanderen is het daarnaast

noodzakelijk om over middelen te beschikken om hindernissen te doorbreken of te overbruggen. De behoefte aan een verbeterde doorbraak- en brugleggende tank van de genie leek, tot voor kort, te worden ingevuld door een creatieve uitruil van materieel met Noorwegen. Het opschorten van de zogenaamde 'Noorse deal' enkele weken geleden, betekent dat deze behoefte op een andere manier moet worden ingevuld.

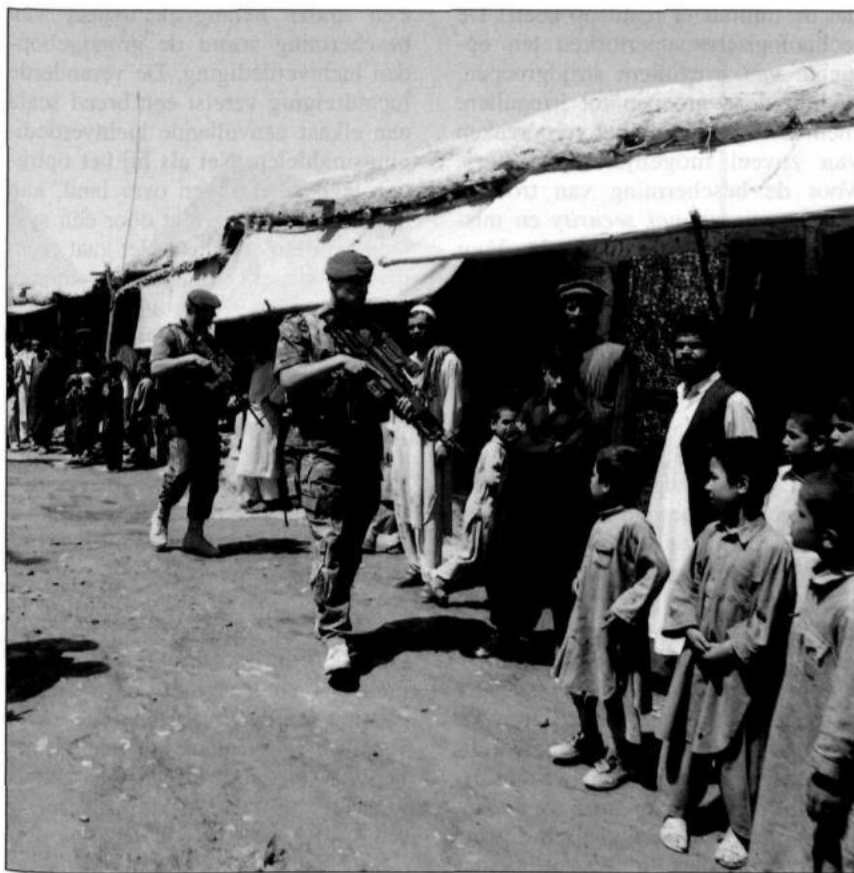
Door het uitgedunde, veelal onoverzichtelijke gevechtsveld neemt daarnaast het belang van een snelle, niet grondgeboden manoeuvre toe. De druk om een gewapend treffen binnen zo kort mogelijke termijn te beslechten, vereist vroegtijdige bestrijding van het vijandelijke aangrijpingspunt. Een *air manoeuvre* (geïntegreerde eenheid van alle soorten helikopters en grondgebonden eenheden) eenheid is het aangewezen element om diepe manoeuvres toe te passen. Een dergelijke eenheid heeft een grote flexibiliteit en is door zijn mix van een personeelszware grondgebonden component en vuurkracht in de vorm van de gevechtshelikopters, geschikt voor inzet

in het hele geweldspectrum, zowel voor operaties met een asymmetrisch als een symmetrisch karakter. Door de aanschaf van transport- en gevechtshelikopters en jarenlange samenwerking en training met de Tactische Helikopter Groep, is 11 Air Manoeuvre Brigade uitermate geschikt om vanaf elk platform als *Initial Entry Force* op te treden.

Vuurkracht

Vuurkracht is het middel bij uitstek om bij gevechtsoperaties een fysiek effect te sorteren. Het bepaalt in belangrijke mate de effectiviteit van de manoeuvre. Door de ontwikkelingen in de technologie kan vuurkracht sneller en met grotere nauwkeurigheid worden afgegeven. Hierbij wordt tevens zo min mogelijk *collateral damage* veroorzaakt. Door de vuursteunmiddelen aan te sluiten op een adequaat C2-systeem, en dit te koppelen aan het *Battlefield Management System* (BMS), wordt het mogelijk de tijd tussen doelonderkenning en doelbestrijding tot een minimum te beperken. Met de introductie van de *PanzerHaubitze 2000*, waarvan de instroom is voorzien vanaf 2006 tot 2010, worden alle bestaande houwitser, raketsystemen en zware mortieren (met uitzondering van de zware mortieren van 11 AMB) vervangen door een moderne gemechaniseerde houwitser. De PanzerHaubitze beschikt over bescherming, tactische mobiliteit, een grote reikwijdte en een indrukwekkende nauwkeurigheid en vuursnelheid.

Ondanks de technologische ontwikkelingen om puntdoelen op grote afstand te bestrijden, neemt de noodzaak op de korte dracht over effectieve vuurkracht te beschikken toe. In onoverzichtelijke omstandigheden zoals verstedelijkte gebieden en boscomplexen, kan de technologische superioriteit van de symmetrisch georganiseerde krijgsmacht veel minder tot gelding worden gebracht. Om het vuuroverwicht bij het gevecht op korte afstand te kunnen garanderen, voert de KL vanaf 2007 lichte mortieren in bij de pantserinfanteriecompag-

Met kleine chirurgische acties kunnen Special Forces een enorme toegevoegde waarde hebben voor welke campagne dan ook

nieën. In dat kadere past ook de indeling van moderne draagbare antitank-systemen voor de korte en middel-lange dracht. Deze moeten vanuit *confined spaces* zijn in te zetten, zowel tegen pantser als tegen versper-ningen en gevechtsdekkingen en uit-gerust zijn met verminderd-zichtcapa-citeit. De invoering van het *fire and forget* antitankwapen GILL voor de mid-dellange dracht, eind dit jaar, voldoet voor een belangrijk deel al aan die behoefte. Zeer recent is ook de be-hoeftte aan middelen voor de korte dracht *Short Range Anti Tank* (SRAT) gehonoreerd en omgezet in een con-creet project. Naar verwachting zal dit antitankwapen SRAT vanaf 2006 in de organisatie instromen.

Inlichtingen en militaire informatie
Zonder duidelijk beeld van de dispo-sitie van de vijand en zijn bedoelingen is het niet mogelijk hem gericht aan te

grijpen. Een duidelijk beeld van de vijand is een voorwaarde voor ma-noeuvre-oorlogvoering. Gezien het belang van inlichtingen voor het suc-ces van de gehele operatie, moet het bataljonsniveau en hoger beschikken over eigen specifieke inlichtingenver-zamelorganen. Om tegemoet te kom-en aan de diversiteit van de dreiging (regulier dan wel irregulier) moet dit een combinatie zijn van *human in-telligence* en technische vormen van inlichtingenverzameling. De balans verschuift van kennis van capaciteiten naar kennis over intenties. Deze sen-soren moeten in staat zijn tijdig inlichtingen te verzamelen en aan te leveren. Ze moeten dan ook gekop-peld zijn aan het BMS. Op basis van die inlichtingen kan de manoeuvre worden (bij)gestuurd. Zo kunnen ver-kenningseenheden een belangrijke rol spelen in het handhaven van een hoog tempo.

Het streven om op alle niveaus bo-ven het bataljonsniveau inlichtingen-capaciteit in te delen vindt onder meer invulling door de vorming van een *Intelligence Surveillance Target Acquisition and Reconnaissance* (ISTAR)-bataljon. Daarin zijn doelop-sporingsmiddelen en verzamelorga-nen voor inlichtingen voor het niveau van brigade en hoger ondergebracht. Dit zijn grondgebonden verkenningseenheden uitgerust met FENNEK, de ar-tillerie-ondersteuningsbatterij met de mortieropsporingsradar, de RPV en de elektronische oorlogvoeringseenheid. Het lichte verkenningvoertuig FEN-NEK, dat reeds dit jaar wordt in-gevoerd, verschaft de organieke ver-kenningseenheden op bataljons- en brigadeniveau tevens de capaciteit om weer op volwaardige wijze invulling te geven aan verkennen.

De omvorming en uitbreiding van het Korps Commandotroepen tot *Special Forces*-eenheid, komt onder meer tegemoet aan de behoefte aan *human intelligence*. De mogelijkheden van 'Special Forces' gaan echter veel ver-der. Het belang van 'Special Forces', als multifunctioneel middel in het totale geweldspectrum was reeds eerder door de KL onderkend. De omvorming van het KCT tot 'Special Forces'-eenheid in 1997 was daarvan een duidelijk bewijs. 'Special Forces' hebben een hoge graad van gereed-heid en vervullen met relatief weinig mankracht, zonder op te vallen, een cruciale rol in het verzamelen van inlichtingen. Met kleine chirurgische acties hebben 'Special Forces' een enorme toegevoegde waarde voor welke campagne dan ook. De additio-nele uitbreiding van het KCT als ge-volg van de Prinsjesdagbrief onder-streept nogmaals het belang dat men aan deze eenheden hecht.

Commandovoering

De functie commandovoering vormt het bindend element tussen de overige functies van militair optreden. Door de introductie van robuuste comman-dovoeringssystemen die gebruikmaken van netwerken wordt een zo optimaal mogelijke *situational awareness* be-

reikt. Niet alleen heeft iedereen dan de zogenaamde *common operational picture*, maar ook de overdracht van gegevens over de verschillende niveaus verloopt vele malen sneller. Een snelle en adequate commandovoering stelt de landmacht in staat sneller te manoeuvreren dan de vijand, waardoor die achter de feiten aanloopt.

Door de introductie van robuuste commandovoeringssystemen, die gebruikmaken van netwerken, wordt een zo optimaal mogelijke situational awareness bereikt. Voor het bataljonsniveau en lager is het Battlefield Management System voorzien

Het 'Theatre Independent Tactical Army & Air Force Network' (TITAAN) is het voorbeeld van digitalisatie en verschaft mogelijkheden voor *secure* uitwisselen van spraak en data. TITAAN is een tactisch internet gebaseerd op civiele technieken en is bedoeld voor het niveau bataljon en hoger. Voor het bataljonsniveau en lager is het zogenaamde 'Battlefield Management System' voorzien.¹⁰ Invoering van het systeem TITAAN fase 2 en 3 is voorzien vanaf dit jaar en zal waarschijnlijk lopen tot aan 2006. De invoering van een Battlefield Management System vangt vanaf 2005 aan. Daarbij wordt opgemerkt dat het systeem eerst volledig tot zijn recht komt als is voldaan aan de behoefte in een dataradio voor hoog mobiel optreden.

Bescherming

Het belang van bescherming neemt alleen maar toe, niet alleen omdat personele verliezen steeds minder worden geaccepteerd, maar ook om-

dat de militair er recht op heeft! De technologische superioriteit ten opzichte van irreguliere strijdgroepen, dwingt deze groepen tot irreguliere methoden gericht op het veroorzaken van zoveel mogelijk slachtoffers. Voor de bescherming van troepen krijgen *operational security* en misleiding steeds meer aandacht. Voor de bescherming van wapensystemen wordt gewerkt aan meer actieve fysieke, elektromagnetische en optronische maatregelen (*defensive aid suits*) en betere bepantsering. Ook moet aandacht worden besteed aan de bescherming tegen NBC-inzet voor zowel militairen als voertuigen. Het belang dat men hecht aan bescherming, komt tot uitdrukking in de operationele eisen voor de nieuwe generatie pantservoertuigen. De belangrijkste eis is dat kader is de bescherming van eigen militairen. Dit is zichtbaar bij het *Soldier Modernisation Program* (SMP) ter verbetering van de effectiviteit en bescherming van de individuele militair, alsmede de gevechtswaardeverbetering van de Leopard 2 tot de A6-versie, het nieuwe IGV als het grote pantserwielvoertuig BOXER (vanaf 2009 de vervanger van de M-577 pantservoertuigen en YPR-commandovoertuigen).

Overigens interpreteren andere landen deze trend op dezelfde wijze. De Australische bevelhebber der landstrijdkrachten drukte dat als volgt uit:

I believe that the Army must be 'harder', in order to win the future land battle. It is vital that we are harder in terms of protection. This raises our defeat threshold through making us harder to hurt. It allows us to escalate rapidly if an apparently benign environment turns nasty. Allied to greater levels of protection, is the requirement to enhance our own lethality through increased firepower linked to greater situational awareness. The hardened Army will be able to survive a hit and retaliate forcefully.¹¹

Een ander belangrijk aspect van bescherming vormt de grondgebonden luchtverdediging. De veranderde luchtdreiging vereist een breed scala aan elkaar aanvullende luchtverdedigingsmiddelen. Net als bij het optreden tegen dreigingen over land, kan de derde dimensie niet door één systeem worden afgedekt. Het gaat erom diverse wapensystemen met unieke eigenschappen gecoördineerd te laten samenwerken zodat een *mixed and layered air defence* wordt gerealiseerd. Dit vraagt om middelen die de manoeuvre kunnen volgen en die in staat zijn sensoren, *shooters* en een *battlespace management system* met elkaar te integreren. Het project *Future Ground Based Air Defence* (FGBADS), vult die integratie. FGBADS is een *system of systems*, opgebouwd uit Stinger-platforms op Mercedes Benz en FENNEK, SHORAD-luchtafweersystemen en een BMS met sensoren. Invoering van dit gecoördineerde luchtverdedigingssysteem, voorzien vanaf begin 2006, zal de effectiviteit van de luchtverdediging aanzienlijk verbeteren.

Beheersing van het elektromagnetische spectrum

De ontplooiing van steeds meer middelen die gebruikmaken van het elektromagnetische spectrum en de ontwikkeling van nieuwe technologieën voor wapensystemen, onderstreept het belang van de beheersing van het elektromagnetisch spectrum. De afhankelijkheid van het EM-spectrum vormt een kwetsbaar punt, dat een opponent kan uitbuiten. Beheersing van het EM-spectrum is een belangrijk middel om het eigen militair vermogen te verhogen én dat van de vijand te reduceren. De bescherming bij het eigen gebruik van het EM-spectrum

¹⁰ Met de introductie van dit systeem ontstaat een geautomatiseerd netwerk, waarbij niet langer de hiërarchische organisatieketen bepalend is voor wie de informatie krijgt. Eenieder die is aangesloten op het netwerk, heeft toegang tot de beschikbare informatie.

¹¹ *Hardening the Army* door de *Chief of the Army* lieutenant general P.F. Leahy bij de *Land Warfare Conference* 28 oktober 2003.

De KL anticipeerde nadrukkelijk op de verschuiving van conflicten naar verstedelijkte gebieden. Zo bouwde ze recentelijk een nationaal trainingsdorp op het oefenterrein Marnewaard en wordt er aan dit onderwerp structureel aandacht besteed in het opleidings- en trainingsproces (Foto: F. van Bremen)

omvat bijvoorbeeld de vernietiging van de vijandelijke stoor- en peilcapaciteiten. Het geeft ook de garantie dat het eigen gebruik van het EM-spectrum mogelijk blijft. Bescherming kan ook worden bereikt door interne veiligheidsprocedures of technische maatregelen. Daarnaast kunnen we de vijand het gebruik van het EM-spectrum ontzeggen door ons te richten op de fysieke vernietiging van zijn middelen. Bijvoorbeeld door bij doelopsporing gebruik te maken van door de vijand uitgezonden elektronische signalen. De landmacht beschikt momenteel over een beperkte capaciteit om te peilen en te storen.

Logistiek

De logistiek richt zich op de materiële instandhouding van eenheden en verplaatsing van personeel en materieel naar het operatiegebied. Het is een

absolute randvoorwaarde voor het slagen van elke operatie. Het is daarom van groot belang logistieke en operationele concepten en denkwijzen volledig op elkaar af te stemmen. Het logistieke systeem dient volledig te zijn afgestemd op de uitvoering van de operatie; van nagenoeg statisch tot de meest complexe vorm van manoeuvre-oorlogvoering. Basisprincipes daarbij moeten zijn: vooruitzien (anticiperen), economisch gebruik van middelen, eenvoud en flexibiliteit. In de logistiek geeft men hier conceptueel vorm aan door bijvoorbeeld het Operationeel Logistiek Concept 2006 (OLC 2006). Het richt zich op het maximaal benutten van de aanwezige logistieke defensiecapaciteiten voor het uitvoeren van de verschillende operaties. Het bepaalt de besturing en beheersing van de logistieke middelen op de meest effectieve

en efficiënte manier, gebaseerd op de basisprincipes. Door middel van het concept van Fysieke Distributie (FD) geeft de logistiek invulling aan verkleining van de *footprint* in het operatietoneel. De overgang van stukgoed naar containervervoer minimaliseert de opslagcapaciteit in het operatiegebied en maximaliseert de flexibiliteit van de bevoorrading. Het project Ondersteuning Operationeel Optreden (O3) voorziet in concrete middelen die de logistieke informatievoorziening in het operatietoneel, tijdens expeditionair optreden, optimaliseert. Hierdoor verbetert de beheersbaarheid van de logistieke stromen. Door concentratie en reductie is het tevens mogelijk volume en gewicht van voorraden te verminderen. Omdat de informatievoorziening betrekking heeft op alle operationeel-logistieke goederen (OLC 2006 en FD), is O3 te

beschouwen als schakel tussen OLC 2006 en FD. Met de invoering van het Wissellaadsysteem vanaf 2004, worden deze concepten, denkwijzen en principes daadwerkelijk fysiek ingevuld.

Ontplooibaarheid

De belangrijkste factoren die de ontplooibaarheid bepalen, zijn de reactietijd en de trainingsopbouw. Snelle ontplooibaarheid is voor alle grondvormen van conflicten een vereiste en is slechts te bereiken met parate eenheden met een zeer hoog trainingspeil. Het is echter onmogelijk alle elementen van een krijgsmacht voortdurend op een hoog trainingspeil te houden. Daartoe is een roulatieschema vereist dat ruimte biedt aan training, operationele inzet en recuperatie. De gestructureerde trainingsopbouw, weergegeven in het verbeterd accentmodel, het generiek jaarprogramma en de daarbij behorende dieldeling, is een beproefd systeem dat die eenheid van opvatting garandeert en multifunctionaliteit waarborgt.

Het vermogen tot verplaatsing van troepen naar een operatietoneel bepaalt natuurlijk ook de ontplooibaarheid. Door de kosten, de geringe beschikbaarheid en het beperkte volume van luchttransport, zal de strategische mobiliteit voornamelijk worden ingevuld door transport via de zee en het spoor. Daarin zijn *contingencies* en goede afspraken en procedures de aangewezen factoren om bij te dragen in de ontplooibaarheid.

Training

Training is een belangrijk onderdeel van de mentale component van militair vermogen. Daarnaast is het *the best welfare for the troops* en als zodanig te beschouwen als een vorm van personeelszorg. Los van de professionaliteit, de motivatie en de kwaliteit van het leiderschap, kent training ook een belangrijke fysieke component. Het betreft daarnaast de visie op het gebruik van simulatoren, de toepassing van geïnstrumenteerd oefenen en het omgaan met scherpe munitie. Het beste resultaat vereist een optimale balans tussen simulatie en oefeningen

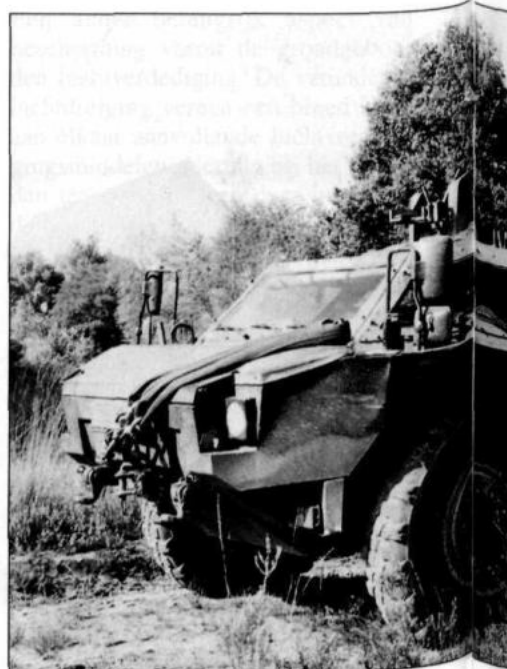
te velde. De techniek maakt het inmiddels mogelijk in een *virtual environment*, vanuit *high fidelity mock ups* elk scenario te ondergaan. Het grote voordeel van een gecontroleerde omgeving is dat het het rendement van de trainingsmomenten aanzienlijk verhoogt, mede door de mogelijkheid van een effectieve terugkoppeling. Inmiddels ligt er de opdracht tot aanschaf van de *Tactische Indoor Simulator* (TACTIS). Hiermee kan tot en met het teamniveau in een virtuele omgeving worden geoefend. De feitelijke instroming moet voor 2007 zijn gerealiseerd.

(Indoor)simulatie draagt niet alleen bij tot effectiviteit en efficiency maar ook tot kwaliteitsverbetering. In combinatie met oefeningen te velde, met gebruikmaking van geïnstrumenteerde duelsimulatoren, wordt op een dergelijke wijze een eenheid stapsgewijs geconfronteerd met alle invloeden van gevechtsoperaties. Het grote voordeel van dit systeem is dat de vooraf vastgestelde operationele eisen op een objectieve manier kunnen worden gemeten. Hierdoor wordt de meest optimale (inzet)gereedheid bereikt.

Daarnaast anticipeerde de landmacht nadrukkelijk op de verschuiving van conflicten naar verstedelijkte gebieden. Niet alleen is er structureel ruimte in het opleidingsprogramma voor het zogenaamde *Fighting in Built Up Areas*. De investering betrof ook de constructie van een eigen nationaal trainingsdorp op het oefenterrein Marnewaard in het noorden van het land. Op voorstel van de KL wordt er budget ter beschikking gesteld voor Optreden in Verstedelijkt Gebied (OVG). Projecten hieromtrent worden opgenomen in het 'Soldier Modernisation Program'.

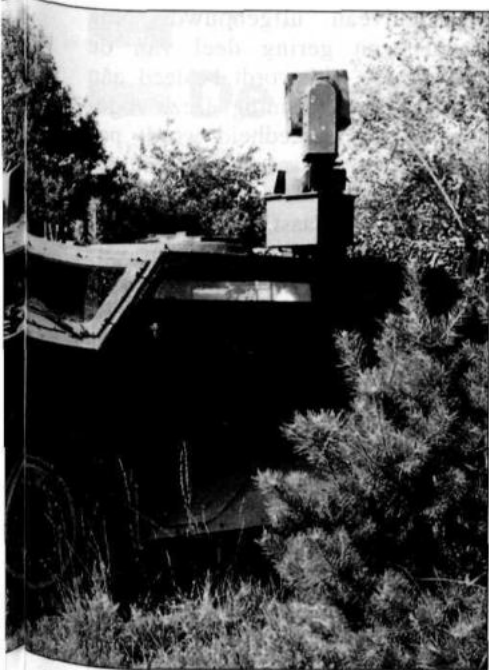
Nieuwe reorganisatie: invloed van het Strategisch Akkoord

Met de Defensienota van 1991 en de Prioriteitennota van 1993 kwam er

echter geen eind aan alle reorganisaties. De omvang van de nieuwe reorganisatie als gevolg van het Strategisch Akkoord, een opgelegde structurele jaarlijkse bezuiniging van 853 miljoen euro, heeft zo mogelijk nog meer gevolgen dan alle reorganisaties van begin jaren negentig. Een reorganisatie die het lopende transformatieproces mogelijk ingrijpend kan beïnvloeden.

Het werd al snel duidelijk dat er krijgsmachtbreed eenheden moesten worden afgestoten. De inhoud van de Prinsjesdagbrief, voortvloeiend uit het IDP (2004-2013) in de zomer van 2003, hield echter meer in dan alleen een bezuiniging. Er moest namelijk ook ruimte worden gevonden om te blijven innoveren. Innovatie is onder andere nodig om tegemoet te komen aan de internationale ontwikkelingen, die steeds meer in de richting gaan van snel inzetbare en adequaat uitgeruste, modulaire eenheden met een hoge graad van gereedheid. In de Prinsjesdagbrief wordt dan ook aangegeven dat Defensie middelen vrijmaakt om in die kwaliteit te investeren. Een en ander onder de noemer: 'Op weg naar een nieuw evenwicht'. Voor de landmacht betekent het dat er

in de periode van 2004 tot 2009 de nodige investeringen plaatsvinden.

De inhoud van de Prinsjesdagbrief leidde overigens niet tot een wezenlijke aanpassing van de KL-taken. De hoofdtaken van Defensie zijn nog eens bevestigd. Na de terroristische aanslagen van 11 september 2001 werd duidelijk dat alle drie de hoofdtaken een nauwe samenhang met elkaar vertoonden. Conclusie was dat de externe veiligheid van vandaag, de interne veiligheid is van morgen. Nationale operaties in de vorm van steun aan civiele autoriteiten, militaire bijstand en hun hulpverlening nemen aan belang toe. Van oudsher verleent de KL op verzoek militaire bijstand en steun aan civiele autoriteiten. Te denken valt daarbij aan bijzondere bijstand bij rampenbestrijding (vuurwerk-ramp Enschede), het tegengaan van verspreiding en ruiming bij besmettelijke veterinaire ziekten (varkenspest en MKZ-crisis), maar ook het bestrijden van en optreden bij misdrijven (terrorisme) en taken in het kader van

De FENNEK verschaft de verkenningseenheden op bataljons- en brigade-niveau de capaciteit weer op volwaardige wijze invulling te geven aan verkennen

explosievenopruiming. Gezien die voorgeschiedenis ligt het voor de hand dat de KL anticipeert op en rekening houdt met het feit dat een extra beroep op haar capaciteiten wordt gedaan om terroristische aanslagen te verijdelen of de gevolgen daarvan te beperken. De KL heeft er niet alleen de mensen en het materieel voor, de maatschappij verwacht dit ook van haar.

Al met al geen grote koerswijziging – al raakt het verdedigingsbelang van het nationale grondgebied wat op de achtergrond – maar een accentverschuiving. Dit transformatieproces werd door de KL al eerder voorzien en eraan inhoud gegeven door de eerder in dit artikel geïdentificeerde pilaren voor de bouw van de KL. De recentste internationale ontwikkelingen, zoals het *NATO Response Force*¹² concept, hebben vooral betrekking op vergroting van het expeditionaire vermogen, verkorting van de reactietijd (ontplooibaarheid) en internationale kopelbaarheid. Omdat alleen parate eenheden met een hoge graad van gereedheid en getraindheid aan die eisen voldoen, is de afstoting van alle reserve-eenheden van de KL, hoe pijnlijk ook, verantwoord.

Anticiperen en verbeteren

Het zou van weinig realiteitszin getuigen om met de ingezette koerswijziging tevreden achterover te leunen.

Er zijn nog voldoende tekortkomingen die aandacht behoeven. Daarnaast is het voor de KL noodzakelijk zich te blijven oriënteren op nieuwe ontwikkelingen om ook in de toekomst relevant en innovatief te blijven. Interoperabiliteit en brede inzetbaarheid zijn daarbij leidende en richtinggevende factoren, waarbij het duidelijk is dat het beschikbare budget de ruimte bepaalt. We moeten daarbij accepteren dat de KL niet voor alle mogelijke opdrachten en inzetgebieden specialistisch materieel voorhanden heeft. Nieuw materieel moet dan ook voor vele, zo niet alle, inzetopties bruikbaar zijn. Daarbij horen ook de nationale taken.

De landmacht moet oog hebben voor huidige en toekomstige ontwikkelingen. Daarnaast moeten we ons realiseren dat ze niet altijd trendsetter kan zijn. Genoegen nemen met een standaardrol als trendvolger is ook niet de oplossing. Ontwikkelingen moeten van zo dichtbij mogelijk gevolgd worden en daar waar mogelijk moet de landmacht participeren. Een en ander komt reeds tot uitdrukking in het nieuwe, moderne materieel dat op dit moment of op korte termijn bij de KL instroomt, bijvoorbeeld de FENNEK, de PanzerHaubitze 2000, het Wissellaadsysteem, TITTAAN, TACTIS en het *Mobile Combat Training Center* (MCTC).

Ook in de toekomst moet de KL dit voortzetten. Zo moet men de ontwikkelingen rond het Amerikaanse *Future Combat System* (FCS) met indringende belangstelling volgen. Het FCS is bedoeld als alternatief voor de huidige zware manoeuvreermiddelen die bescherming en vuurkracht gaat verenigen in een lichter systeem dat grotere effecten teweeg brengt met minder logistieke beperkingen. Omdat het FCS nog slechts op de tekentafel bestaat, is invoering niet voor 2020-2025 te verwachten. Interessant en veelbelovend genoeg om er in de plannen vroegtijdig rekening mee te houden.

Daarnaast moet de mobiliteit van de grondgebonden component van de

¹² *Military Decision on MC 477, Military Concept for the NATO Response Force van 10 april 2003.*

Air Manoeuvre Brigade, maar ook die van de 'Special Forces'-ploegen van het KCT worden vergroot door invoering van nieuwe lichte en luchttransportabele gespecialiseerde voertuigen. Ook zal er met meer nadruk moeten worden geïnvesteerd in de specifieke inzetmiddelen ten behoeve van 'Special Forces'. De bestaande helikopter-capaciteit zoals ingedeeld in de Tactische Helikopter Groep is niet alleen kwantitatief ontoereikend, maar mist ook de benodigde specifieke aanpassingen.

Verder vereist de voortschrijdende techniek en de mogelijkheden die het *Network Centric Warfare*-concept biedt, verbeteringen in de informatievoorzienings- en communicatieapparatuur. Nieuwe verbindingsmiddelen met een hoge mobiliteit zijn noodzakelijk. En ten slotte moet er ruimte worden gereserveerd voor investeringen om nadrukkelijker inhoud te geven aan de offensieve aspecten van het EM-spectrum.

Punt van aandacht

Het belangrijkste punt van aandacht betreft echter niet de fysieke, maar de mentale component. Ervaringen uit de diverse operationele uitzendingen wezen uit dat een succesvolle uitvoering van de missie staat of valt bij de kwaliteit en de toewijding van het personeel. In die zin is het belang van training, de kwaliteit van het leiderschap, maar ook de gevechtsbereidheid van de individuele militair reeds langer onderkend. In de afgelopen jaren zijn er diverse initiatieven gestart om die mentale component verder te verbeteren. Zo waren er initiatieven om het aspect vorming en mentale hardheid, als onderdeel van de mentale component, meer inhoud te geven.¹³ Daarnaast gaf het concept 'het Domein van de officier', aanzet

¹³ In april 2001 organiseerde de LO/Sportorganisatie het symposium: 'Vorming, meer groen..... ook tussen de oren', waar de *Militaire Spectator* in augustus 2001 een themanummer aan wijdde.

om aan de verantwoordelijkheden en de positie van de officier in een expeditie landmacht richting te geven. Er kan echter niet genoeg gehamerd worden op het fenomeen van de mentale component.

Tot nu toe lag de nadruk bij de meeste operationele uitzendingen in eerste instantie niet op de uitvoering van gevechtsacties. Zij droegen hoofdzakelijk het karakter van vredesoperaties en *post-conflict* operaties. Operaties laag in het geweldspectrum waarbij de kans op escalatie waarschijnlijk gering was. Daarnaast zijn de leefomstandigheden zelden primitief en wordt veel aandacht aan het comfort van de individuele militair besteed. Luxe werd iets vanzelfsprekends. Het gevaar schuilt erin dat de routine van dergelijke operaties voor veel jonge onderofficieren en subalterne officieren de invulling van 'operationele inzet' is geworden. Het is dan ook niet verwonderlijk dat de uitvoering van gevechtsoperaties een aantal jaren minder nadrukkelijk de rode draad in de opleiding en training was. De vaak beperkt beschikbare tijd voor training werd primair besteed aan de voorbereiding op de missie zelf. En omdat dit jarenlang geen gevechtsoperaties waren, kon het voorkomen dat gevechtseenheden te veel tijd besteedden aan uitvoering van sociale patrouilles, inrichting van *road blocks* en andere politieachtige taken, terwijl de basisvaardigheden als gevechtseenheid steeds minder aandacht kregen.

Deze ongewenste trend is gelukkig tijdig onderkend binnen de Landmachtstaf en de staf van het Operationeel Commando. In 2003 is het 'generiek jaarprogramma' binnen de toenmalige 1 Divisie '7 december' van kracht verklaard. Een generiek jaarprogramma dat op een gestructureerde en uniforme wijze aangeeft hoe de beschikbare trainingsperiode voorafgaande aan een mogelijke inzet moet worden ingevuld. Daarin is de uitvoering van gevechtsoperaties de rode draad en wordt uiteindelijk het trainingsniveau tot en met het

brigadeniveau uitgebouwd. Nog slechts een gering deel van de beschikbare tijd wordt besteed aan specifieke inzettraining. Deze zogenaamde inzetgereedheid wordt pas ingevuld, op het moment dat duidelijk is dat de eenheid een missie gaat uitvoeren die naast de operationele gereedheid aanvullende training vereist. De gedachte achter het generiek jaarprogramma is, dat een soldaat pas bruikbaar is bij vredesoperaties als hij volledig is getraind voor gevechtsoperaties.

Daarnaast geeft de accentverschuiving naar gevechtsoperaties de eenheden van de KL ook de juiste voorbereiding en focus om vanaf begin 2005 als *NATO Response Force* (NRF) inzetbaar te zijn. Niet alleen wordt in dat kader gevraagd om inzetbaarheid met een hoge graad van gereedheid, óók verwacht men dat deze eenheid in het gehele geweldspectrum kan optreden. Daarmee past het NRF-concept als concrete invulling uitstekend in het Nederlandse buitenlandse- en veiligheidsbeleid, dat *risk-sharing* niet uit de weg gaat en in overeenstemming is met het vernieuwde ambitieniveau.

De mentale component is daarmee echter nog niet volledig afgedekt. Bij uitvoering van de dagelijkse werkzaamheden, maar ook bij oefeningen en zelfs bij ernstinzet, ondervinden eenheden veel hinder van de wet- en regelgeving op het gebied van milieu en arbeidsomstandigheden.

De invloed van de wet- en regelgeving en het feit dat commandanten als 'werkgever' persoonlijk verantwoordelijk kunnen worden gehouden, vergt van hen meer dan morele moed om tijdens de training mentale hardheid aan te kweken en daarbij tot de grenzen te gaan.

Vorming en mentale hardheid zijn echter te belangrijk om het te laten afhangen van de overwegingen van individuele commandanten. Meer nadruk voor de aspecten vorming en mentale weerbaarheid is dan ook noodzakelijk.

De oprichting van het 'Iraqi Civil Defense Corps'

F. Overdiek – luitenant-kolonel der cavalerie

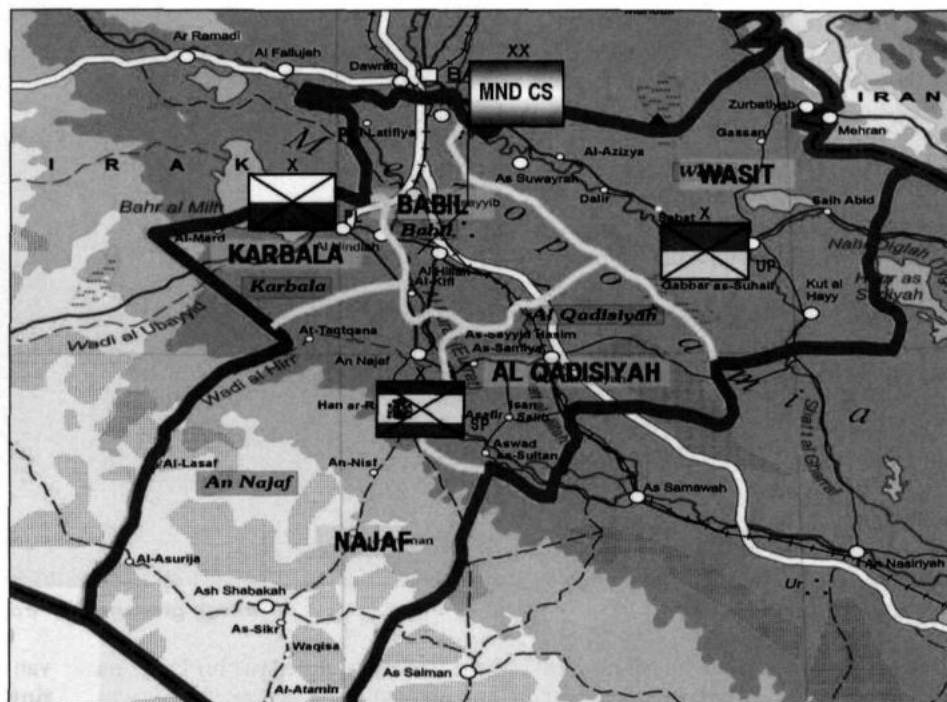
Inleiding

Nederlandse militairen zijn volop betrokken bij de operatie *Iraqi Freedom*. Het meest in het oog springend is uiteraard de provincie Al Muthanna alwaar een Nederlands bataljon opereert dat valt onder de Brits geleide MND(SE) (*Multi-National Division South East*).

Minder bekend is dat er ook Nederlandse militairen werkzaam zijn bij andere eenheden in Irak. Ten noorden van MND(SE) opereert MND(CS) (*Multi-National Division Central South*). Dit is een multinationale divisie die thans door Polen wordt geleid (zie kaartje hiernaast).

De MND(CS) was samengesteld uit 23 landen. De voornaamste deelnemende landen waren Polen, Spanje (heeft zich nu teruggetrokken) en Oekraïne. Deze landen leverden elk een brigade. Overige landen die troepen bijdroegen waren hoofdzakelijk Oost-Europese en Midde-Amerikaanse landen. Op de achtergrond leverden de Verenigde Staten een forse bijdrage met verbindings- en geneeskundige troepen, alsmede specialisten en officieren voor het hoofdkwartier.

Nederland, Denemarken en Noorwegen leverden als NAVO-landen individuele militairen voor het hoofdkwar-

Area of Responsibility MND(CS) (Bron: F. Overdiek)

tier van de divisie. Op het hoofdkwartier van MND(CS) in Al Hillah werkten vijf Nederlandse officieren en een onderofficier.

Van augustus 2003 tot half februari 2004 ben ik werkzaam geweest in de Sectie G7 van dit hoofdkwartier. Deze sectie houdt zich bezig met trainingsaangelegenheden. In eerste instantie ging de gedachte uit naar training van eigen eenheden. Het belangrijkste werkterrein bleek echter te liggen bij de oprichting van Irakese veiligheids-troepen.

In dit artikel beschrijf ik de facetten van de oprichting, de geleerde lessen en werp ik een blik op de toekomst.

Oprichting van NISF ('New Iraqi Security Forces')

Direct na aankomst werd het daadwerkelijke werkterrein duidelijk. Amerikaanse officieren van HQS 1 MEF (*Marine Expeditionary Force*) brachten ons op de hoogte van de plannen van het hoofdkwartier in Bagdad (CJTF-7) over de oprichting van nieuwe Irakese

veiligheidstroepen. Het bleek daarbij over het volgende te gaan:

- *Iraqi Police*. Dit is de lokale politie.
- *Facility Protection Service*. Dit zijn civiele bewakingskorpsen die de infrastructuur beveiligen van de diverse Irakese ministeries.
- *Iraqi Border Police*. Dit zijn grensbewakingstroepen die onder het ministerie van Binnenlandse Zaken vallen.
- *Iraqi Civil Defense Corps*. Dit zijn lokale veiligheidstroepen, georganiseerd in bataljons en brigades die als back-up dienen voor de lokale politie.

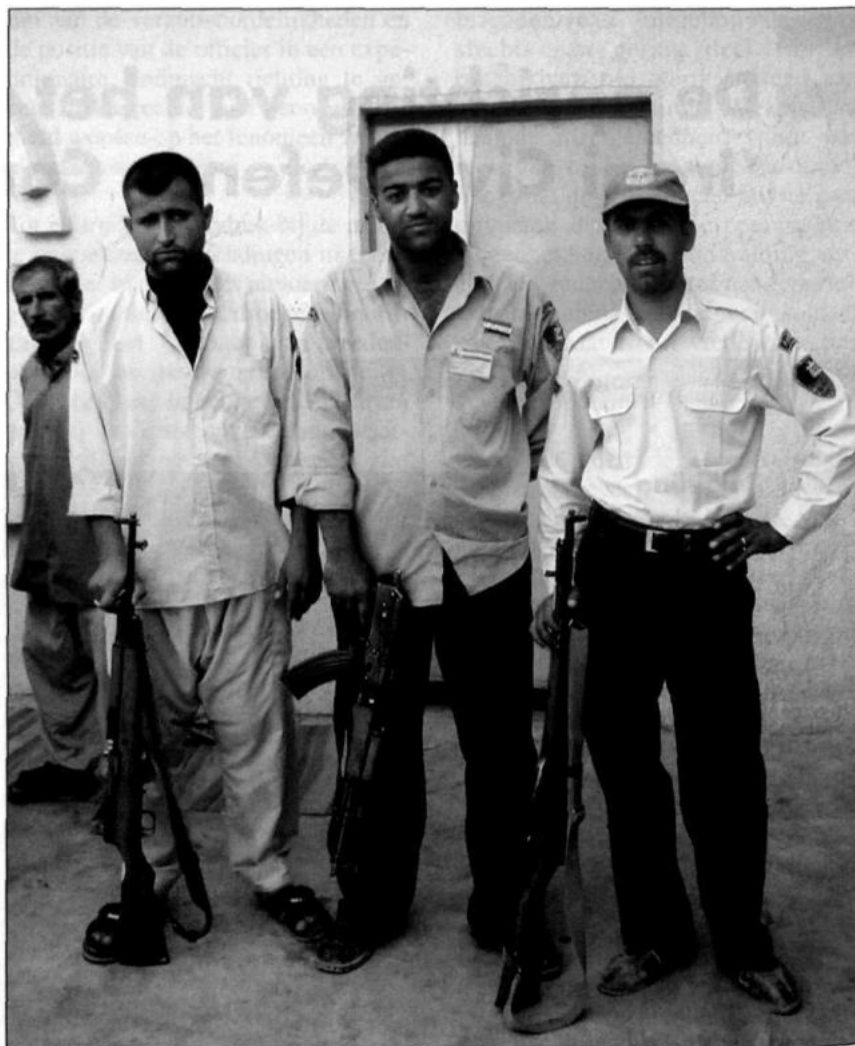
Er was grote haast met de oprichting van Irakese veiligheidstroepen. Drie maanden na de oorlog was het gehele Irakese veiligheidsapparaat verdwenen. Dit zorgde voor een enorm vacuüm waarin aanhangers van Saddam Hoessein, terroristen en criminelen nagenoeg hun gang konden gaan.

Zo waren er aan de grens Irak-Iran in de sector van MND(CS) nog slechts 32 man grenspolitie in dienst. De foto hiernaast van de Irakese grenspolitie spreekt boekdelen. Voorheen waren in deze sector twaalf compagnieën grenspolitie ontplooid!

De coalitietroepen waren absoluut niet in staat de veiligheid te garanderen en essentiële infrastructuur effectief te beschermen. Wederopbouwactiviteiten van bijvoorbeeld nutsvoorzieningen hadden geen zin zolang geen afdoende beveiliging kon worden geboden. Regelmatig werden er elektriciteitsleidingen gestolen vanwege het koper. Deze werden omgesmolten en verkocht.

'Iraqi Civil Defense Corps' (ICDC)

In de steden was er sprake van tekortschietende capaciteit voor handhaving van de openbare orde en veilig-

Irakese grenspolitie (Foto: F. Overdiek)

heid. Irakese politie was bij lange na niet op voldoende sterkte. Tevens was de opbouw van infrastructuur en de training van de politie nog lang niet afgerond. Ook was de uitrusting van de politie onvoldoende.

Tegen deze achtergrond werd door de *Civil Provisional Authority* (CPA) medio juli 2003 besloten tot de oprichting van het *Iraqi Civil Defense Corps* (ICDC). Deze organisatie had de status van 'security force' en kreeg als belangrijke taak de lokale politie te versterken bij het handhaven van openbare orde en veiligheid.

De troepen van het ICDC zouden gaan vallen onder het Irakese ministerie

van Binnenlandse zaken. De rekrutering, training en inzet van het ICDC was uitbesteed aan de militaire eenheden van de coalitietroepen aangezien deze de enige waren die daartoe in staat waren. De ICDC-eenheden werden opgebouwd als reguliere lichte infanteriebataljons.

Een belangrijk aspect van het ICDC was 'to put an Iraqi face on daily Coalition Forces security operations'. Een officieel niet genoemd, maar wel belangrijk element voor de oprichting van het ICDC was het creëren van banen. Dit gold vooral voor de categorie ex-militairen van het Irakese leger die na de val het regime geen werk en inkomen meer hadden.

Rekrutering

De opdracht aan MND(CS) half augustus 2003 was de onmiddellijke oprichting van drie bataljons ICDC met daarbij het waarschuwingsbevel voor de oprichting van nog twee bataljons. De eerste drie bataljons moesten eind 2003 gereed zijn. Medio november 2003 moest worden begonnen met de oprichting van de andere twee bataljons.

In de eindsituatie was het de bedoeling dat de vijf provincies in de *Area of Responsibility* (AOR) van MND(CS) allen de beschikking zouden krijgen over een ICDC-bataljon. De opzet van het ICDC was dat de soldaten lokaal zouden worden geworven. Zij opereerden vanuit kazernes in de steden. Legering op de kazerne was niet voorzien. De soldaten sliepen thuis.

De brigades van MND(CS) waren verantwoordelijk voor de rekrutering van soldaten. Gesteund door de divisiestaf werden er vier rekruteringscentra uit de grond gestampt in de steden Karbala, Al Hillah, Al Kut en Ad Divaniyah.

Vanaf begin september werden per week 300 rekruten geselecteerd. Aangezien een ICDC bataljon een sterkte heeft van circa 850 man, zou dit naar inschatting circa negen tot tien weken in beslag nemen.

Selectiecriteria

De selectie van soldaten was aan de nodige eisen en beperkingen gebonden. Zo was het niet toegestaan ex-Ba'ath-partijleden, leden van voormalige veiligheidsdiensten, criminelen en ex-militairen van de Republikeinse Garde en de Fedayeen aan te nemen.

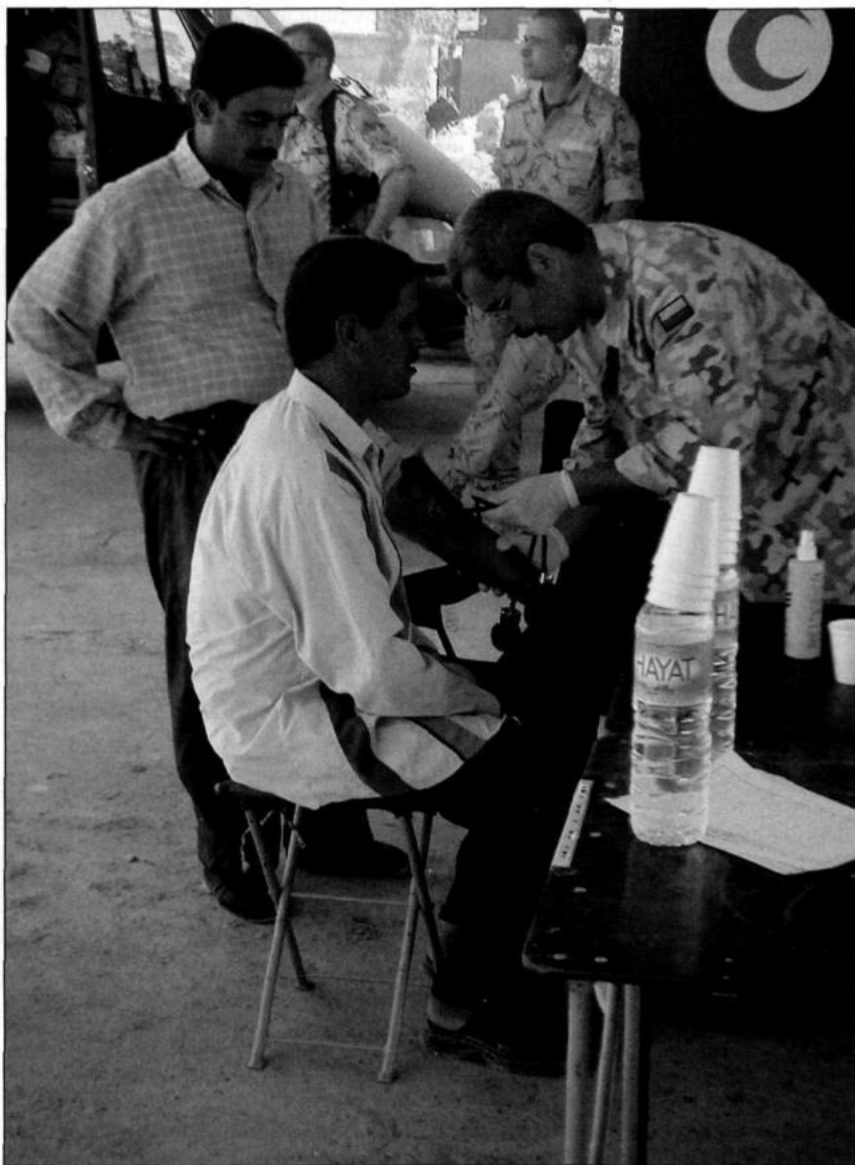
Tevens was er door C2 CJTF-7 een *'Officers and NCO Denial List'* uitgegeven met zo'n 13.000 namen van ex-militairen die niet mochten worden aangenomen. Deze strikte beperkingen zijn later na aandringen van de divisies enigszins versoepeld. Zo werd het verbod op het aannemen van ex-militairen van de Republikeinse Garde opgeheven.

Het belangrijkste argument hiervoor was dat als de coalitietroepen deze ex-militairen niet aannamen, het gevaar zou kunnen ontstaan dat zij door terroristen werden ingehuurd. Andere eisen waren een goede fysieke gesteldheid en vallend binnen de leeftijdscategorie van 18 tot 40 jaar.

Een groot probleem was het controleren van de achtergrond van de rekruten. Daarom werden bij de selectie lokale Irakese autoriteiten betrokken zoals gemeentebesturen en de politie. Hun betrokkenheid moest ervoor zor-

gen dat er geen rekruten met een dubieus verleden werden aangenomen en tevens dat de ICDC-bataljons qua samenstelling een juiste afspiegeling zouden worden van de lokale religieuze en tribale verhoudingen.

Tijdens de rekrutering werden er vingerafdrukken van de rekruten genomen, kopieën gemaakt van identiteitsbewijzen en een *'security questionnaire'* ingevuld. Indien later zou blijken dat een rekrut niet de waarheid had gesproken, diende de questionnaire als bewijs om de be-

Rekrutering voor het ICDC in Karbala (Foto: F. Overdiek)

trokken militair met direct oneervol ontslag het ICDC uit te kunnen zetten. De vastlegging van gegevens bleek nuttig aangezien er toch nog wel de nodige mensen waren aangenomen met een crimineel verleden.

Grote belangstelling

De belangstelling was enorm. Vele Irakezen grepen de kans aan om een baan te krijgen. Hoe hoog de nood was bleek tijdens de Ramadan-periode. Hoewel er overdag tijdens de training gegeten en gedronken moest worden gezien de zwaarte van het programma, was dit voor vele Irakezen geen beletsel om een dienstverband met het ICDC aan te gaan. Navraag leerde dat Irakese geestelijken de soldaten dispensatie hadden verleend voor het niet-

vasten aangezien zij de kans kregen op een betaalde baan.

Onder de belangstellenden waren veel ex-militairen. Deze werden met voorrang geselecteerd, met als belangrijkste reden dat zij al militaire ervaring hadden die, gezien het zeer krappe tijdschema, hard nodig was om de ICDC-bataljons operationeel te krijgen.

Tevens konden uit deze categorie onderofficieren en officieren worden geselecteerd. Daarbij was het wel noodzakelijk om bij de Irakezen te benadrukken dat rangen en functies die de ex-militairen in het voormalige Irakese leger hadden bekleed, geen enkele garantie gaven voor een mogelijke aanstelling als onderofficier of officier.

Training

De basistraining van de rekruten bestond uit een zesdaags programma. Deze basistraining omvatte onder meer handelingen aan het wapen (AK-47), schieten, *car & person search*, exercitie, geweldsinstructie en Zelfhulp & Kamaradenhulp (ZHKH).

Deze training was voor eenieder verplicht ongeacht de achtergrond van de rekruten. Enkele ex-officieren uit het Irakese leger weigerden om samen met soldaten het programma te volgen, hetgeen direct tot ontslag van betrokkenen leidde.

De trainingen werden gegeven op speciale trainingscentra van de coa-

De basistraining van de ICDC-rekruten bestond uit een zesdaags (!) programma

(Foto: F. Overdiek)

Verdere training van het ICDC door de Oekraïense brigade (Foto: F. Overdiek)

litietroepen. Deze centra moesten in allerijl door de divisie worden opgericht. Dit heeft de nodige voeten in de aarde gehad omdat er initieel geen geschikte infrastructuur en geen instructiecapaciteit voorhanden was.

Met geïmproviseerde middelen en Amerikaanse steun is desondanks half september met de eerste basistraining begonnen. Per week werden er op drie locaties in totaal 300 rekruten getraind.

Taalproblemen

Een speciaal aspect was de taal. De Poolse, Spaanse en Oekraïense onderofficieren die de training verzorgden spraken op enkele uitzonderingen na geen Engels. Hetzelfde gold voor de Iraakse soldaten. Met veel improvisa-

tie en met behulp van tolken is men er desondanks toch in geslaagd dit probleem het hoofd te bieden. Zo werden er onder andere Iraakse ex-militairen direct al ingezet voor instructietaken.

Een vervelend probleem was de logistieke ondersteuning. Deze werd voor geheel MND(CS) (met uitzondering van Spanje) verzorgd door het Amerikaanse bedrijf Kellogg Brown & Root (KBR). Dit weigerde logistieke steun te leveren voor de opleiding van de Iraakzen aangezien dit niet in het contract was opgenomen.

Er moesten dus andere wegen worden bewandeld om de logistieke steun te garanderen. Veelal werden de benodigde middelen zoals voedsel en bouwmaterialen, van de lokale Iraakse markt betrokken.

Programma

Uiteraard was het basisprogramma van zes dagen niet voldoende. De opzet was om de rekruten de hoogst noodzakelijke basisvaardigheden te leren.

Het was de bedoeling om zoveel mogelijk rekruten op te leiden zodat deze snel ingezet konden worden. Een langer opleidingsprogramma was vanuit dit gezichtspunt daarom niet wenselijk.

De verdere training moest later worden gegeven binnen de ICDC-eenheden die initieel in de bataljons van de coalitietroepen waren opgenomen. Een afwisselend programma van verdere training en *training-on-the-job* moest worden doorlopen om de soldaten verder op te leiden. →

In het begin was er geen enkele sturing en documentatie voorhanden. Terugvallend op hoofdzakelijk Amerikaanse voorschriften en trainingsstandaarden is met vallen en opstaan in de loop van de tijd een uniform trainingsstandaard en -programma opgezet. Daarbij bleek het noodzakelijk om delen van Engelstalige voorschriften te vertalen in het Arabisch.

'Training-on-the-job'

Het principe van *training-on-the-job* klinkt goed, in de praktijk brengt dit echter de nodige problemen met zich mee. Aanvankelijk was het de bedoeling om ICDC-soldaten op groepsniveau te integreren in coalitie-eenheden. Dit stuitte echter op verzet van eigen troepen. Men vertrouwde de Irakezen onvoldoende.

Ook het taalprobleem droeg er aan bij dat bataljonscommandanten van de coalitietroepen uiterst terughoudend waren om Irakese soldaten op te nemen in hun infanteriegroepen. Dit was echter een voorwaarde om de ICDC-soldaten te kunnen trainen om zodoende in een latere fase te kunnen beginnen aan de training van ICDC-groepen en -pelotons.

Teneinde *training-on-the-job* van de grond te krijgen was veelvuldig bezoek aan commandanten op bataljons- en compagniesniveau noodzakelijk om hen te overtuigen van de noodzaak met eigen middelen de verdere training van de Irakezen gestalte en inhoud te geven.

Materieel & infrastructuur

De uitrusting voor het ICDC werd centraal door *Combined Joint Task Force-7* (CJTF-7) verworven. CJTF-7 was het Amerikaanse militaire hoofdkwartier in Bagdad dat leiding gaf aan de divisies. Er was een compleet programma ontwikkeld dat voorzorg in alle uitrusting die voor lichte infanteriebataljons nodig is.

Weerstand tegen de uniformen

Het eerste dat werd uitgeleverd waren uniformen en wapens. Daarmee begonnen meteen de problemen. De Irakezen weigerden *en masse* de verstrekte uniformen te dragen. De verstrekte militaire kleding bestond namelijk uit uniformen van het voormalige Irakese leger en uit uniformen die daar veel op leken. De soldaten

De Irakezen weigerden de aanvankelijk verstrekte uniformen te dragen...

(Foto: F. Overdiek)

waren niet bereid deze kleding buiten de poort te dragen.

Ze vonden het een belediging om de uniformen van het verfoeilijke regime te moeten dragen. Velen hadden op zijn zachtst gezegd niet zulke goede herinneringen aan hun dienstplichttijd. Voorts waren ze bang dat burgers wellicht zouden denken dat Saddam weer aan de macht zou zijn. In onze ogen klinkt dit merkwaardig.

De angst voor Saddam, zo beweerden de Irakese ICDC-soldaten, zit heel diep. Dit leidde tot een irrationele angst onder de burgerbevolking die zich kon uiten in geweld als zij in de uniformen van het voormalige Irakese leger de straat op zouden gaan.

Voormalige kazerne

(Foto: F. Overdiek)

Dit onderwerp heeft de divisie maandenlang achtervolgd. Dienst doen in burgerkleding was uitdrukkelijk verboden vanwege het gevaar dat ICDC-soldaten niet tijdig herkend konden worden. Uiteindelijk was ook CJTF-7 overtuigd geraakt van de omvang van het probleem en heeft COMCJTF-7 besloten dat het ICDC dezelfde uniformen zou krijgen als het *New Iraqi Army*. Dit is een *desert* uniform met een uniek camouflagepatroon dat niet door de coalitietroepen wordt gedragen.

Bewapening

Een apart maar belangrijk facet was de toegestane bewapening. In eerste instantie was alleen het geweer AK-47 toegestaan. Dit leidde ertoe dat ICDC-

officieren hun eigen pistolen van thuis meenamen aangezien zij niet met een AK-47 wilden rondlopen.

Later werden er lichte mitrailleurs bij de eenheden ingevoerd. Afdoende bewapening was een belangrijk element voor de succesvolle inzet van het ICDC, omdat terroristen kunnen beschikken over relatief zware wapens en goede bescherming.

In dit kader was het initiële gebrek aan kogelwerende vesten ook een belangrijke tekortkoming. Dit werd opgelost door kogelwerende vesten van de coalitie-eenheden te gebruiken.

Frictie

De rekrutering van soldaten en de oprichting van pelotons, compag-

nieën en bataljons hield geen gelijke tred met de uitlevering van materieel. Dit leverde dus frictie op. Vooral de late levering van verbindingssapparatuur en vrachtauto's verstoorde de effectieve inzet van de pas opgerichte ICDC-eenheden.

Opnieuw moest een sterk beroep op improvisatie en inventiviteit worden gedaan. De nodige overredingskracht was noodzakelijk om eigen troepen zo ver te krijgen dat zij een gedeelte van hun eigen materieel aan de Irakezen beschikbaar stelden. Het vervoersprobleem werd deels opgelost door op de lokale markt busjes en vrachtauto's in te huren.

Renovatie van kazernes

In totaal moest er infrastructuur komen voor één brigade hoofdkwartier, vijf bataljonshoofdkwartieren en twintig compagnieshoofdkwartieren. Een eerste uitdaging vormde het vinden van de juiste locaties. In het verarmde Irak is alles in gebruik. Er kon dus alleen worden gekozen uit voormalige kazernes.

Het probleem was dat er illegalen in de kazernes woonden die er dus uitgezet moesten worden. Een ander aspect was dat deze kazernes volledig waren geplunderd. Het weer bewoonbaar te maken van deze gebouwcomplexen vroeg een grote inspanning. Ook moesten de gebouwen permanent worden bewaakt aangezien de lokale bevolking de stenen uit de gebouwen sloopte om deze te verkopen.

Gezien de omvang van de benodigde infrastructuur betekende dit een karwei dat maanden in beslag zou gaan

nemen. Het renovatiewerk werd niet door eigen genie-eenheden uitgevoerd maar uitbesteed aan lokale bouwbedrijven. Een apart aspect vormde daarbij de benodigde *Force Protection*. Als beleidslijn werd bepaald dat deze hoofdkwartieren aan dezelfde eisen moesten voldoen als de *compounds* van coalitietroepen. Dit werd ingegeven door de veelvuldige aanslagen die plaatsvonden tegen Irakese politiebureaus.

De renovatie van de kazernes betekende veel werk voor de brigades en de divisiestaf en vereiste een nauwe afstemming tussen de verschillende stafafdelingen *Engineers*, *Finances* en *Logistics*.

Financiën en rechtspositionele aangelegenheden

De financiering van het ICDC vond plaats vanuit het *Commanders Emergency Response Program (CERP)*. Dit waren Irakese tegoeden waarop de Amerikanen na de oorlog beslag op hadden gelegd en die nu gebruikt werden voor de wederopbouw. Teneinde maximale flexibiliteit voor de brigades te creëren, kreeg elke brigade een permanent budget van \$100.000 ter beschikking voor de kosten van de oprichting en instandhouding van NISF.

Binnen de gestelde randvoorwaarden waren de brigades vrij om het geld te besteden. Toestemming van de divisie voor uitgaven was niet noodzakelijk. Een belangrijke randvoorwaarde was dat de brigades geen materieel mochten aanschaffen dat al in het programma van CJTF-7 was voorzien. Eigenhandige aanschaf van andere uniformen was dus niet toegestaan, hoe verleidelijk dit ook was gezien de grote problemen met de verstrekte uniformen.

Dit systeem werkte over het algemeen goed. Wel waren sommige landen niet gewend aan een systeem waarbij men de vrijheid heeft grote sommen geld uit te geven zonder toestemming vooraf.

Regelgeving

Op het gebied van rechtspositie was er in het begin alleen CPA Order Nr 28, waarin de grondslag van het ICDC was vastgelegd en het format van het contract waarin enkele rechtspositionele regels waren vastgelegd. Dit was ten enen male onvoldoende voor de dagelijkse gang van zaken binnen de ICDC-eenheden. Zo waren regels over werktijden niet vastgelegd, was er geen wet op het tuchtrecht beschikbaar en was er vrijwel niets geregeld op het gebied van medische zorg.

Dit is opgelost door het opstellen van regelgeving door de divisiestaf. Om de belangrijkste hiaten te dichten werden *Provisional Regulations* uitgegeven. Een belangrijk element voor de Irakese was de regeling voor het geval zij om het leven zouden komen of invalide zouden raken tijdens de dienstuitoefening. Later kwam er vanuit CJTF-7 stukje bij beetje meer officiële regelgeving voor alle ICDC-eenheden in Irak.

Salariscontrole

De organisatie van het ICDC-bataljon behoeft in het begin modificatie. Deze was namelijk een letterlijke kopie van een Amerikaans licht infanteriebataljon. Dit was niet toepasbaar voor het ICDC-bataljon. Door de Sectie G7 van MND(CS) werd daarom een tijdelijke nieuwe organisatie gebouwd.

Deze nieuwe organisatie werd vastgelegd in een vereenvoudigde Organisatie Tabel en Autorisatie Staat (OTAS). Iedere functionaris had een uniek bouwsteenvolgnummer. De OTAS'n van de eenheden met de namen waren beschikbaar voor de controller van de divisiestaf. Deze kon zo aan de hand van de maandelijks door de brigades in te dienen salarisoverzichten controleren of de namen overeenkwamen met de opgegeven namen in de OTAS'n.

Dit systeem werd ingevoerd om de betaling van salarissen in de hand te kunnen houden. Zo had een ICDC-bataljon drie majoors wier namen in de OTAS stonden. Als er nu meer majoors op het maandelijks salarisover-

zicht van de brigade stonden, was er dus iets fout.

De reden voor deze strikte controle van salarissen was dat op een gegeven moment de bataljons aan de Irakese autoriteiten moesten worden overgedragen. Deze waren gebudgetteerd voor een bepaald bedrag. Zonder strikte controle op vooral salarissen was het risico groot dat de personeelskosten vele malen hoger uit zouden vallen.

Het was de brigades derhalve ook verboden vergoedingen uit te keren die niet officieel waren vastgelegd aangezien daarvoor geen budget beschikbaar was. Dit leidde in het begin tot wrevel omdat ICDC-soldaten geen reiskostenvergoeding kregen uitbetaald.

Aanstelling van (onder-)officieren

In MND(CS) is de keuze gemaakt om zo snel mogelijk te beginnen met de aanstelling van onderofficieren en officieren. Begin oktober begon men met de benoeming van bataljonscommandanten. Hoewel hiermee een zeker risico werd gelopen, hebben een aantal overwegingen tot deze keus geleid:

- Het motto voor het ICDC was 'ICDC-soldaten worden gecommandeerd door Irakese onderofficieren en officieren'. Lang wachten met de aanstelling van kader past niet in deze benadering. Ook was het ICDC op deze manier als een aantrekkelijke organisatie neer te zetten omdat er beter betaalde functies te vergeven waren.
- Het snel benoemen van officieren en onderofficieren maakt ze medeverantwoordelijk voor de oprichting van de eenheden. Ook waren Irakese commandanten veel beter dan de coalitietroepen in staat om geschikte stafofficieren en ondercommandanten te selecteren. Zij kennen de mensen en weten in de 'ons kent ons-cultuur' in Irak beter

dan wij wie je vooral *niet* moet aan-nemen.

- Een praktisch punt was dat de eenheden van MND(CS) niet de capaciteit hadden om de ICDC-eenheden effectief te trainen en in te zetten. Daarvoor waren de bataljons van de coalitietroepen te klein. Aangesteld Irakees kader vergrootte de capaciteit aanzienlijk.

Het bleek geen probleem om geschikte bataljonscommandanten te vinden. Er waren genoeg ex-officieren uit het voormalige Iraakse leger die belangstelling voor deze functies hadden. De beste werden uitgekozen. Dit waren zonder uitzondering hoogopgeleide officieren met een ruime ervaring

in het leger die bovendien goed Engels spraken.

Screening

De geselecteerde bataljonscommandanten zijn uiteindelijk gescreend door de sectie C2 van CJTF-7. Benoeming van deze officieren vond plaats door een comité van CPA en CJTF-7. De eerste opdracht voor de bataljonscommandanten was de rekrutering en aanstelling van stafofficieren en compagniescommandanten. Dit proces werd op de achtergrond begeleid en gecontroleerd door de coalitietroepen om ongewenste effecten, zoals bevoordeeling van een bepaalde groep, te voorkomen.

Deze opzet bleek goed te functioneren. De Iraakse commandanten waren

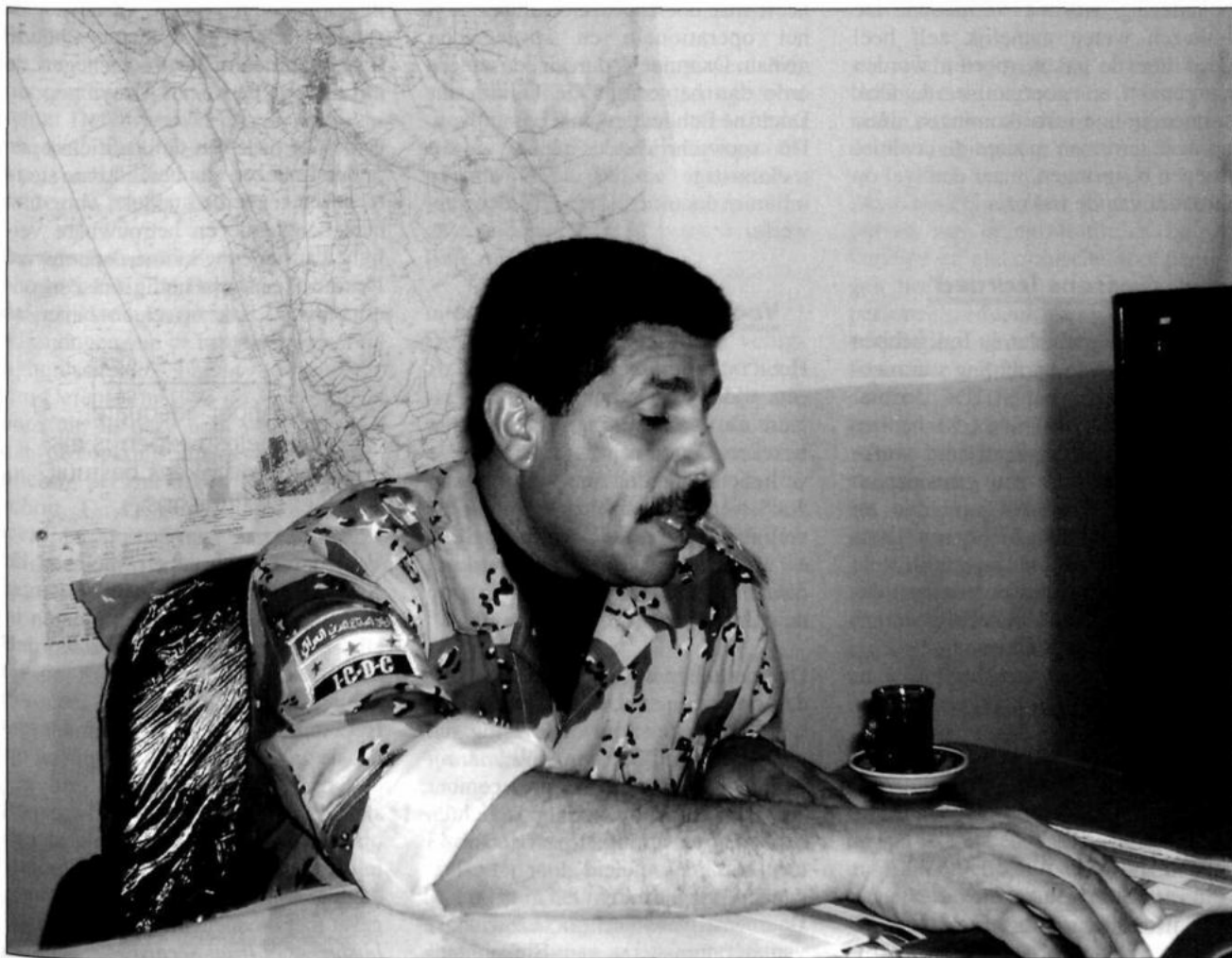
namelijk veel beter dan de coalitietroepen in staat geschikte kandidaten te selecteren.

Ook waren zij beter in staat de militaire achtergrond van kandidaten te controleren.

Gebrek aan vertrouwen

Behalve pragmatische redenen om de selectie van kader door de Irakezen zelf te laten doen, had deze aanpak het voordeel dat Iraakse commandanten het gevoel kregen serieus te worden genomen. De ervaring leerde dat in de Arabische cultuur vertrouwen, eer en hiërarchie een belangrijke rol spelen.

Een belangrijk element van de succesvolle oprichting van het ICDC was

Iraakse bataljoncommandant van het ICDC (Foto: F. Overdiek)

een juiste benadering van de Irakese commandanten. Het koste de nodige moeite om de eigen troepen hiervan te overtuigen. Deze zagen de in hun ogen inferieure ICDC nogal eens als tweederangs eenheden die niet vertrouwd konden worden.

Hoewel het initiële gebrek aan vertrouwen wel verklaarbaar was, werkte dit uiterst contraproductief. Irakese commandanten moesten op gelijkwaardige wijze worden benaderd en behandeld als de coalitietroepen-commandanten. Het kon dus niet zo zijn dat een luitenant van de coalitietroepen een Irakese luitenant-kolonel aanwijzingen gaf over de inzet van ICDC-eenheden.

Ook moest een te paternalistische benadering worden vermeden. De Irakezen weten namelijk zelf heel goed hoe de zaken moeten worden aangepakt en georganiseerd. Ook kennen ze hun tekortkomingen. Juist op deze terreinen moeten de coalitietroepen bijspringen, maar dan wel op initiatief van de Irakezen.

'Lessons learned'

Alle coalitie-eenheden in Irak hebben te maken met de oprichting van nieuwe veiligheidstroepen. De deelnemende landen van MND(CS) hebben zich vooraf niet gerealiseerd welke omvang deze taak zou gaan aannemen. Het rekruteren, opleiden en oprichten van NISF bleek een groot capaciteitsbeslag te leggen op de eigen middelen en dwong de coalitietroepen hun operatieconcept gedurende de missie aan te passen.

De vraag die zich daarbij opwerpt is of men voorafgaand aan de inzet een juist beeld had van de operatie en de wijze waarop aan de doelen invulling moest worden gegeven.

De doctrinepublicaties van de landmacht gaan op het aspect van rekruteren, trainen en oprichten van lokale militaire eenheden slechts miniem in. In de onlangs uitgegeven LDP II C 'Gevechtsoperaties tegen een Irregulier Optredende Tegenstander' wordt in hoofdstuk 26 (Offensieve Operaties tegen Strijdgroepen) slechts in één paragraaf (2668) ingegaan op het opleiden en trainen van lokale militaire eenheden. Dit betreft dan slechts de rol van deze eenheden in de eigen militaire operatie. De hogere doelstelling naar het operationele en strategische niveau worden hierin niet beschreven.

Operatie *Iraqi Freedom* laat echter zien dat de oprichting van lokale veiligheidstroepen een direct verband heeft met doelen en eindsituaties op het operationele en strategische niveau. Daarmee is dit van een andere orde dan hetgeen in de Landmacht Doctrine Publicaties staat beschreven. Dit voortschrijdende inzicht zal in toekomstige aanpassingen van de militaire doctrine moeten worden verwerkt.

Voortzetting van het ICDC

Het ICDC is oorspronkelijk opgezet als een tijdelijke organisatie voor een jaar. De voortzetting zou worden bekeken aan de hand van de algehele veiligheidssituatie. Aan het eind van 2003 werd duidelijk dat het ICDC als veiligheidsorganisatie een belangrijke en noodzakelijke bijdrage levert aan de interne veiligheid als aanvulling op de politie.

De prioriteiten werden door COMCJTF-7 dan ook verlegd. Het ICDC kreeg een hogere prioriteit voor de levering van materieel dan het NIA (*New Iraqi Army*). Tevens werd begin december 2003 besloten het aantal op te richten eenheden te verhogen naar totaal 43 ICDC-bataljons, geleid door ICDC-brigadehoofdkwartieren. Daarnaast werd het ICDC losgemaakt van het ministerie van Binnenlandse Zaken en ondergebracht bij het

ministerie van Defensie. Daarbij werd er ook een structuur en bevelsverhouding vastgelegd tussen het NIA en het ICDC.

Het ICDC is begin juli 2004 omgedoopt tot ING (*Iraqi National Guard*). De totale sterkte van de ING bedraagt circa 40.000 man. Duidelijk is dat de ING een 'blijvertje' is. De ING zal door haar organisatie en karakter van *home based soldiers* een essentiële rol moeten vervullen bij de handhaving van de openbare orde en veiligheid.

Dat de gewenste eindsituatie nog lang niet bereikt is, werd in medio maart en april 2004 pijnlijk zichtbaar door de opstand in Fallujah en de activiteiten van de militante shi'itische geestelijke Muqtada Al-Sadr. Lokale veiligheidstroepen waren in de sector van MND(CS) over het algemeen niet in staat effectief op te treden tegen de milities van de Mahdi Army.

Het is de taak van de coalitietroepen om de Irakezen alle beschikbare steun te geven teneinde stabiele, voor hun taak berekende en betrouwbare veiligheidstroepen te kunnen opbouwen. Deze troepen zijn nodig om een onafhankelijk Irak op eigen benen te kunnen laten staan.

Zonder adequate veiligheidstroepen is elk legitiem Iraakes bestuur kansloos.

Voor de coalitietroepen, inclusief de Nederlandse troepen, is in Irak nog veel te doen. De eenheden moeten in alle opzichten vanaf de grond worden opgebouwd.

Het punt van beëindiging van de SFIR-missie zal zich dan ook toespitsen op de vraag in hoeverre men erin geslaagd is adequate veiligheidstroepen op te richten die goed verankerd zijn in civiele bestuursstructuren. Die uitdaging kan het best worden samengevat met de oneliner: *successful establishment of Iraqi Security Forces = our tripticket home.*

Beveiliging van militaire objecten bij Defensie

J.A. Konst*

Beveiliging in een veranderende wereld

Beveiliging van militaire objecten bij Defensie is van groot belang. Aanslagen op bijvoorbeeld commando- of computercentra en wapensystemen kunnen de defensieorganisatie verlammen. Voorts beschikt Defensie over grote voorraden wapens, munitie en springstoffen, waarvan het essentieel is dat zij niet in verkeerde handen komen.

De Prioriteitennota

Na de val van de Berlijnse muur, als duidelijkste teken van de ingrijpende wijzigingen van de internationale veiligheidssituatie, bracht de minister van Defensie in 1993 de *Prioriteitennota* uit. In deze nota werd bepaald dat de opkomstplicht voor dienstplichtig personeel zou worden opgeschort. De krijgsmachtdelen hebben zich hierdoor op nagenoeg alle taakvelden moeten herbezinnen; zo ook op het terrein van bewaken en beveiligen.

Het grootst waren de veranderingen bij de Koninklijke Landmacht, traditioneel het krijgsmachtdeel met de meeste dienstplichtigen. De statische,

* De auteur is als senior-onderzoeker werkzaam bij de Algemene Rekenkamer en maakte samen met G. Knol, A. Dolle en mevr. drs. Y. Fung deel uit van het team dat het onderzoek 'Beveiliging militaire objecten' uitvoerde. De Rekenkamer publiceerde daarover in februari 2004 (Tweede Kamer, vergaderjaar 2003-2004, 29.415).

De terrorische aanslag in Madrid van 11 maart 2004, heeft Europeanen met de neus op het feit gedrukt dat het Europese continent ook tot het werkkterrein van het 'catastrofaal' terrorisme behoort en dat het ijdele hoop is te denken dat deze gruweldaden aan onze deur voorbij zullen gaan: 'the enemy has passed the gate'.

Atlantisch perspectief 2004, nr. 2/3

objectgebonden bewaking werd hier van oudsher voornamelijk uitgevoerd door dienstplichtig personeel (onder meer acht infanterie-beveiligingscompagnieën). Vanaf 1997 (afzwaaien laatste lichtingsploeg) waren er echter geen dienstplichtigen meer beschikbaar voor beveiliging.

Integrale beveiliging

Om toch een aanvaardbaar veiligheidsniveau te waarborgen, heeft Defensie in 1997 het begrip 'integrale beveiliging' ingevoerd. Hieronder verstaat het ministerie:

- fysieke beveiliging (organisatorische, bouwkundige en elektronische maatregelen, bijvoorbeeld de wacht voor de poort, het slot op de deur en het elektronisch alarm);
- personele beveiliging (screening van intern en extern personeel dat met vertrouwelijke gegevens in aanraking komt);
- informatiebeveiliging (geautomatiseerde systemen).

Meer dan in het oude concept van statische bewaking en beveiliging is nu de nadruk komen te liggen op risicomanagement. Dat wil zeggen: het in

evenwicht brengen van te beveiligen belangen, de onderkende kwetsbaarheden daarvan en de mogelijke optredende dreigingen.

Door middel van het uitgebreid toepassen van organisatorische, bouwkundige en elektronische voorzieningen heeft de krijgsmacht een grote personeelsreductie bereikt. De met beveiliging gemoeide personele en financiële middelen zijn niettemin aanzienlijk: 2100 fte en € 108 miljoen voor het jaar 2002.

Onderzoek

De Algemene Rekenkamer heeft van april tot september 2003 een onderzoek uitgevoerd naar de beveiliging van militaire objecten. Onderzocht is wat het Defensie Beveiligingsbeleid is, hoe dit is vertaald naar de verschillende defensieonderdelen en hoe dit beleid in de praktijk wordt toegepast.

Bij negentien objecten (onder meer een zend- en ontvangststation, hoofdkwartieren, een vliegbasis, een brigade van de marechaussee, een kazerne, magazijnen en kantoren) heeft de Algemene Rekenkamer praktijktests uitgevoerd. De lokaties en/of namen van de objecten zijn, vanwege de veiligheid, niet openbaar gemaakt. →

In het onderzoek kwamen vooral de fysieke en personele beveiliging aan bod. De informatiebeveiliging maakt namelijk al deel uit van het jaarlijkse, reguliere onderzoek van de Algemene Rekenkamer van de jaarverslagen van de departementen, ook van het ministerie van Defensie. Dit rapport bij het Jaarverslag Defensie (RVJ) maakt deel uit van de rapportage van de Algemene Rekenkamer op de verantwoordingsdag, de derde woensdag in mei van elk jaar.

A general who has been defeated in a pitched battle, although skill and conduct have the greatest share in beating him, may in his defence throw the blame to fortune.

But if he has suffered himself to be surprised or drawn into the snares of the enemy, he has no excuse for his fault, because he might have avoided such a misfortune by taking proper precautions [...].

Flavius Vegetius Rhenanus,
Military Institutions
of the Romans, 378 n. Chr.

Meer draagvlak

Dit artikel, dat geschreven is op persoonlijke titel, bevat de belangrijkste bevindingen van de Rekenkamer. Ook wordt de ministeriële reactie en de behandeling van het rapport in de Tweede Kamer belicht.

Dit artikel beoogt een bijdrage te leveren aan de discussie over beveiliging en meer draagvlak te verkrijgen, dat mogelijk tot verbeteringen van de beveiliging zal kunnen leiden.

Defensie Beveiligingsbeleid (1997)

Richtinggevend op het gebied van beveiliging binnen Defensie is het document Defensie Beveiligingsbeleid (DBB) uit 1997. Dit is de eigenlijke

raamregeling waarin het beveiligingskader voor het ministerie van Defensie wordt aangegeven. Binnen dit kader dienen de onderdelen systematisch en vergelijkbaar met alle aspecten van beveiliging om te gaan.

Defensie heeft een beveiligingsbeleid dat tot doel heeft de betrouwbaarheid van de bedrijfsprocessen te waarborgen. Er zijn beveiligingsnormen aan de hand waarvan objecten ingedeeld zijn in vier categorieën. Elk defensie-

onderdeel heeft een beveiligingscoördinator en per object veiligheidsfunctionarissen.

De Beveiligingsautoriteit (een adviseur van de secretaris-generaal) is belast met het toezicht op de deugdelijkheid van de beveiliging bij Defensie. Deze laatste functie werd overigens de laatste jaren niet vervuld, maar waargenomen door het hoofd van het stafbureau Beveiligingsautoriteit.

Het klassieke beeld van beveiliging van een militair object; in dit geval het ministerie van Defensie, Plein 4 te Den Haag (Foto: Mindef, DV)

De organisatiedelen van Defensie (Koninklijke Marine, Land- en Luchtmacht, Marechaussee e.d.) voeren hierdoor het beleid verschillend uit. Hoewel het beleid in opzet dus aanwezig is, loopt het in de uitvoering niet goed.

*To be certain to take what you attack,
is to attack a place the enemy
does not protect.*

Sun Tzu, The art of warfare,
500 v. Chr.

Wat bleek in de praktijk?

Bezien per objectcategorie (hoofdkwartieren, magazijnen en overige objecten) acht de Rekenkamer de beveiligingssituatie bij:

- de hoofdkwartieren toereikend, zij het met uitzondering van één object;
- de magazijnen toereikend, met uitzondering van twee objecten;
- de overige objecten toereikend, met uitzondering van drie objecten.

Voorbeelden van bij de objecten geconstateerde gebreken:

- niet gegarandeerde aanrijtijd en/of patrouillefrequentie;
- elektronische detectie of signalering ontbreekt;
- burgers op defensierrein zonder begeleiding en zichtbare identificatie;
- cameratoezicht onvoldoende dekkend;
- interne regels voor het aanbieden van te vernietigen documenten overtreden;
- op eenvoudige wijze toegang tot object mogelijk;
- verwijderen classificatie van bouwtekeningen;
- op vrij betreedbaar grasveld geplaatste koeling van server;
- open deuren die beslist gesloten moeten zijn.

In enkele gevallen was de situatie alarmerend.

Ook bij de personele beveiliging vielen steken. Zo werden bij twee van de acht defensieonderdelen circa vijftig procent van de vertrouwensfuncties vervuld door personen van wie de geldigheidsduur van de 'verklaring van geen bezwaar' was overschreden.

Objectbeveiliging bij de KLu. Dit krijgsmachtdeel kent als enige nog de hondensectie (Foto: Mindef, DV)

Welke knelpunten moeten worden opgelost?

De belangrijkste conclusie van het onderzoek is dat de opzet van de gekozen systematiek van beveiliging in het algemeen goed is, maar dat de uitvoering in de praktijk daarbij risicovol achterblijft.

Zes van de negentien onderzochte militaire objecten voldeden niet aan de eisen die Defensie aan de fysieke beveiliging stelt. De defensieorganisatie loopt hier grote risico's, omdat er gewichtige belangen van de Staat in het geding zijn.

In een aantal gevallen onderkent Defensie de bestaande onvolkomen beveiligingssituatie, maar het verant-

woordelijk management accepteert het, uitgaande van een tijdelijke situatie.

Verschillende invulling

Een tweede belangrijke conclusie is dat de invulling van de functie van de Beveiligingsautoriteit onvoldoende gestalte heeft gekregen, in die zin dat deze functionaris onvoldoende zicht heeft op de uitvoeringspraktijk en te weinig macht heeft om in te grijpen bij ongewenste situaties. De defensieonderdelen geven zelf invulling aan het beveiligingsbeleid. Dit leidt tot verschillende invalshoeken bij de invulling daarvan.

De Beveiligingsautoriteit is namens de secretaris-generaal belast met het ontwikkelen en evalueren van het beveiligingsbeleid, de overdracht hiervan aan de onderdelen, en oefent toezicht uit op de deugdelijkheid van de beveiliging. Hij dient hierover te rapporteren aan de secretaris-generaal.

De Algemene Rekenkamer constateert dat de Audit Dienst Defensie

(ADD) het feitelijke toezicht op de opzet en werking van de beveiliging uitvoert. De ADD doet dit door middel van audits naar de stand van de beveiliging. Deze actie is in het voorjaar van 2003 gestart na een verzoek van de secretaris-generaal.

Gerubriceerde informatie

Een derde belangrijke conclusie van de Algemene Rekenkamer is dat de toepassing van de regeling Algemene Beveiligingseisen Defensie Opdrachten (ABDO) veel te wensen overlaat. Deze regeling stelt eisen aan het kennisnemen door derden van gerubriceerde informatie danwel andere gewichtige belangen van de Staat.

Bij Defensie kunnen daardoor niet-gescreende derden kennisnemen van gerubriceerde informatie of andere gewichtige belangen van de Staat. Daarnaast komt het bij het interne personeel regelmatig voor dat personen zonder (geldig) veiligheidsonderzoek vertrouwensfuncties vervullen. Bij twee onderdelen gold dit, ten tijde van het onderzoek, voor circa vijftig

procent of meer van de vertrouwensfuncties.

Bij één onderdeel waren inmiddels wel maatregelen genomen om aan deze ongewenste situatie een einde te maken.

De Algemene Rekenkamer is bij het uitbrengen van haar rapport afgeweken van haar gebruikelijke werkwijze. Zij heeft – met het oog op de ernst van haar bevindingen – de leiding van het departement tussentijds hiervan reeds in kennis gesteld.

Zodoende is de defensieorganisatie – vooruitlopend op de formele afronding van het onderzoek – in de gelegenheid gesteld bij de als risicovol beschreven objecten reeds maatregelen te nemen.

Aanbevelingen

De Algemene Rekenkamer beveelt de minister aan er zorg voor te dragen dat de fysieke beveiliging van militaire objecten in de praktijk wordt uit-

Beveiliging: ook bij vredesoperaties van essentieel belang (Foto: Mindef, DV)

Demonstratie Luchtmacht-Beveiligingscorps tijdens de Open Dagen van de luchtmacht (Foto: Mindef, DV)

gevoerd. Voorts beveelt de Rekenkamer aan om daadwerkelijk invulling te geven aan de functie van Beveiligingsautoriteit, waardoor deze zijn beleidsbepalende, beleidsuitdragende en toezichthoudende functie kan vervullen.

Ten slotte zou Defensie de ABDO-regeling onverkort moeten toepassen en de Wet veiligheidsonderzoeken moeten naleven.

Reactie van de minister

Toezeggingen

Het is gebruikelijk dat rapporten van de Rekenkamer voor commentaar aan de betrokken minister worden voor-

gelegd. De minister van Defensie gaf in zijn reactie aan dat hij ervoor zal zorgen dat de fysieke beveiliging van militaire objecten in de praktijk wordt uitgevoerd. Hij zegde toe dat de geconstateerde tekortkomingen in de beveiliging bij vijf van de zes militaire objecten in januari 2004, zonedig met alternatieve- of interimmaatregelen, verholpen zijn.

Bij het zesde object zou dit in februari 2004 het geval zijn. Verder gaat het ministerie van Defensie een grootschalige inventarisatie houden om te bezien of de bevindingen van de Algemene Rekenkamer ook voor de niet bezochte objecten gelden. Op basis van deze inventarisatie zal Defensie maatregelen ter verbetering formule-

ren, die in zogenoemde verbeterplannen worden opgenomen.

De directie Financieel-Economische Zaken en de Beveiligingsautoriteit zullen de verbeterplannen bewaken volgens dezelfde controlesystematiek als geldt bij de verbeterplannen financieel en materieel beheer. De bewindsman geeft aan dat het ministerie de functie van de Beveiligingsautoriteit en de daadwerkelijke invulling daarvan mee zal nemen in de studie naar de nieuwe te vormen bestuursstaf en bij de herstructurering van de defensieorganisatie.

Daarbij zal de minister de bevindingen van de Algemene Rekenkamer ten aanzien van de invulling van de func-

De dienstplichtige aan de poort is verdwenen
(Foto: Mindef, DV)

tie van de Beveiligingsautoriteit, mee laten wegen.

Verantwoording van bevelhebbers

Verder stelt de minister dat hij, als het gaat om toezicht op de uitvoering van beleid, hecht aan de verantwoording van de bevelhebbers aan hem. Volgens de minister moet de bevelhebber voor de invulling van zijn rapportage aan de minister steunen op zowel zijn ondercommandanten als de betrokken veiligheidsfunctionarissen en de beveiligingscoördinator.

Een, met personeel, ingevulde beveiligingsorganisatie is daarvoor een randvoorwaarde, aldus de minister. In de verbeterplannen zijn inspecties opgenomen van de beveiligingsorganisatie door de Audit Dienst Defensie.

Voorlichting

De minister stelt dat hij de conclusies en aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer ter harte neemt op het punt van de ABDO-regeling. Het ministerie gaat dit punt in de verbeterplannen oppakken door een combi-

natie van een inventarisatie van lopende werkzaamheden op militaire objecten en een intensievere voorlichting over de toepassing van de regeling.

Daarnaast zal de Audit Dienst Defensie in de integrale beveiligingsaudits beoordelen of de regeling ook wordt gehandhaafd.

Vertrouwensfuncties

Over de personele beveiliging van intern personeel deelt de minister mee dat het overgrote deel van het bestand vertrouwensfuncties binnen Defensie is geactualiseerd. Daarnaast vindt er een grootschalige inventarisatie plaats van de bijbehorende verklaringen van geen bezwaar.

Uit de voorlopige resultaten blijkt, aldus de bewindsman, dat vrijwel iedere werknemer in het bezit is van een verklaring van geen bezwaar op het juiste niveau, zij het dat deze vaak ouder is dan vijf jaar.

De minister spreekt de verwachting uit dat de personele beveiliging ultimo

2004 door een grote inspanning op orde zal zijn.

Behandeling door de Tweede Kamer

De leden van de Tweede Kamer behandelde het rapport in maart 2004. De Kamerleden spraken van 'harde' en 'stevige' conclusies van de Algemene Rekenkamer en stelden in totaal 34 kamervragen.

Minister Kamp heeft op 17 maart 2004 de Tweede Kamer laten weten zelf ook onaangenaam verrast te zijn door de tekortkomingen die de Algemene Rekenkamer heeft geconstateerd. Als gevolg daarvan zijn er intern inmiddels wel de nodige acties opgezet om de geconstateerde tekortkomingen weg te werken. Voorts werd verwezen naar de komende rapportages daarover door de Audit Dienst Defensie.

Belangrijk is met name de volgende ministeriële opmerking:

De beperkte personele en financiële middelen zijn niet alleen op het gebied van beveiliging, maar bij alle beleidsonderwerpen een punt van aandacht. De bezuinigingstaakstelling van Defensie is echter geen reden om de minimaal vereiste beveiligingsniveaus niet te realiseren.

Een waakhond moet gevoed worden, dan blaft hij vrolijker en bijt hij nadien des te beter.

Herwig Hensen

Op 2 juni 2004 voerde de Vaste Commissie voor Defensie algemeen overleg met de minister van Defensie over het rapport. Minister Kamp herhaalde daarbij nogmaals zijn reeds schriftelijk gedane toezeggingen. Per 1 juni 2004 is een officier in de rang van kolonel full-time vrijgemaakt voor de functie van Beveiligingsautoriteit.

In oktober a.s. brengt de Audit Dienst Defensie interimrapportage uit over de stand van zaken op beveiligingsgebied, gevolgd door een eindrapportage in december 2004. Uitgangspunt is dat een vervolgonderzoek van de Rekenkamer geen (ernstige) tekortkomingen meer zal mogen bevatten.

Slot

De boodschap van de Algemene Rekenkamer kan als volgt worden samengevat. Beveiliging van militaire objecten is gelet op de bestaande dreigingen voor Defensie een zaak van levensbelang. Defensie onderschrijft dit ook, maar door een aantal oorzaken heeft dit onderwerp een tijd lang niet die aandacht gekregen die het verdient.

De Algemene Rekenkamer heeft daarom met instemming kennisgenomen van de beveiligingsmaatregelen die de minister reeds genomen heeft en de maatregelen die hij aankondigt.

Zicht op de Alexanderkazerne te Den Haag (Foto: Mindef, DV)

Door deze maatregelen zullen de beveiliging bij objecten en de personele beveiliging, zowel voor intern als extern personeel, sterk kunnen verbeteren.

Echter, om te voorkomen dat de aandacht voor beveiliging in de toekomst weer verslapt, zal het ministerie de aandacht voor beveiliging systematisch in de organisatie moeten inbedden.

Defensie is overigens met het wegemen van de knelpunten al goed op weg, getuige de rapportage aan de Tweede Kamer. De Algemene Rekenkamer zal de ontwikkelingen met aandacht blijven volgen; zij stelt zich

voor over enige tijd een vervolgonderzoek uit te voeren.

De belangrijkste factor, de mannen en vrouwen van de defensieonderdelen die het beveiligingsbeleid uiteindelijk moeten gaan uitvoeren, wordt in het voorgaande reeds genoemd. Terecht, want zonder dit defensiebrede draagvlak zal de uitvoering van het beveiligingsbeleid – hoe goed ook geformuleerd – bij voorbaat tot mislukken zijn gedoemd.

Wij willen daarom als volgt afsluiten: beveiliging mag en kan niet alleen de zorg zijn van de beveiligingscoördinator en veiligheidsfunctionaris, maar is een zaak van alle militairen en burgerambtenaren! ██████████

Russian Security Policy in East Asia

prof. K. Togo*

Introduction

On 16 September 1988, General Secretary of the Communist Party of the Soviet Union Mikhail Gorbachev made a speech in Krasnoyarsk, outlining his major policy in East Asia. The speech addressed all the issues of major importance for the Soviet leadership in relation to its security and foreign policy in the region.

Fifteen years later, in 2003 Russia presented to the ASEAN Regional Forum (ARF) its Annual Security Outlook (hereafter referred as 'ARF 2003 Paper'), which formulated a concise analysis of Russian security views in the region as of that year. Although those two documents are completely different, a comparative analysis casts certain light on the changing security situation in East Asia and its policy implications for Russia in the first decades of the 21-st century. This

* Mr. Kazuhiko Togo joined the Japanese Foreign Ministry in 1968 and retired in 2002. During his 34 years of service for his country, he spent 17 years on Soviet/Russia-Japan relations, including, Director of the Soviet Union Division (1988-1991) and Director-General of the European Department (1999-2001) and three time services at the Japanese Embassy in Moscow. His works also includes the US, Europe, international law and international economic matters. After his retirement, he came to the Netherlands, where he served as Ambassador (2001-2002), and began a new academic life in Leiden. We thank drs. D.J. Suchard for his translation.

paper concludes that the major paradigm of Russian geopolitical interests in East Asia, which was reflected in the Krasnoyarsk Speech, still stands.

By September 1988, three years and a half since he became General Secretary, Gorbachev had already faced substantial difficulties on his domestic front, but continued to produce remarkable results in the area of foreign policy. Europe was on the eve of greater changes and US-Soviet relations were rapidly improving. In East Asia, Gorbachev had signalled a new policy in his Vladivostok speech in July 1986, including his intention to withdraw Soviet troops from Mongolia and radically improve Sino-Soviet relations.

Against that background, the Krasnoyarsk speech turned out to be the last iteration of Soviet foreign-security policy in East Asia. The last vestiges of the Cold War which compelled Gorbachev to highlight Russian geopolitical interests, along with Gorbachev's habit of addressing issues straightforwardly, made that speech an unusual display of Russian security and foreign policy thinking in the region.

Russian historical geopolitics

In understanding Russian geopolitical thinking, it is useful to put yourself in the position of a Russian leader in the

Aandacht voor het Verre Oosten

Het Verre Oosten, en dan vooral de driehoek gevormd door de Chinese Volksrepubliek, het Koreaanse schiereiland en het Keizerrijk Japan is volop in beweging. De economische aspecten krijgen in de vaderlandse media de nodige aandacht; aan de veiligheidspolitieke ontwikkelingen wordt echter slechts fragmentarisch aandacht besteed.

Daarom heeft de redactie besloten een serie artikelen over deze regio te plaatsen. Zij heeft daarbij dankbaar gebruik gemaakt van de adviezen en steun van prof. dr. W.R. van Gulik, hoogleraar Japanse taal en cultuur aan de Universiteit Leiden en tevens reserve luitenant-kolonel van het Wapen der Cavalerie. In deze derde bijdrage staat de relatie van Rusland met de vs, China, en Japan centraal en de impact van '9-11'.

Kremlin, or in the Winter Palace, before the revolution. If you look from there toward the east, then you would first see, across the Urals, that gigantic Siberian mass which Russian Cossacks had first explored under Ivan the Terrible in the sixteenth century.

Ivan the Terrible
(Collectie: IMG/KL)

In the seventeenth century, the Russians learned that this huge Siberian expanse ultimately ends, encircled by the sea. The territorial extension to the south-east met with a different civilization, China. Russian historic memory was blurred here with the *Mongolian Yoke* which had dominated the country from the thirteenth to fifteenth century.

In the eighteenth century, with a clear recognition that Siberia was an integral part of the Russian Empire, Russian explorers gradually began to define the eastern sea-border and its south-eastern land border. As the history of imperialism developed in the latter part of the nineteenth century with China becoming the object of colonization, the Treaty of Aigun (1858) and the Treaty of Beijing (1860) defined the limits of Russian territory facing the Qing Dynasty. Japan then emerged as the major security threat to Russia both from the sea and, through the Korean Peninsula and Manchuria, from the continent. The clash of the two powers first brought victory to Japan in 1904-1905, but four decades later it was the Soviet Union which emerged as victorious in 1945.

Russian external policy based on these historical geopolitics developed further during the latter part of the twentieth century in the context of the Cold War and the Sino-Soviet conflict.

- (1) The United States loomed from the other side of the Pacific Ocean as its rival superpower and as its first major security threat.
- (2) The Peoples' Republic of China, which shared the USSR's long south-eastern border, became the second security concern. The tension between the two countries was magnified by the conflicts in such areas as ideology, global hegemony, Eurasian geopolitics, border demarcation, military confrontation and economic and scientific cooperation.

American anti-Russia propaganda, directed towards Japan, 1945

(Collectie: IMG/KI)

- (3) Japan, the third country of geopolitical concern to the Soviet Union, was primarily considered a disturbing element to Soviet maritime and regional security because of its close security ties with the United States. While Japan's economic miracle increasingly attracted Soviet attention, Japan's stubborn demand for the return of four islands heightened the Cold War tension.
- (4) The Korean Peninsula, the fourth element in Russian geopolitical thinking, was in a complex situation. Historically, the clash of interests between Russia and Japan began from that Peninsula.

After World War II and the division of the Peninsula along the 38th parallel, North Korea became the Soviet Union's natural ally, but its despotic regime alienated the USSR. South Korea which formed a close bond with the United States was the Soviet's natural adversary, but its economic success could not but attract the Soviet Union.

- (5) The fifth area which mattered to the Soviet Union was India and the Indian Ocean. India, bordering on the south of the Central Asian Republics, had long been an important Soviet partner in Asia. The Indian Ocean was an impor-

tant area for Soviet geopolitical interests in the context of its global superpower rivalry with the United States.

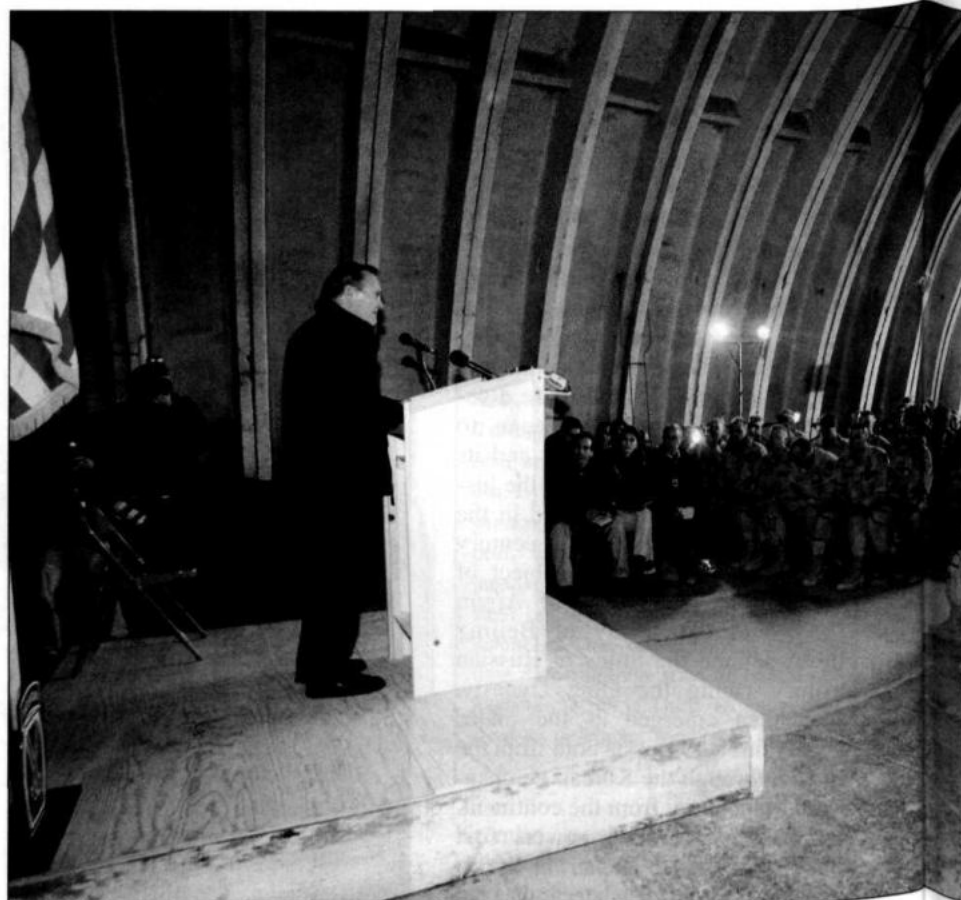
- (6) The sixth area of Soviet's security concern, South-East Asia and Australia, was geopolitically somewhat remote.
- (7) Lastly, in the mind of Soviet strategic thinkers, there has always been an eagerness to establish a regional multilateral institution in which to become a member. It was partly due to analogous thinking with Europe but also due to Soviet *realpolitik* considerations trying to utilise regional multilateral organizations to contain the United States and China. Becoming a member of the East Asian community was also an important underlying factor for establishing the USSR's identity as an Asian nation.

The content of the Krasnoyarsk speech, its general structure and the Seven-Point Asian Security Initiatives combined, reflect exactly the above-mentioned seven points of Soviet geopolitical consideration.

Three years after the Krasnoyarsk speech, the Soviet Union disintegrated. Half of the population and a quarter of the territory were lost and the Russian Federation emerged as its successor state. A new state structure based on democracy and market economy was created under Yeltsin. Putin succeeded Yeltsin in 2001 and Russia is now evolving with increasing hints of its traditional autocracy.

From superpower to non-superpower

This paper concentrates on the major security issues surrounding Russia in East Asia, i.e. the US, China, Japan and Korea. It argues that, notwithstanding the fact that the demise of the Soviet Empire was a difficult challenge for the Russians, actual changes

which took place in the East Asian security environment show that Russia has now better achieved its geopolitical security objectives than fifteen years ago.

The fundamental changes from a superpower status to non-superpower, more regional power inevitably forced Russia to downsize its military capability and security objectives, a change which contributed to strengthening its ultimate security position. Total confusion and the necessity of creating a new political and economic system also contributed to this downsizing.

At the same time, conscious efforts on the part of the Russian leadership and diplomats to adjust to the new reality also contributed to developing a stronger geopolitical security environment. In this process of adjustment, while Russian geopolitical in-

terests remained unchanged, new problems and new tasks emerged as the 21st century commenced.

United States

Although the main theme of the Krasnoyarsk speech was East Asia, the underlying security theme was the United States. The most resounding question asked by Gorbachev in the speech was 'why mutual understanding is not developing between the two countries in this region in contrast to several important areas of world politics?'

Gorbachev then urged 'an equal-footing and non-power-seeking participation of the us' in issues of the Asia-Pacific Region. The Seven-Point Asian Security Initiatives proposed in the speech in reality are all directed to improving and stabilising the security

Secretary of Defense Donald H. Rumsfeld addresses soldiers of the Army's 10th Mountain Division and U.S. Air Force personnel in 2001. The troops are deployed to Central Asia for Operation Enduring Freedom

(Foto: U.S. Department of Defense, H.C. Stikkel; collectie: IMG/KI)

cy and market economy created entirely different relations between the two countries, however. Furthermore, Yeltsin's initial foreign policy was a clear pro-Western policy. In America, however, national enthusiasm in expanding democracy in the former communist arch-enemy prevailed based on the international relations theory of 'democratic peace' or 'democracies do not fight each other'.

The initial period of euphoric optimism, however, did not last long on either side. NATO's eastward expansion left a deep psychological scar in the mind of many Russian political leaders and intellectuals, whereas

Russian oppression of Chechnya and eventually its pressure on Georgia created a chill in America. Towards the end of the Clinton presidency Russia and America entered into relations that were, at best, cordial.

In 2001, 9/11 probably brought about a second turning point in substantially narrowing the proximity between the two countries. President Putin had long waited for an opportunity to have his Chechen policy recognised by major Western countries and the 'common fight against international terrorism' gave him precisely that opportunity.

President Bush was rallying global support for his war against terrorism and Russia's support was much desired. The interests of the two countries converged. Russian acknowledgement of the US military presence in Central Asia and the Caucasus perhaps represents those changes most vividly.

In the war in Iraq in 2003, however, Russia's alignment with France and

balance with the United States in East Asia.¹

The end of the Cold War and 9/11

The demise of the Soviet Union and the emergence of the new Russia based on common values of democra-

¹ The Seven-Point Asian Security Initiatives are the following:

- (1) Not deploy additional nuclear weapons in the region;
- (2) Not to increase naval power in the region;
- (3) Freezing and reduction of naval and air forces and restriction of their activities in the region where the Soviet Union, China, Japan and the two Koreas meet;
- (4) Simultaneous withdrawal of the Soviet base in Cam Ranh Bay in Vietnam and the US base in the Philippines;
- (5) Enhancing maritime safety;
- (6) Transforming the Indian Ocean into a peaceful zone;
- (7) To establish a mechanism to discuss security issues of the Asia-Pacific Region.

President George W. Bush and president Vladimir Putin during the U.S.-Russia summit, June 2001 (Foto: BOBO; collectie: IMG/KI)

Talks during the SALT-1 meeting in Vienna

(Foto: NAVO; collectie: IMG/KI)

Germany created new frictions between the two countries. Russian policy in some of the CIS countries, such as Georgia and Moldova, and President Putin's increasingly autocratic way of governing, as witnessed by how the Presidential elections were carried out in March 2004, brought about further irritation on the American side.

And yet, in no way do the two countries now view each other as global rivals or as threats to their own security. Global conflicts of the Cold War, based on ideology and a hegemonic clash of interests, no longer exist. Tensions continue, interests need to be adjusted, but for the time being, America has ceased to be the major security threat for Russia. The Russian security situation in East Asia

clearly reflects these basic Russia-US relations.

Nuclear deterrence

The issue of nuclear deterrence probably best substantiates and symbolises the changing dynamics of the two countries. One of Gorbachev's major security-foreign policy objectives was to enter into the stage of 'reduction' of the huge nuclear arsenal. That was a further advance from the stage of 'limitation' that had been agreed under the SALT Agreement. The INF Treaty in 1987 was the first achieve-

ment. The end of the Cold War which brought the SDI to an end² was a great relief. But the negotiations to reduce strategic nuclear weapons dragged on.

The last achievement made by Gorbachev in this context was START I of July 1991. Among its other terms, START I restricted the number of nuclear warheads to 6,000 seven years after the treaty entered into force. The Treaty survived the demise of the Soviet Union, was ratified and entered into force under Yeltsin in December 1994. Both Russia and the United States fulfilled their Treaty obligations under Putin in December 2001.

Table 1 shows the changes which took place from 1988 to 2003 in the strategic balance between the two countries. Overall reduction of nuclear arsenal was substantial.

What complicated the last years under Yeltsin and the first years under Putin in US-Russia strategic negotiations were START II, missile defence and the ABM Treaty, all entangled in one knot.

START II was concluded at the height of Yeltsin's pro-western foreign policy in January 1993. America and Europe were embarking on large-scale assistance to President Yeltsin, and Japan joined those efforts. Right from the beginning, the Treaty envisaged much greater scale reductions of nuclear arsenals than START I had provided for.

By January 2003,⁴ Operational Nuclear Warheads had to be reduced to

Table 1: Changes in Russia-US Strategic Balance 1988-2003 (mb)

	1988		2003	
	USSR	US	Russia	US
ICBM	1,386	1,000	735	550
SSBN	62	36	13	18
SLBM	942	640	332	432
Strategic Bombers	175	362	78 ³	115
Operational Nuclear Warheads	10,595	9,789	5,436	5,974

2 SDI was finally terminated in the US in 1993.

3 63 Tu-95 (Bear) and 15 Tu-160 (Blackjack).

4 This time limit was later extended until the end of 2007.

3,000-3,500. ICBM's with MIRV nuclear warheads, in particular, in which Russia had a comparable superiority vis-à-vis the United States, all had to be eliminated. The Russian parliament, where nationalist emotions strongly grew particularly after NATO's eastward expansion became inevitable, did not ratify it easily.

President Clinton's policy of introducing National Missile Defense (NMD) and Theatre Missile Defense (TMD) to combat the rogue states further complicated the situation. Russia feared that this new system of missile defence, a smaller version of the SDI that had been the Russian nightmare, could jeopardize the strategic balance with the United States and its own security. They strongly maintained that the new American initiatives were incompatible with the ABM Treaty, to which Russia attached great importance.

Vladimir Putin, who was elected president in March 2000, succeeded in getting the Russian Parliament to ratify START II in April 2000, but the Russian Parliament attached the condition to the ratification that the ABM Treaty should be observed. The US Congress objected strongly to that condition and decided not to ratify START II. The first year under President Putin therefore passed without any agreement regarding START II, the ABM Treaty, NMD and TMD.

After President Bush came to power in January 2001 and showed even greater determination to pursue the Missile Defence (MD) Program with the resolve to withdraw from the ABM Treaty, President Putin swiftly adjusted to the new reality. In July 2001 the two Presidents agreed to start new negotiations to combine MD (defensive) and reduction of strategic nuclear weapons (offensive).

Then 9/11 occurred and it brought the interests of the two countries considerably closer. It must have given further impetus to expediting the negotiations on strategic arms talks.

On the offensive side, on 24 May 2002 the two countries concluded the Treaty on Strategic Offensive Reductions (Moscow Treaty). The Treaty replaced the short-lived START II and ended a possible follow-up in START III, and prescribed the reduction of operational strategic nuclear warheads to 1,700-2,200 by 31 December 2012. No breakdown of any kind was given.

President Putin was freed from the START II obligation to dismantle all

MIRV ICBM's. Russia withdrew from START II in June 2002. This obviously gave the Russian government greater manoeuvrability in reducing its offensive strategic missiles capability making the most of their superior MIRV ICBM's.

On the defensive side, Russia moved toward the recognition of reality. America declared its withdrawal from the ABM Treaty in December 2001 and the Treaty was terminated in June

Exercise CENTRAZBAT '98 in Kyrgyzstan involved more than 450 military personnel from Azerbaijan, Georgia, Kazakhstan, Kyrgyzstan, Russia, Turkey, and Uzbekistan who are training with over 250 U.S. military troops to hone their peacekeeping skills. The exercise will enhance regional cooperation and increase interoperability training among NATO and Partnership for Peace-nations

(Foto: U.S. Department of Defense, C. Steffen; collectie: IMG/KI)

2002. President Putin declared this decision to be wrong but not tantamount to a threat to Russia. President Bush announced in December 2002 the intention to start the first deployment of land- and sea-based defence missiles around 2004. The Russian Foreign Ministry expressed regrets but it was again a subdued reaction (EASR, pp. 86-88). Thus the 'Structural MAD' which had effectively governed the Cold War era finally came to an end (Tosaki, p. 47).

But Russia's acknowledgement of the new reality in relation to Missile Defense (MD) is still somewhat unclear. Russia may be thinking that there is no way of preventing American resolve for NMD. Inasmuch as the necessity of nuclear attack against the United States moved beyond the scope of policy assumptions in Russian strategic thinking, American NMD as such would not harm Russian security interests. Russia may have been contemplating something entirely different, however. In February 2004, just before the Presidential election, it was announced that 'Russia succeeded in experimenting with a new type of offensive weapons to counter US MD' (AS, 2004-03-17).

In terms of TMD in East Asia, Russia needed to ensure that any TMD to be established would not be adversarial towards Russia, and even if it is established that it would not be, Russia may find that a TMD could be detrimental to regional stability, which would make it undesirable in terms of Russia's own security interests.

Naval balance in East Asia

This brings us to another important security perspective in East Asia: naval power balance. The demise of the Soviet Union has brought about a fundamental reduction in Russian naval power in East Asia. Table 2 compares this dramatic change.

Russia's fundamental change toward democracy and the market economy and common interest between the two countries in combating terrorism all

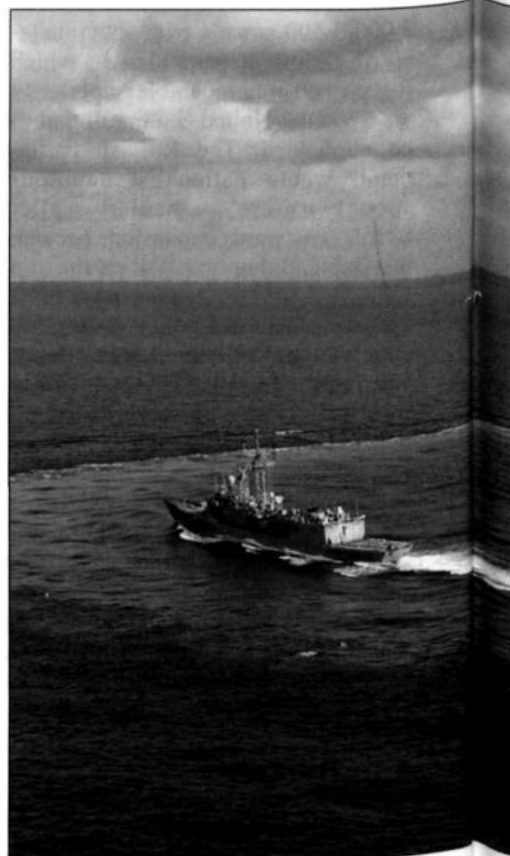
contributed to this dramatic decline in Russian naval power in the Pacific. With no prospect of global confrontation the US naval presence in the Pacific is not creating a security threat to Russia (Pavliatenko, p. 22). The Russian Pacific Fleet has a new task of ensuring the security of the eastern coast of Russia, but to match American forces is well beyond its objectives. Economic drivers against the continuation of large-scale naval presence in the Pacific were also ample in Russia.

Positive dynamics

It is therefore not surprising that, in reading the ARF 2003 Paper, Russia-US bilateral relations are described as one of the factors that give cause for optimism in respect of positive dynamics in between the leading regional powers.

At the same time, the paper reiterates Russian concern over a regional security system based mainly on bilateral alliances, and particularly criticises the actions to deploy a TMD system on a bloc basis in the Asia-Pacific as being 'the most disturbing.'

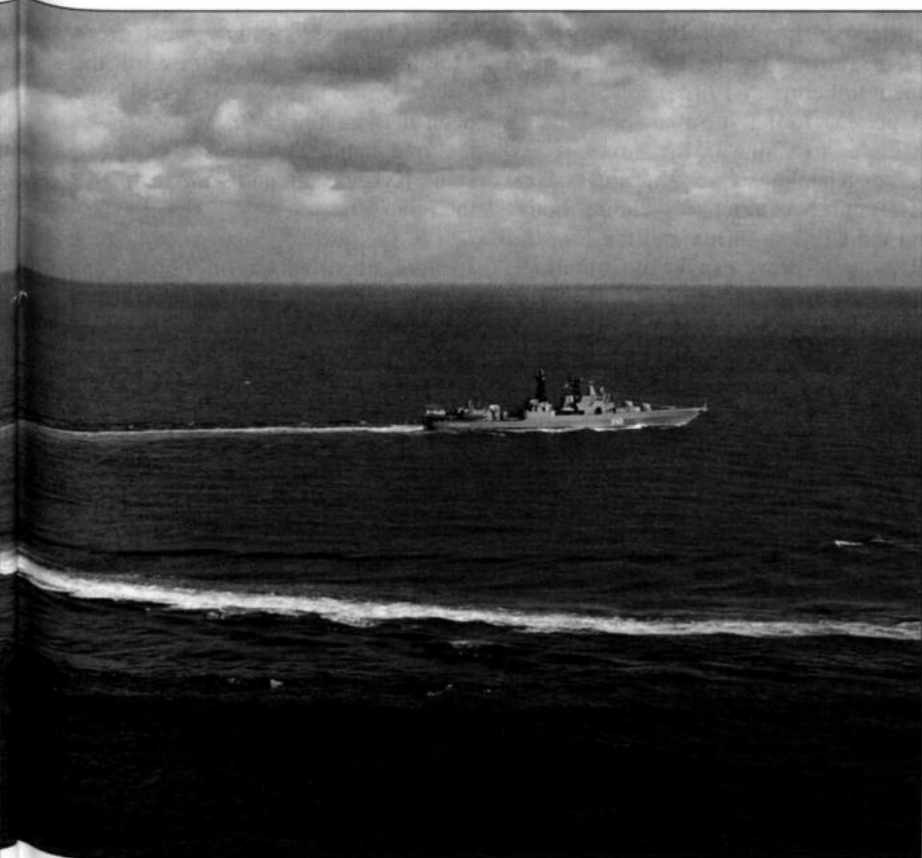
The United States stopped being a superpower security threat for Russia. The Cold War rivalry disappeared. But differing positions in Iraq and the Commonwealth of Independent States (CIS), autocracy in Russia and, in particular, diverging interests regard-

ing MD are examples of continuing tensions between the two countries. Above all, the overwhelming American military power and its uni-polarity in the global political economy are sufficient for Russia to maintain its traditional geopolitical security concern against the United States, including in East Asia.

Table 2: Changes in Naval Deployment in the Pacific (MB)

	1988		2003	
	USSR	US	Russia	US
Submarines	112	43	8	35
Strategic Submarines	24	8	3	8
Aircraft carriers (CV/CVN)	2	7	-	6
Battleships	-	2	-	-
Other principal Surface Platforms				
Cruisers (CGN, CG)	12	20	1	13
Destroyers (DDG, DD)	12	29	5	24
Frigates (FFG, FF)	47	53	2	15
Amphibious command (LCC)	-	1	-	2

uss Vandegrift and Russian Destroyer Marshal Shaposhnikov maneuver in formation during a Russian Passing Exercise as a Russian Passing Exercise as a joint foreign naval exercise (2003). USS Vandegrift is a Guided Missile Frigate currently forward deployed to Yokosuka, Japan.

(Foto: U.S. Navy, G.B. Granger; collectie: IMG/KL)

China and Central Asia

At the time of the Krasnoyarsk speech, relations between the Soviet Union and China had not yet normalised from the Sino-Soviet rift of the 1950s to the 1970s. But it was nothing like the tense antipathy which we saw during the harsh period of rivalry.

Since 1978, China had already been on the way of 'Reform and Opening.' As for China's three conditions for the normalization – the withdrawal of Soviet troops from Afghanistan and Mongolia and of Vietnamese troops

from Cambodia – substantial changes had already begun by then.⁵

For Gorbachev, who initiated *perestroika* and foreign policy based on *novoe myshlenie*, there were good reasons to state in the speech that 'in the process of powerful reform which is taking place in the two great socialist countries, common points are increasing' and propose confidently that 'we are prepared to begin the preparation for a Sino-Soviet Summit expeditiously'.

Changes which have occurred since then in Soviet/Russia-China relations have been quite remarkable. Gorbachev's visit to Beijing in May 1989 brought about 'normalization' and terminated the struggle for leadership in Socialist ideology and for hegemony through global power politics. The rivalry between two giant states in the Eurasian continent still remained, however, particularly in regard to settling various border issues.

Border demarcation and confidence-building measures

In April 1990, the Agreement on the Reduction of Forces along the Border and Confidence-Building Measures was concluded as the first tangible agreement along the border (Iwashita-a, p. 224). Jiang Zemin's visit to Moscow in May 1991 resulted in the first Sino-Soviet Border Agreement. Under its terms, though its content was not made public then, all territories had to be clearly demarcated within five years time of the ratification of the Agreement, except for the 'three islands' (Boljshoi in the West, and Boljshoi Usliskii and Tarabalov in the East) which were left out of the initial agreement (Iwashita-a, p. 28).

Mikhail Gorbatsjov
(Collectie: IMG/KL)

⁵ Based on the Afghanistan Peace Accord in April 1988 Soviet troops began their withdrawal to be completed in March 1989. After the Vladivostok speech in July 1986 in which Gorbachev declared his intention to withdraw from Mongolia, the actual troop withdrawal started in April 1987. In the latter part of the 1980's Soviet backed Vietnam also revealed its intention to withdraw from Cambodia.

After the demise of the Soviet Union, the relationship between the two countries became 'shaky' for a while (Rozman-a, p. 204). Chinese sympathy for the coup did not please Boris Yeltsin and Yeltsin's initial pro-Western foreign policy did not elicit particular sympathy from China. But after the short-lived period of euphoria, when Russia changed its course to emphasise Eurasian foreign policy against US uni-polarity and eastward expansion of NATO, the importance of improving its relations with China became obvious.

Meanwhile, the Russian policy of building a free and open market economy combined with the weakening of organs of control and Chinese eagerness in expanding its economic interest at the border region brought about a sharp influx of Chinese merchants into the Eastern border region of Russia in 1992 and 1993.⁶ This sudden 'activation' of border movement evoked social turmoil in the Russian Far East.

Beginning in 1995, Governor Nazdratenko of the Primorskii Region began waging a strong public campaign against the Chinese influx, stating that it could endanger Russian security and economic interests. He also

criticised the 1991 Border Agreement, ratified by the Russian Parliament in February 1992 (Iwashita-a, p. 21, p. 25), for having abandoned 1500 hectares to China in the three areas: Lake Khanka, Ussurisk, and Lake Khasan.⁷ Nazdratenko's claims both on the Chinese influx and the loss of Russian territory caught the attention and support of the people in the Primorskii Region.

A 'strategic partnership'

Under this public pressure from the Russian Far East, the two administrations saw advantages in preserving the basic content of the 1991 agreement, lest impossible political difficulty arise on both sides. They exerted efforts to resolve differences over concrete territorial demarcations, in particular regarding the three objections raised by Nazdratenko. But when President Yeltsin visited Beijing in April 1996 just before his second presidential election, the differing positions could not be narrowed and the visit was saved by President Yeltsin's proposal to establish a 'strategic partnership' between the two countries.

The two administrations continued hard negotiations, however, which resulted in the 'Declaration to Conclude the Demarcation of the Eastern Border' in November 1997. The subsequent Protocol was signed in 1999 (Iwashita-b, p. 217). Akihiro Iwashita's analysis indicates that in the area by Lake Khanka 70 hectares went from China to Russia and 90 hectares from Russia to China, the area by Ussurisk went from Russia to China, and the area by Lake Khasan was divided in two: 140 hectares to Russia and 160 hectares to China (Iwashita-a, p. 31, p. 34, p. 40, Iwashita-c, p. 184). China showed particular flexibility in reaching a compromise solution regarding the area by Lake Khasan.

Demarcation of the western border

Another important issue which President Yeltsin had to deal with was the demarcation of the western border

with China, stretching west from Mongolia. After the demise of the Soviet Union this border should have been demarcated between China, on the one hand, and Russia, Kazakhstan, Kyrgyzstan and Tajikistan, on the other.⁸

Parallel negotiations on border demarcation and confidence-building measures began at the beginning of 1993 in the form of four (Russia, Kazakhstan, Kyrgyzstan and Tajikistan) plus one (China). In April 1996, the five countries gathered in Shanghai and concluded the first tangible agreement on confidence building measures.

Shanghai thus became the symbol of stability and confidence in this China-Russia western border area (Iwashita-a, p. 224). The level of confidence was further raised by an agreement on troops withdrawal from the border, signed by the five countries in April 1997.

Under President Yeltsin, bilateral agreements on border demarcation proceeded successfully between China and the four countries from 1994 to 1999. In Tajikistan, where civil war continued for many years, the first border agreement, concluded in August 1999,⁹ left many unresolved issues.

After President Putin came to power, he was quick to continue the good neighbourly policy toward China. The first year of MD discord with President Clinton, and European countries that were not particularly friendly, with the exception of the personal friendship with Prime Minister Blair, Putin had little incentive to slow his policy toward China. The Treaty of Friendship and Good-Neighbourly Relations with China was concluded in July 2001.

The new Treaty governs the basic relationship of the two countries after a twenty-one year interval since the former Treaty of Friendship, Alliance and Mutual Assistance expired in 1980.¹⁰ 'It stopped just short of pled-

6 Russian statistics at Blagoveshchensk regarding border population transfer in 1992 show 618,006 (of which 330,791 are Russian) and 771,008 in 1993 (of which 397,075 are Russian) (Iwashita-a, p. 24).

7 Lake Khanka 300 hectares, Usulisk 900 hectares and Lake Khasan 300 hectares (Iwashita-a, p. 29).

8 Whereas the Russia-China eastern border runs for 4300km, the western border with China runs for 3150km, comprising Russia (50km), Kazakhstan (1700km), Kyrgyzstan (1000km) and Tajikistan (400km) (Iwashita-a, p. 222).

9 The last unsettled frontier between China and Tajikistan was settled in May 2002 by President Rakhmanov's visit to Beijing. Though the content of the agreement was not disclosed, Tajikistan is said to have agreed to transfer several thousands of square kilometres to China (Iwashita-a, pp. 225-226).

10 That Treaty was in force for thirty years from 1950 to 1980.

U.S. fighter-jets on a Chinese base during World War II

(Collectie: IMG/KL)

ging an alliance in case of war over Taiwan or NATO expansion along Russia's borders' (Rozman-a, p. 205). The three islands issue on the eastern border could not be resolved, but Putin downplayed the negative impact of the lingering problem (Iwashita-b, p. 228).

Security threat in Central Asia and the impact of 9/11

While the CIS Collective Security Treaty had gone through difficulties during the 1990's¹¹, the threat by Islamic fundamentalism from south gave genuine cause for security cooperation in the region. The most unstable area among the five Central Asian countries, Tajikistan, gave the greatest reasons for Russian greater involve-

ment. As the result of the civil war in Tajikistan from summer 1992, the 201 Motor Rifle Division and other Russian forces remained in Tajikistan from that point onwards (Yuasa, p. 126).

In May 2001 the Collective Rapid Deployment Force was established by Russia, Kazakhstan, Kyrgyzstan and Tajikistan, and in August of that year each country deployed forces under this joint force. In June 2001, the Shanghai Five became the Shanghai Six when Uzbekistan joined, and a new structure, the Shanghai Cooperation Organization (SCO), was established.

The Shanghai Five transformed itself from a border demarcation and confidence-building organization to a structure that addresses issues of common concern for the leadership of the participant countries, namely, the fight against 'national separatism, religious extremism and international terrorism' (Iwashita-a, p. 126).

Against that background, 9/11 shook all the countries in the region and introduced a much wider security per-

spective than any country had anticipated before.

First, the American involvement in the CIS countries in Central Asia drastically changed the regional security conditions. To start with, these CIS countries welcomed the American presence. Not only did it help each leadership better to control the subversive elements in its society, but also it served as a good balancing element to counter the two neighbouring giants, Russia and China. Russia also supported the deployment of the US forces in Uzbekistan, Kyrgyzstan, Tajikistan and Georgia (BH2003, p. 26). By aligning with the US, Russia saw a superb opportunity to have Russian policy against 'Chechen terrorists' approved by Western democracies. For China as well, as long as US involvement in Central Asia served to maintain and strengthen the status quo in the region, there were no reasons for objections.

Second, 9/11 became another occasion for Russia to deploy more forces in the region. In December 2002, Russia deployed its own air force in Kyrgyzstan with a view to strengthening the activities of the Collective Rapid Deployment Force. President Akaev announced in May 2003 that an airbase for the Russian air force was to be established in July (BH2003, p. 27).

Third, greater Russian involvement in the region might have resulted in a backlash among those countries which preferred more independent development: five countries that do not belong to the Collective Security Treaty established a cooperative organization called GUUAM (Georgia, Uzbekistan, Ukraine, Azerbaijan, Moldova) in 1997; Uzbekistan withdrew from GUUAM in June 2002, while establishing a new Central Asia Cooperation Organization (CACO) in February 2002 with Kazakhstan, Kyrgyzstan and Tajikistan; the CACO summit in October emphasized that countries in the region should take care of their own issues such as trade and

¹¹ The Collective Security Treaty was concluded in May 1992 but of the 12 CIS countries, Turkmenistan, Ukraine and Moldova did not join it. Uzbekistan, Azerbaijan and Georgia later withdrew from it in 1999. That left Russia, Kazakhstan, Kyrgyzstan, Tajikistan, and one country each from the Caucasus, Armenia, and from the Slavic countries, Belarus in the Collective Security Treaty. Nevertheless, the Treaty developed into an Organization in May 2002.

economic cooperation, regional security, and narcotics (Yuasa, p. 136).

Lastly, in terms of Russia-China relations, in the long run, one might anticipate certain reasons for contention about the extent of the influence Russia and China might like to cast upon Central Asian countries. Conversely, prolonged US military presence could also become a common concern, for precisely the same reason. For the time being, however, the two countries seem to have found a good basis for cooperation in the SCO and elsewhere in Central Asia.

Global balance of power

Post 9/11 international politics created a complex situation not only in Central Asia but also in other parts of the world. Russia-China relations have to be analysed in this broader context as well:

- First, in relations to the activities of international terrorists and proliferation of WMD, both Russia and China saw a common advantage in preventing them. This gave additional reason for further consolidation of relations between the two Eurasian powers in cooperation with the United States.
- Second, in terms of American unilateralism, both Russia and China shared fundamental concerns, however much the three countries had found a basic convergence of interest against international terrorism. Russia and China, for example, took a similar position regarding the war in Iraq in 2003, condemning Saddam Hussein for the possibility of possessing WMD but favouring strongly the necessity of adhering to the common rules of the United Nations, namely the UN Security Council decisions.

- Third, in relation to the MD issue, both Russia and China had security concerns over the American initiative in creating a new MD system. Though for Russia it was more an issue of NMD in conjunction with Russia's retaliation capabilities, for China it was more an issue of TMD with strong implications for Taiwan's defence capability.

The factors as described above provide good explanations for the fact that the positive tone of cooperation between Russia and China did not change after 9/11. The Joint Declaration adopted at President Putin's visit to Beijing in December 2002 just after the establishment of the new leadership in China amply demonstrated this point (Iwashita-b, p. 208). Mr. Iwashita further makes an interesting remark that their concern against defence structures 'based on blocs' was particularly emphasized in this Joint Declaration. It clearly implies their common concern against US MD initiatives which might be enforced at the exclusion of Russia or China (Iwashita-b, p. 215-216). As one of the first messages coming from the newly formed government after the Presidential election in March 2004, Foreign Minister Lavrov clearly supported the Chinese position in his warning against Taiwan's possible 'regional missile defence on a bloc basis'.¹²

Economic relations and arms trade

One more aspect has to be touched upon from geopolitical perspectives regarding these two giants on the Eurasian continent: trade, notably arms

trade, energy supply and railroad construction.

In 2001 Russian total official trade with China amounted to 7.1 billion dollars ranking China as the country's sixth trade partner after Germany, Belarus, Ukraine, Italy and the USA (see Table 3).

Arms sales from Russia to China occupy a conspicuously important place in the trade figures. Su-27 fighter aircraft, Su-30 fighter aircraft, Sovremennyy-class destroyers, and Kilo-class submarines are the major items (BH2003, p. 28, p. 59), and it is said that arms export to China now comprise 40% of Russian exports to China (Iwashita-b, p. 222). The weight of Russian arms sale could be even more strongly felt when we look into the figures on the Chinese side: of \$6,124 billion weapons import from 1990 to 1997, \$5,342 billion (87%) came from Russia (Sergounin & Subbotin, p. 72).

Russians seem to have good reasons to expand their arms trade. The total amount of the arms trade in the Russian export figures was \$4.4 billion in 2001 (BH2002, p. 30), \$4.8 billion in 2002 (BH2003, p. 28), and \$5.57 billion in 2003 (IHT, 2004-03-02). The first reason must be economic and domestic, that weapons are a lucrative export, ranking second after natural resources. It introduces substantial foreign currency and more importantly helps strengthen Russia's industrial production capability.

But Russia's selling of weapons cannot be limited to economic reasons

Table 3: Russia-China Trade (from Russian sources, billion dollars) (Kasai, p. 74)

	1992	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Total	4.7	4.3	5.7	5.3	4.4	4.4	6.2	7.1
%	4.9	3.4	4.3	3.8	3.8	4.3	4.5	5.0
Export	2.9	3.4	4.7	4.0	3.2	3.5	5.2	5.5
Import	1.8	0.9	1.0	1.3	1.2	0.9	0.9	1.6

¹² Lavrov also supported China in warning Taiwan's referendum as being counter-productive (IHT, 2004-03-19).

alone. The second reason must be external, that selling weapons to a foreign country helps establish a strong bond with the recipient country. Interdependence, if not dominance, could well be developing. In this context, it is interesting to note that Russia's major weapons recipients, up to the level of 80%, are China and India, the two most developing economic giants on the Eurasian continent (Kasai, p. 90).

Given the booming growth in China's economy and the visible increase in its political influence, simple balance-of-power considerations from a realist view of international relations suggest that it is not in the interest of Russia to have a militarily strong China. Russia probably sees more immediate and tangible benefits in expanding arms trade with China, however. It strengthens the relationship and brings the two militaries closer, and, most importantly, it sustains arms production.

Energy supply and railroad construction

In terms of energy supply and railroad construction, Russia and China seem to be entangled in a complex competitive situation. Whatever the conclusion, these issues have a magnitude large enough to shape the geopolitical map of East Asia. Over the 1990s a new possibility of supplying East Siberian natural gas and oil to China began attracting the attention of politicians, experts and analysts.

The first project debated is the exploitation of Kovikta gas near Irkutsk, with an annual production of 20 billion cubic metres requiring \$10 billion in investment for exploration and pipeline construction. The natural gas would meet growing energy demand in China and South Korea, but the

financial shortfall for proceeding has not been resolved (Iwashita-b, pp. 221-222).

The second project is the exploitation of the Angarsk oil field also in the vicinity of Irkutsk. China opted for the establishment of a pipeline from Angarsk to Daqing, a distance of 2400km at a construction cost of \$1.5 to 2.8 billion (JMOFA) that would enable the transport of 600,000 b/d. Establishing this pipeline would bring about a closer geopolitical linkage between Russia and China. Japan's offer, however, on the Angarsk-Nakhodka pipeline has opened an entirely new situation, whereby China and Japan compete for Russian energy. This new situation gives Russia a new strategic geopolitical opportunity, but a decision to favour Japan's supported pipeline raises a possibility of hurting the bilateral relationship with China.

The question of linkage of a railroad in the Korean Peninsula with the trans-Siberian railroad puts Russia in a competitive position with China. A combined Korea could have the strategic leverage of establishing a railroad into the depths of the Eurasian continent with the risk of hurting relations either with Russia or China.

'Positive dynamics' between China and Russia

All in all, in the fifteen years since Krasnoyarsk, Russia has done a rather remarkable job in improving its relations with China, overcoming its border dispute, establishing the SCO, identifying common interests in combating international terrorism, finding common cause against US unilateralism and opening new economic opportunities in arms trade and energy cooperation.

Therefore, it is again not surprising to see that in the ARF 2003 Paper, Russia-China relations are exclusively mentioned as one of the 'positive dynamics in bilateral relations between the leading regional powers'.¹³ It is also noteworthy that the SCO is proudly introduced as a successful

example at the sub-regional level to combat terrorism 'in strengthening the security and stability in Central Asia' and that it may 'become one of the key elements of the architecture of the multilateral regional cooperation'. In relation to the 'bloc basis' of TMD, the matching of the words 'bloc basis' in the ARF 2003 Paper, the Russia-China Joint Declaration of December 2002 and Foreign Minister Sergei Lavrov's statement in March 2004 quoted above cannot be coincidental. These examples strengthen the impression that Russia and China have a common interest in this issue of strategic importance.

However good the current relations are, and however much there is a prospect that the present situation may continue for many years, geopolitical sensitivity between the two countries cannot be denied. It is impossible not to notice China's growing economic might and its growing political influence. A militarily strong China, possibly with a unified Taiwan, may not suit Russia's geopolitical interest.

The energy option now opened for Russia could turn into complex geopolitical tensions if handled inappropriately. China continues to be regarded as the second country of geopolitical concern for Russia, but from a totally different perspective than on the days of the Sino-Soviet conflict during the Cold War.

Japan

Japan-Soviet relations after Gorbachev assumed power in 1985 began moving dynamically with Foreign Minister Shevardnadze's visit to Japan in January 1986 and the reciprocal visit by the Japanese Foreign Minister Shintaro Abe in May 1986. But when the relationship had only just started to warm, it was put back in the freezer from the Autumn of 1986 until the Spring of 1988.

Japan's accession to SDI and the leak of submarine-related classified infor-

¹³ Improved US-China relations and the signing of China-ASEAN Declaration on the Conduct of Parties in the South China Sea in November 2002 are specifically quoted and commended as well.

Exercise Forest Light is a bi-lateral training exercise between the United States Marine Corps and the Japanese Ground Self Defense Force. The exercise took place in Hokkaido, Japan (2001) and combined cold weather training with bi-lateral training (Foto: U.S. Marines Corps; collectie: IMG/KL)

mation to Russia by Toshiba are some of the reasons for this deterioration of the relationship, but the total absence of human channels to prevent the worsening of the relationship must be pointed out as well. The Krasnoyarsk speech was delivered at the time when the relationship had began to warm up again. The tone of the speech therefore sounds optimistic, though there were as yet no concrete ingredients.

Territorial negotiations

Territorial negotiations between Japan and Russia were based on somewhat different conditions compared to the Russia-China territorial issue. Although in both cases, the two sides claimed sovereign rights over territories held by the other, both had complex historical claims and peoples on both sides were highly emotional about their cause, three differences

made Japan-Russia negotiations more difficult.

First, the debate concerning the accuracy of the Russo-Chinese border goes back to the treaties concluded between Tsarist Russia and Qing Dynasty in the 19-th century. The matter is emotional and historic but it does not date from the first page of contemporary history between the two countries. The territorial issue between Japan and Russia concerning the four islands, on the other hand, is the direct result of WWII, which can be considered as the very first page of contemporary relations. This issue goes to the heart of victim consciousness in Japan. The matter is therefore highly emotional and very complex.

Second, the Sino-Soviet border dispute is more real in the sense that it

led to real warfare in 1969 and that protection of the border became the key factor in the huge influx of Chinese population into the Russian Far East in the early 1990s. Resolution of the border issue is a practical necessity. Japan on the other hand, right from the beginning of the negotiations, was completely denied the use of military force in the negotiations. The 'encroachment' of Japanese fishing vessels had not created a real security threat for Russia. More importantly, the negotiations had become a matter of face and honour for the Japanese. Neither side found little reason for a compromise solution.

Third, the role of media was totally different. Russia-China border negotiations were sometimes conducted under total secrecy. The content of the 1991 agreement was not disclosed

until 1993 (Iwashita-a, p. 25). In Japan-Soviet/Russia negotiations such secrecy was unimaginable.

The media was prepared to report everything even before a proposal had been made to the other side. Holding quiet negotiations, which was necessary if results were to be achieved, often became very difficult for both sides.

Gorbachev visited Japan in 1991 when virtually all of his foreign policy agenda had been accomplished except for Japan. His political stature in the country had been so weakened by then that the maximum concession he brought to Japan was a written acknowledgement that the four islands were the subject of the negotiations.¹⁴

In the period immediately following the demise of the Soviet Union, President Yeltsin apparently launched an unprecedented confidential concessionary proposal in the Spring of 1992, which Japan did not accept (Rozman-b, p. 6). This was followed by cancellation of his visit in the autumn. The visit eventually took place in 1993, but the negotiations then stagnated for four years. In November 1997, Yeltsin proposed the conclusion of a Peace Treaty by 2000, but an unprecedented concessionary proposal by Japan in April 1998 was not accepted by Russia.

The first year under Putin brought about probably the most promising period of negotiations, as the result of

which in March 2001 Russia acknowledged its obligation under the 1956 Joint Declaration.¹⁵ Japanese negotiators' readiness to talk about the fate of the two larger islands 'without any pre-conditions' might have sent a positive sign to the Russian side, and the possibility of discussing the fate of those larger islands in earnest almost emerged. Internal turmoil in Japan, which followed immediately, virtually closed down the negotiations for another three years.

Russia's move toward a compromise was due to several reasons: Japan's insistence on the necessity of resolving this issue based on some historical facts might have led Russians to think about it; Japan's economic power as a potential partner for the development of Far Eastern economy was one incentive for Russia; Japan's political role in East Asia was another incentive, in fact Japan had already played an important role in accepting Russia as a member of the Asia-Pacific community; for Putin, relative cooling in relations with America and Europe combined with a sense of achievement in relations with China might have given him the willingness to explore the last 'unfulfilled' frontier of Russian geopolitical objectives.

As the negotiations were virtually suspended in spring 2001, what remained thereafter were just the reconfirmation of the existing rights and obligations and the identification of the scope of the negotiations. From the point of view of those who wished to exploit in full the potential of Russia-Japan relations, that situation was far from satisfactory.

In comparison to the situation in 1988, however, the present situation for Russia may not be that bad at all. Indeed, 15 years of negotiations have resulted in several positive outcomes for the Russians, even within the limited scope of the territorial negotiations. The collapse of Japan's position after 2001 might indicate that Japan will keep this issue on the agenda without really pressuring Russia; even if

Japan begins pushing Russia again for a resolution, Russia might find itself in a position of moral superiority because it was Japan which backed away for internal reasons at an important point of the negotiations. 'No-visa exchanges (1991)' and 'fishing based on trust (1998)' are contributing toward better control of the situation. But probably the greatest change which occurred in these fifteen years was that the two countries began identifying a much wider and deeper convergence of interests in both security and economies.

Security relations

During the Cold War, Japan was invariably seen by the Soviet Union as an indispensable partner of its arch-enemy, the United States. The primary objective of Soviet policy toward Japan was therefore to drive a wedge between Japan and the US. From the Japanese side, in addition to the territorial problem, Cold War logic and the Soviet Union's persistent attempts to drive a wedge between Japan-US relations created a serious barrier against anything related to security cooperation with the Soviet Union.

The first sign of change probably emerged in 1989 when Foreign Minister Shevardnadze stated that the Japan-US Security Treaty and Japan-Soviet Peace Treaty are compatible. And then, Gorbachev's visit to Japan changed the situation substantially. From the Japanese side, that deep sense of mistrust which prohibited any security exchanges started to melt. Policy planning talk between the two administrations, where representatives of foreign and defence policy joined from each side began in 1992 and talks at the level of defence ministries in 1996. For the JDA, Russia has gradually become one of the major dialogue partners.¹⁶

Nineteen-ninety-six became the watershed year in bringing defence exchanges to a higher level. The Japanese Director-General of the Defence Agency made the first visit of a Japanese Cabinet-level Defence represen-

¹⁴ The 1956 Joint Declaration specified that the two smaller islands were to be transferred to Japan after the conclusion of the Peace Treaty, but Japan insisted also the return of the two larger islands. Since then the negotiations turned around the issue of two (smaller) versus four (including the two larger).

¹⁵ In 1960 when Japan revised the Security Treaty with the USA, the USSR denied its obligations to transfer two (smaller) islands until all foreign troops were withdrawn from Japan.

¹⁶ Policy planning talk has been conducted four times and defence agencies talk three times (BH2003, p. 228).

tative to Russia in the history of Japanese-Russian bilateral relations, and a Japanese MSDF escort ship visited Vladivostok after an interval of 71 years (SS, 1996-07-08). Since then ministerial visits and port visits are conducted on a regular basis.

Japan also played a key role in accepting Russia as a member of the multi-lateral community. Prime Minister Hashimoto's decision to accept Russia as a member of the G8 in Spring 1997 was an important sign of Japan's growing flexibility. In the Asia-Pacific Region, Hashimoto also played a key role in deciding to include Russia as a member of APEC in Autumn of that year.

In facing the Korean nuclear crisis from October 2002, Russia and Japan shared a common interest in not allowing the nuclearization of the Korean Peninsula. In achieving this objective, both countries found common interest in establishing the six party talks in August 2003.

But there is another side to the security issues between the two countries. Largely due to the emerging North Korean threat, Japan decided to start its TMD program. It is clear that Japan's TMD is not directed against any Russian threat and Russia seems to stay quiet vis-à-vis this new development. Does this silence really mean that Russia does not consider Japan's decision to be a part of 'bloc basis' approach, which it has so far criticised so loudly?

Economic relations and energy cooperation

The most conspicuous change which took place in Japan-Russia economic relations was the implementation of Japanese assistance to Russian reform. Probably because the timing of this commitment was made somewhat later than other Western countries, it

Table 4: Japan's Assistance Committed to the Russian Federation¹⁸ (\$ million, December 2002)

Grants		
Human assistance and others	669	
Technical assistance	320	
Grant total		989
Loan Assistance		
Export Credits	1,200	
Trade Insurance	2,900	
JBIC untied loans	1,500	
Loan Assistance total		5,600
Total		6,589

might not have left a strong impression worldwide, but the assistance was the result of a political decision and organizational efforts on the Japanese part, and it ranks third in bilateral assistance after Germany and the United States (see Table 4).

Among others, Japan's assistance in dismantling retired Russian nuclear submarines is one of the key projects which will contribute to greater security in the region. In June 2003, an agreement was signed for the implementation of this project.¹⁷

Despite government efforts in assisting Russian reforms and enhancing trade and investment, Japanese business stayed cautious in becoming closely involved in Russia at a time when its economic system was in chaos. The trade figures are shown in Table 5. Japan ranks only as Russia's 14th-largest trading partner in 2001. The low figure of Russia's imports (Japan's exports) may be showing this caution in particular.

One area, however, has constantly attracted Japanese business interest: energy and natural resources. Since the 1970s, Japan had been engaging in the exploitation of Siberian coal, gas, oil and timber resources. One project stands out today: the Sakhalin continental shelf oil and natural gas project. It began in 1975 and was estimated to include 2.5 billion barrels of oil and 421 billion cubic metres of gas, at an estimated cost of \$15 billion. It was regrouped in 1993 with SODECO (Japan), EXXON and a Russian consortium; Sakhalin Two began in 1991 with an estimated figure of 1 billion barrels of oil and 392 billion cubic metres of gas and the development cost of \$6 billion to \$10 billion. Marathon, McDermott, Mitsui, Mitsubishi, Shell and Russian Petroleum are involved (Green, p. 159). Although Sakhalin One started earlier, in the 1970s, Sakhalin Two is making faster progress.

In 2003, the consortium of investing companies (Sakhalin Energy) decided

Table 5: Russia-Japan Trade (from Russian sources, billion dollars) (Kasai, p. 74)

	1992	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Total	3.4	4.0	3.9	3.9	3.0	2.7	3.3	3.2
% of whole	3.5	3.2	3.0	2.8	2.6	2.6	2.4	2.3
R. Exports	1.7	3.2	2.9	2.9	2.2	2.2	2.8	2.4
R. Imports	1.7	0.8	1.0	1.0	0.8	0.5	0.6	0.8

¹⁷ <http://mofa.go.jp/mofaj/area/russia/kankei.html> 2004-02-14

Exercise FOREST LIGHT 99 was the first time U.S. Marines trained with Japanese Ground Self-Defense Force (JGSDF) infantrymen in Japan. About 500 troops from each country took part in ten days of bilateral training

(Foto: U.S. Marines Corps; collectie: IMG/KL)

to make a \$10 billion investment in the second phase of the project and Japanese electric companies concluded long term LNG contracts so as to import LNG from Sakhalin Two for 20 years beginning in 2007 (JMOFA).

Angarsk oil

Another project which is attracting considerable interest is Angarsk oil mentioned above. Japan came up with a proposal to establish a 3,900 km-long pipeline between Angarsk and Nakhodka across the northern part of Lake Baikal to transport 1 million B/D with an overall cost of \$5 to 8 billion (JMOFA). This pipeline would enable Russia to export oil to all the countries along the Pacific Rim. 'For Russia, it is a choice of inland Asia or engagement with the Western Pacific. This will allow Russia to export oil not only to Japan, also it will open markets to Korea, Southeast Asia, even the West Coast of the United States'. Toyohisa Kohzuki, director of

the Russia division in Japan MOFA argues (NYT, 2004-01-23).

The strategic benefit to Russia of the establishment of the pipeline looks substantial. The pipeline would give a boost to economic development in Eastern Siberia. It creates a powerful economic bond not only with Japan but also with all countries on the Pacific coast. Considering China's interest in the Daqing route, however, a difficult and delicate balancing of strategic and economic interests emerges.

The Russian government made a Cabinet decision in May 2003 to make the Nakhodka route its major line and the Daqing route a branch line. But the real issue is whether the oil reserves in Angarsk would be sufficient to cover the demand of both the Nakhodka and Daqing routes. Whatever the choice, thanks to the East Siberian oil pipeline, Russia now has an opportunity to make an impor-

tant strategic decision which could affect the geopolitical situation of East Asia.¹⁸

Unresolved problems

Again, in the ARF 2003 Paper, Russia-Japan relations are exclusively mentioned in commending their 'positive dynamics in bilateral relations between the leading regional powers.' Having dynamic economic relations through energy cooperation, steadily increasing exchanges and contacts in the defence community, following a 'wait and see' attitude in the territorial negotiations, all make current security relations with Japan rather comfortable for Russia.

On a long-term basis, however, Russia is still a country which the Japanese are not really fond of. The Northern Territorial problem is still

¹⁸ http://www.mofa.go.jp/mofaj/area/Russia/shien/s_jiseki.html 2004-02-28

unresolved, and Japan's growing sense of self-assertiveness could become a source of anti-Russian feeling. Already a group of politicians, ex-ambassadors, and opinion leaders sent a letter of warning to Prime Minister Koizumi not to mislead Russia into thinking that Japan had shelved the territorial problem (Hakamada).

Thus with some dark clouds on a very distant horizon, with Japan's economic power still among the largest in the world and its growing self-assertiveness in global matters of peace and security, Japan continues to be the third geopolitical concern for Russia.

Korean Peninsula

During the Cold War, the Soviet Union developed relations with the North exclusively and did not maintain any relations with the South. The Sino-Soviet split cast a complex shadow on the relationship between the Soviet Union and North Korea, however. There had been a natural expectation in China that North Korea would support it in the growing Sino-Soviet rift: historical ties between China and Korea go back centuries; the Chinese thought Maoist ideology should have been considered the mainstay of socialism and not Khrushchev's revisionism; and China had fought together with the North during the Korean War.

North Korea basically followed this path but it also followed a policy of equidistance between the two socialist giants, so that it would not be unduly subordinated to China. The Soviet Union appreciated this policy, but at the same time, it also became increasingly uncomfortable because of North Korean totalitarian-militarism and its peculiar paternalistic society.

¹⁹ China and South Korea established diplomatic relations on 24 August 1992.

In this complex situation, Kim Il Sung visited Russia in 1984 after an absence of 17 years and received a new assistance package from the Soviet Union, including missile development technology. North Korea's reluctance in being pressured by China to follow a more open economic policy and Russia's fear of seeing North Korea drifting toward US-China prepared the ground for this visit (Koizumi, p. 109). But Gorbachev's *perestroika* policy substantially alienated North Korea more than Chinese 'reform and opening' policy.

The Krasnoyarsk speech was made in the situation when relations with the two Koreas, one in a low key and one still virtually non-existent, were at a crossroads. North Korea was just mentioned in the context of improved relations with the South, whereas South Korea was explicitly mentioned with some positive evaluation regarding possible development of economic relations.

Relations with South Korea develops

Relations with South Korea changed dramatically after the establishment of diplomatic relations on 30 September 1990. 'In 1991-96, the average annual growth rate of Russian exports to South Korea was 40-45 percent, and by 1997, the turnover was \$1.8 billion' (Supian & Nosov, p. 91). In the security area, exchanges at the level of Ministers of Defence began at the end of the 1990s (BH2003, p. 54).

South Korea, despite its initial commitment of a \$3 billion economic package and visible efforts by business circles in expanding investment and trade to Russia in the middle of the 1990s (Rozman-a, p. 211, p. 213), did not bring about major assistance to the Russian economy during its most difficult time of transition. Viktor Pavliatenko indicates that this limitation is due to 'Russia's economic problems and Seoul's disillusionment with the loss of Russian influence on Pyongyang's policy' (Pavliatenko, p. 35). This positive but moderate

trend of relations with South Korea basically continues.

Relations with North Korea, from downhill to uphill

Relations between the Soviet Union/Russia and North Korea were much strained after the establishment of SU-South Korea diplomatic relations. It is not difficult to assume that North Korea was profoundly offended by the unilateral opening of the relationship at a time when North Korean relations with Japan or the United States were far from advancing.¹⁹

In 1992, North Korea stopped servicing its debt to Russia which totalled \$4 billion. The turnover of trade decreased from \$311 million in 1992 to \$85 million in 1997 (Supian & Nosov, p. 93). Perhaps Russia was most offended by the fact that the first

The Japanese Maritime Self-Defense Force (JMSDF) destroyer Haruna (left) receives an underway fuel replenishment along with the carrier USS Kitty Hawk during Keen Sword 99
(Foto: U.S. Navy; collectie: IMG/KL)

stok. Putin seems to have had two clear strategic objectives in attending these meetings.

The first objective was to introduce greater 'accountability' to North Korean missile development. Putin's statement in Okinawa that North Korea might reconsider its long-range missile development programme if any other country would assist with North Korean satellite projects attracted worldwide media attention. Given Putin's preoccupation with minimizing American TMD initiatives, it makes sense for Russia to contain the North Korean missile program as much as possible.

Linked railroads

The second objective was to gain greater leverage in influencing the major course of actions in the Korean Peninsula. The traditional carrot of oil and weapon sales could be one avenue (Rozman-a, pp. 212-213). Another approach is to engage in projects that have geopolitical importance for Russia as linking and evolving North-South railroad with the Russian Trans-Siberian railroad. In that matter, however, Russia has had a formidable competitor from the very beginning, China. Following the North-South summit meeting between President Kim Dae Jung and Leader Kim Jong Il, the two Koreas had already agreed to link their railway lines between Seoul and Sinuiju, which is a border town on the North Korean frontier with China (BH2002, p. 49).

That line is a natural future connection to link the Korean Peninsula with the Chinese market. Russia had contemplated the establishment of a different railroad linked to the Russian

nuclear crisis in 1993 and 1994 was handled and resolved by America alone, and that Russia was entirely left out even to the extent that it could not join the KEDO operation.

Pavliatenko argued in his article that there were no sound reasons for the gathering of four parties in 1996: America, China, North and South Korea. The fact that the four parties are those which actually participated in the 1950-53 Korean War is not sufficient to create this format. Pavliatenko's rejection of that format shows the frustration of Russian intellectuals that Russia was being left out of key decisions regarding the fate of the Korean peninsula in the 1990s (Pavliatenko, p. 35) completely.

A new treaty

Towards the end of Yeltsin's presiden-

cy, Russia and North Korea began to remedy the situation: Russia intended to stay relevant in the decision-making process concerning important security issues related to the peninsula; North Korea wanted to break its isolation. In 1995, Russia proposed a new Treaty of Friendship and Good Neighbourly Cooperation to replace the old Treaty of Friendship, Cooperation and Mutual Assistance signed in 1961. The new treaty was initialled in March 1999 and signed in February 2000 (Koizumi, p. 110).

President Putin took considerable initiative to move the relationship forward. He visited North Korea just prior to the Okinawa Summit in July 2000. Kim Jong Il reciprocated with his 24-day train trip to Moscow in July-August 2001. The third meeting was held in August 2002 in Vladivo-

Trans-Siberian railroad from Pusan (Rozman-a, p. 213) or from Seoul through Wonsan, a port located on the east coast of North Korea (Koizumi, pp. 111-112). The China and Trans-Siberian lines are not mutually exclusive; to the contrary, they should be complementary. Considering the limited amount of resources in North Korea, however, if Russia wants an early establishment of a Siberian linkage, then there is a dire need for Russian investment and active cooperation with the North. Vladimir Volkov writes: 'Hence Putin's statement in Vladivostok in August 2002 that Russia must help in constructing a Trans-Korean rail network, if only because China would do it otherwise' (Volkov, p. 2).

Diplomatic game

It is interesting to note that the uphill development in Russia-North Korea relations exactly coincided with North Korea's rather remarkable diplomatic success during this period, including, historic North-South Summit Meeting in June 2000, three consecutive China-North Korea Summit Meetings in May 2000 (Beijing), January 2001 (Shanghai) and September 2001 (Pyongyang); diplomatic recognition by major European countries in 2000 and 2001²⁰ and finally Prime Minister Koizumi's visit to Pyongyang in September 2002. These events show that not only President Putin, but his counterpart Kim Jong Il has been playing a skilful diplomatic game, in search of regime preservation, economic development and the end of isolation.

Nuclear weapons

In October 2002, however, when North Korea's intention to possess nuclear weapons was revealed, everything that had been achieved by North Korea up to that point collapsed. Putin's effort in introducing greater transparency over the Korean missile program also disintegrated.

²⁰ Italy and the UK in 2000, the Netherlands, Belgium, Spain, Germany, Luxemburg, Greece and the European Union in 2001.

The United States first reacted harshly to this open violation of the framework agreement demanding squarely the dismantling of the nuclear program in a verifiable manner, while rejecting any negotiations before North Korea fulfilled its obligation. But after the war in Iraq ended and North Korean talks still faced a deadlock, the American administration gradually accepted some kind of multilateral talks.

Given the extreme danger which an attack would cause to the security of the Korean peninsula and surrounding countries, a negotiated settlement was desirable. A multilateral approach was compatible with the declared American position that America as such would not negotiate with North Korea unless and until North Korea proves that it has observed all international obligations. A multilateral approach was also conducive for letting the surrounding countries bear the burden of negotiating with, and convincing, North Korea. Thus by summer 2003, Japanese newspapers were filled with possibilities to hold three (US, North Korea, China), four (plus South Korea) or five (plus Japan) party talks. Very few reports indicated a possibility of six-party talks, including Russia.

A double disaster

For Russia it was a double disaster. North Korean nuclearization brought about serious destabilization of the situation in the Korean Peninsula. Although the nuclear weapons might not be directed at Russia, nuclear weapons in the hands of a despotic and eccentric ruler were not in the Russian security interest. Furthermore, if any denuclearization talks took place without Russian participation, Russia again would become irrelevant in determining a security matter which directly touches upon Russian geopolitical interests. There is no doubt that many unreported behind the scene contacts took place.

Thus on 31 July 2003 it was none other than the Russian Foreign Ministry which officially announced that

Secretary of Defense Donald H. Rumsfeld is greeted by Ambassador Purnell and Minister of Defense Kodir Ghulomov as he arrives in Uzbekistan in February 2004. Rumsfeld is visiting the Southwest Asia area to visit troops deployed to the region and to meet with local civilian and military leaders

(Foto: U.S. Department of Defense, J. Morrison Jr.; collectie: IMG/KL)

North Korea accepted the format of six-party talks to discuss the issue of nuclear development (AS, 2003-08-01). Since then Russia has become an integral member of the six-party talks. Russia's position was clear to strongly urge the dismantling of any nuclear weapons from the peninsula and to urge that these objectives should be achieved by negotiations and dialogue.

Future challenges

We may conclude that the Russian position now in relation to the Korean peninsula looks much more comfortable than 15 years ago. Russia has normal relations with South Korea and a role to play in influencing North Korea, both bilaterally and through the six-party talks. Thus the ARF 2003 Paper just describes that the Korean nuclearization issue is the most destabilising element in the region and states that 'Russia cannot accept both the perspective of nuclearization of the Korean peninsula and solution of the DPRK nuclear issue by force'. Based on this reasonably comfortable security situation, Russia has several worthwhile challenges. To play a use-

ful role in overcoming the North Korean nuclear issue is a challenge. Another challenge is to deal with growing Chinese political and economic influence over the peninsula. Though historically and geographically China has always been much closer to the Korean Peninsula than Russia, Russia may be facing tough competition on such issues as the rapidly developing economic ties between China and South Korea, or railroad construction to link the North-South Korean Railroad with Europe. Korea thus remains the fourth area of geopolitical concern for Russia.

Conclusion

All in all, Russia's security position in East Asia does not look bad at all.

Russia is not facing any major security threat in East Asia, as it had faced in the United States or China during the Cold War days. In relation to the greatest current security threat in the region, North Korean nuclearization, Russia is well incorporated into the regional common efforts to block it.

In this relatively comfortable situation, if one summarises mid-to-long term security concerns for Russia in East Asia, three observations could be made.

- First, from Russia's geopolitical perspective, the United States still emerges as the central concern for Russia. In addition to such thorny issues as the MD program, the War in Iraq, Russian autocratic democracy, the sheer military, political,

and economic power of the United States compel it to maintain this concern. But Russia-US relations are best looked at from global perspectives, from Atlantic, Middle Eastern and Pacific points of view.

- Second, from regional perspectives in East Asia, it is China to which Russia has natural reasons to pay close attention from its geopolitical security concern. For the time being, what Russia and China have achieved in the past decade in resolving territorial demarcation, establishing a cooperative scheme in Central Asia such as SCO, developing a steady channel of arms trade, and taking a common position toward MD are rather remarkable. But China's growing economic and diplomatic power cannot go unnoticed. Economic projects in energy, railroad, and trade could result in competition with other partners in the region, such as Japan and Korea. Situations in Central Asia, Mongolia and the Russia-China border might, if the present cautious direction on both sides fails to continue, be another potential area of future tension.

- Third, Japan and Korea could play an important role for Russia in striking a good geopolitical balance in the region. Present relations with these countries are not bad, and Russia has good reasons to continue the current policy. But in the mid-to-long term perspectives, both Japan and the two Koreas may become important for Russia to strike a good balance vis-à-vis growing influence of China. Real consolidation of relations with Japan through the resolution, even on a step-by-step approach, of the territorial problem could strengthen foreign policy leverage for Russia. Since Korean instability does affect Russian security, the current nuclear crisis and future uncertainty regarding unification give Russia further incentives to play a constructive role in matters related to the Peninsula.

Bibliography

Gorbachev's speech in Krasnoyarsk, *Pravda*, 18 September 1988, translated by Radio Press into Japanese.

Russian Federation, *ARF Annual Security Outlook 2003*, courtesy of an ARF member country.

Green, Michael J., *Japan's Reluctant Realism*, the Council on Foreign Relations, 2001.

Hakamada, Shigeaki, *Roshia Daitouryousen (Russian presidential Election)*, Asahi Shinbun, 2004-03-07.

Iwashita, Akihiro,

- a: *Chuurokokkyou 4000kiro (4000km of China-Russia Border)*, Kadokawa, March 2003
- b: '9/11 Igonon Chuurokankei (China-Russia relations after 9/11)' in Hiroaki Matsui ed., *9.11 Jiken-igono Roshiaigaikouno Tenkai (Russian Foreign Policy after 9/11)*, JIIA, April 2003
- c: 'Churo Senryakuteki Paatonaashipputo Kokkyoukoushou (China-Russia Strategic Partnership and Border Negotiation)' in Takayuki Ito and Tadayuki Hayashi ed. *Posuto Reisenjidaino Roshiaigaikou (Russian Diplomacy in Post Cold War Era)*, Yuushindou, 1999.

Kasai, Tatsuhiro, 'Roshiano Taigaikankeiwotorigaku kannkyounohenkato Keizaigaikou (Changes in the Conditions Surrounding Russian External Relations and its Economic Diplomacy)', in Hiroaki Matsui ed., *9.11 Jiken-igono Roshiaigaikouno Tenkai (Russian Foreign Policy after 9/11)*, JIIA, April 2003.

Koizumi, Naomi, 'Roshiano tai-Iran, Iraku, Kitachousen Seisaku (Russian policy toward Iran, Iraq and North Korea)' in Hiroaki Matsui ed., *9.11 Jiken-igono Roshiaigaikouno Tenkai (Russian Foreign Policy after 9/11)*, JIIA, 2003.

Pavliatenko, Viktor N., 'Russian Security in the Pacific Asian Region', in Gilbert Rozman, Mikhail G. Nosov, and Koji Watanabe ed. *Russia and East Asia*, East West Institute, New York, 1999.

Rozman, Gilbert,

- a: 'Russian Foreign Policy in Northeast Asia', in Samuel S. Kim edited, *The International Relations of Northeast Asia*, Rowman & Littlefield Publishers INC., 2003
- b: 'Russia and Japan: A US Perspective', 2003, a conference paper.

Sergounin, Alexander and Subbotin, Sergey V., *Russian Arms Transfers to East Asia in the 1990's*, SIPRI, 1999.

Supian, Viktor B. and Nosov, Mikhail G., 'Reintegration of an Abandoned Fortress' in Gilbert Rozman, Mikhail G. Nosov, and Koji Watanabe ed. *Russia and East Asia*, East West Institute, New York, 1999.

Tosaki, Hirofumi, 'Beirokan Gunbikanri Mondai (US-Russia Arms Control Issues)' in Hiroaki Matsui ed., *9.11 Jiken-igono Roshiaigaikouno Tenkai (Russian Foreign Policy after 9/11)*, JIIA, 2003.

Volkov, Vladimir, 'Russia: a railroad deal lies behind Putin's meeting with North Korean leader', *World Socialist Web Site*, 19 September 2002 <http://www.wsws.org/articles/2002/sep2002/ru ss?s19.html> 2004/02/29.

Yuasa, Takeshi, 'Roshiano Taichuououjia Seisaku (Russian Policy toward Central Asia)', in Hiroaki Matsui ed., *9.11 Jiken-igono Roshiaigaikouno Tenkai (Russian Foreign Policy after 9/11)*, JIIA, April 2003.

AS: Asahi Shinbun
 BH: Bouei Hakusho (Defence White Paper)
 IHT: International Herald Tribune
 JMOFA: documents, courtesy by the Japanese Ministry of Foreign Affairs
 MB: IISS, *The Military Balance 1988-89; 2003-04*, Oxford University Press
 EASR: The National Institute for Defence Studies, Higashijia Senryaku Gaikan 2003 (East Asia Strategic Review 2003)
 NYT: New York Times
 SS: Sankei Shinbun

L. Polman

'Niet de ernst van het menselijk leed, maar de hoeveelheid media-aandacht ervoor bepaalt hoeveel hulpgeld er komt,' zei een vriendin die onlangs als hulpverleenster naar Darfur in Sudan afreisde. Het gaat in Darfur om overleven, voor de internationale hulporganisaties net zo goed als voor de Darfurianen.

Daar is geld voor nodig en dus is de strijd om aandacht losgebarsten. Als de fondsenwerving mee gaat zitten, gaat het straks in Darfur immers om de verdeling van honderden miljoenen donoreuro's.

Doorslaggevend voor de vraag of het leed in Darfur 'veel' of 'heel veel' media-aandacht (en fondsen) zal krijgen, is of wat daar gebeurt het label 'genocide' gaat krijgen. Het internationaal recht definiëert genocide als 'daden gepleegd met de intentie geheel of gedeeltelijk, nationale, etnische, raciale of religieuze groepen te vernietigen'.

Het stempel maakt nogal uit. Als we de gebeurtenissen in Darfur genocide noemen, zijn we, als ondertekenaars van de *UN-Convention on Prevention and Punishment of the Crime of Genocide*, verplicht om de cavalerie eropaf te sturen. En omdat de VN daar de blauwhelmen noch het materieel voor heeft of mag verwachten te krijgen, zullen u, dames en heren van Jan de Wit, en uw collega's uit andere NAVO-landen, dus de pineut zijn.

Voor de jongens en meisjes van de hulporganisaties staat het als een paal boven water. Het is genocide en niks minder waar de internationale gemeenschap in Darfur werkloos naar staat te kijken en als we niet nú met

miljoenen euro's op de proppen komen, zijn vóór de kerst al een miljoen Darfurianen dood en Rwanda hebben we ook al op ons geweten, dus *wir haben es nicht gewusst* is er straks niet bij.

Helemaal aan het andere einde van het verbale geweldsspectrum staat, het zal u niet verbazen, de Sudanese overheid. Die is nog nèt bereid toe te geven dat er in Darfur sprake is van 'een probleem'.

Tussen de 'genocide' van de hulporganisaties en het 'probleem' van de Sudanese regering zien we behoedzaam de wereldleiders laveren. Het 'G-woord' wordt paraat gehouden, maar is tot op heden niet afgevuurd.

De Verenigde Staten hebben in de strijd, zoals altijd, het ruimste arsenaal. President Bush begon een paar weken geleden met het nikserige: 'De nood in Darfur is desperaat'. Maar ziet, binnen een paar weken ging het in de Amerikaanse Senaat al over 'etnische schoonmaak'!

Sudan-watchers weten waar de Amerikaanse aanvalsbereidheid vandaan komt: de VS heeft zijn oliebelangen in Sudan veilig weten te stellen en kritiek op de Sudanese overheid kan nu minder kwaad. Diezelfde oliebelangen zijn er oorzaak van dat de Verenigde Naties zich dezer dagen juist gedwon-

gen zagen om het stoere etiket 'ergste humanitaire crisis op aarde' voor Darfur, te vervangen door een lullig plakkertje: 'Dit is een tragische humanitaire situatie,' piepte Kofi Annan bij zijn bezoek aan een Darfuriaans vluchtelingenkamp begin juli. Méér mocht hij er van lidstaten die nog in onderhandeling zijn over olie uit Sudan, niet van maken.

De Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken, Colin Powell, die met Kofi Annan mee was naar het kamp, kon schitteren als morele held. In een vliegtuig vol meetoerende journalisten, gooide Powell triomfantelijk op tafel dat de Amerikaanse regering inmiddels juridische experts heeft losgelaten op de vraag of de toestand in Darfur zo langzamerhand misschien als 'g' gezien moet worden.

'Wij zien indicaties en elementen die ons zouden kunnen bewegen naar een genocidale conclusie,' sprak hij omtrekkend, maar niet mis te verstaan.

Kofi Annan keek intussen stuurs uit het raampje naar de platgebrande dorpen in het Sudanese landschap beneden hem.

Wij journalisten tonen ons inzake Darfur ook op ons wakkerst. Wij vinden over het algemeen dat het genocide is, maar weten dat je met alleen

maar genocide tegenwoordig je zappende kijkers niet meer bij de les houdt. We hebben al zo vaak gehoord dat iets genocide was. In Zuid-Afrika werden ministers beschuldigd van genocide toen de gratis verstrekking van aidsremmers niet snel genoeg van start ging, en in Nederland werd de ruiming van pluimvee dat aan de pip leed ook al genocide genoemd.

In de kwestie Darfur spreken journalisten voor de duidelijkheid dus van 'een genocide van Rwandese proporties'. CNN, de koning van de media-genieke semantiek, overtrof ons allen. Die had het onlangs over 'de dodelijke genocide'.

Het liefste klappertjespistooltje dat ik in de woordenstrijd van afgelopen weken hoorde afvuren lag in de knuistjes van een VN-medewerkster die zei: 'Beide partijen zijn bezig de oorlog te winnen en daarbij is het welzijn van burgers geen prioriteit'. Hardste kanonschot kwam van de VN-onder-secretaris-generaal van Humanitaire Zaken, Jan Egelund, die de kalasjnikovs van de Janjaweed-roversbendes in Darfur 'de atoombommen van onze tijd' noemde.

En de diepste verzuchting kwam van de vriendin die naar Darfur afreisde en na anderhalve week mailde: 'Ik ben nu al aan vakantie toe'.

BERICHT UIT AFRIKA

Feestdag

drs. F. Matser – kolonel van de militair psychologische en sociologische dienst

Met een voldaan gevoel zat ik achter mijn bureau in het SFOR-hoofdkwartier. Wat niemand in de afgelopen jaren gelukt was, leek nu voor het eerst werkelijkheid te worden. 'Begin er niet aan' had mijn voorganger, een Duitse kolonel, gezegd. 'Blijf bij de vertrouwde thema's. Over dit onderwerp krijgen we de partijen nooit aan de tafel.' Ik had het opgevat als een uitdaging. En drie weken geleden was het dan uiteindelijk gelukt. Alle partijen hadden, na intensief vooroverleg, ingestemd met de bijeenkomst: de Bosnische Serviërs (meestal aangeduid als Serven), de Bosnische moslims (aangeduid als Bosniacs) en de Kroaten. De laatste groep maakte officieel deel uit van de Bosnische delegatie, maar iedereen wist dat ze zo hun eigen agenda hadden.

Het was nu donderdag en morgen, vrijdag, was het dan zo ver. Om half elf zou de vergadering van start gaan in het Holiday Inn-hotel in Sarajevo. Vorige week hadden alle partijen ingestemd met de agenda. Gisteren was een belangrijke voorontmoeting geweest met de bevelhebbers van alle partijen. Ik was nog bang geweest dat er weer één zou beginnen te bakkeleien bij de rondvraag. Levensgevaarlijk altijd, een rondvraag hier op de Balkan.

Het concept, zoals het door NAVO-officieren was bedoeld, werd door de Balkanbewoners nog steeds niet geheel begrepen. Doorgaans begonnen ze tijdens de rondvraag plotseling terug te komen op alle eerdere – moeizaam – gemaakte afspraken of ruzie te maken over onderwerpen die totaal niets met de vergadering te maken hadden. Maar gisteren niet! Ik had de vergadering voorgezeten als een volleerd acrobaat, ze geen millimeter ruimte gegeven. Ik waande me Kofi Annan!

Niets leek er nog fout te kunnen gaan. Maar dat is relatief hier op de Balkan. Ik richtte mijn aandacht weer op de toespraak voor de commandant van SFOR, die ik aan het schrijven was. Woor-

den als 'historisch afspraak', 'begrip' en 'doorbraak' strooide ik met kwistige hand door de tekst. Natuurlijk waren veel van die woorden hier te lande in de eerste plaats retoriek. Dat had ik in de afgelopen maanden wel geleerd. Dat wisten alle partijen, maar mijn hoogste baas, een charismatische pikzwarte Amerikaanse driesterren-generaal, hield ervan en kon ze ook zeer overtuigend en meeslepend uitspreken. 'Als ik nou eens...'

Plotseling stormde Manollo, een Spaanse majoor, mijn bureau binnen. Voor deze gelegenheid leek hij de natuurlijke terughoudendheid die de Zuid-Europese officieren zo kenmerkte ten opzichte van superieuren, van zich af te hebben geworpen. Hij had een verwilderende blik in z'n ogen en riep '*Colonel, problems with the Bosniacs!*'. Ik maande hem tot kalmte en hij begon het verhaal te vertellen.

Er was zojuist een fax binnengekomen vanuit het Bosnische hoofdkwartier. Morgen, de dag van de bijeenkomst, was een belangrijke moslim-feestdag. Dat hadden ze vandaag ontdekt! Althans, dat stond in de fax. De leden van de Bosniac-delegatie moesten tussen twaalf en één uur in de moskee zijn. Met een kwartier reistijd heen en terug betekende dat dat de vergadering minstens anderhalf uur moest worden opgeschort. Er was vanaf één uur nog een gemeenschappelijke lunch gepland van anderhalf uur. Uiterlijk om een uur of halfvier wilde de Bosnisch-Servische delegatie weer weg. Ze moeten immers nog vier uur rijden om weer in hun 'hoofdstad' Banja Luka te komen. En vrijdagmiddag was hier ook heilig. In verband met de reistijd van de Serven was begonnen voor half elf ook geen optie.

'Als we de vergadering na drie kwartier al weer schorsen om de moslims anderhalf uur te laten bidden, hebben we de poppen aan het dansen', sprak Jean-Jacques, mijn Franse plaatsvervanger, die op het tumult afgekomen was. 'De Serven zijn 's morgens om 6 uur weggereden om hier op tijd te zijn. Die beschuldigen de Bosniacs onmiddellijk van vertragingstactiek en sabotage. En als dat spel eenmaal begint, bereiken we niets meer.'

* Op deze plaats vindt u afwisselend een bijdrage van commodore Erik Oliemans en kolonel Frans Matser, beide werkzaam bij het Commando Dienstencentra (CDC).

Dan duurt het minstens twee weken voor we iedereen weer gekalmeerd hebben! Op die manier tekent morgen niemand die overeenkomst!' De ernst van de situatie was mij volstrekt duidelijk!

Telefonisch overleg met onze Bosnische liaison-officier bracht geen uitkomst. Het was echt een belangrijke feestdag en er was geen sprake van provocatie bezwoer hij ons. En ja, de afspraak stond al weken, maar ze hadden er gewoon even niet aan gedacht. Sorry! Het was om razend te worden. Al dat werk van maanden voorbereiden leek voor niets. Als de bijeenkomst morgen een fiasco zou worden, kon ik de commandant van SFOR niet op laten draven. Dat zou veel te veel gezichtsverlies zijn voor SFOR en de internationale gemeenschap. Goede raad was duur.

Snel liet ik Mustafa, een Turkse majoor uit mijn afdeling, zoeken. Hij was zelf niet erg religieus, zei hij, maar er was morgen inderdaad een soort van moslim-feestdag. Een dag die veel moslims niet vierden, maar anderen – onder wie kennelijk een aantal leden van de Bosniac-delegatie – wel. 'Een soort Driekoningen, waaraan in sommige streken van Limburg nog wel actief aandacht wordt besteed en in andere delen van het land niet' dacht ik om de zaak voor mezelf tot begrijpelijke proporties terug te brengen.

Gemeenschappelijke lunches duren hier in de Balkan nu eenmaal een tijd. Met het moskeebezoek en de lunch bleef er gewoon te weinig tijd over om zaken te doen, en eerder beginnen en later ophouden was geen optie, vanwege de reistijd van de Serven. Wel inwilligen van het verzoek van de Bosniacs zou leiden tot een boze Servische delegatie en niet inwilligen tot boze Bosniacs. De Kroaten zouden – zoals zo vaak – lachend toekijken en roepen dat zij van goede wil waren, maar beide andere partijen blaam trof. In ieder geval was de kans op een akkoord nul!

'Lopende maaltijd!' mompelde mijn Spaanse majoor in zijn sterk geaccentueerde Engels. En zo geschiedde. Jean-Jacques spoedde zich naar het Holiday Inn om de dinerafspraken *last minute*

aan te passen. Manollo maakte een nieuwe agenda en faxte die naar de beide ministeries en naar beide bevelhebbers. Mustafa belde snel met de Bosniacs om de inwilliging van hun wens aan te kondigen. De Serven vertelden we nog even niets.

De andere ochtend om half elf zaten alle delegaties aan tafel. Ik verwelkomde de Serven bijzonder en zei dat we, speciaal omdat zij al zo lang hadden gereisd, de lunch wat hadden vervroegd. Ze waren aangenaam verrast. Terloops vermeldde ik dat we het gesloten diner hadden omgezet in een lopend buffet zodat de Serven, waarvan velen in geen jaren in Sarajevo waren geweest, de gelegenheid zouden hebben om even in de stad rond te kijken. Ook moslims die nog zaken te regelen hadden (ik zei niets over moskeebezoeken) konden dat doen tijdens de lopende lunch. Iedereen keek tevreden. De vergadering kon beginnen.

De bijeenkomst werd een succes. Tijdens de lunch verdwenen drie moslims naar de moskee, maar ze waren keurig op tijd terug om nog snel wat te eten van het overheerlijke buffet. Om half één konden we de vergadering hervatten. Om half drie verscheen de commandant van SFOR, stak z'n speech af, en werd de overeenkomst over troepenreductie door de drie 'bevelhebbers' getekend. Om tien voor drie verscheen de plaatselijke pers voor een persconferentie en punctueel om half vier werd de Servische delegatie uitgezwaaid.

Terug in het SFOR-hoofdkwartier vond ik in een van mijn kasten nog een fles goede wijn. Die dronk ik op met Jean-Jacques, Manollo en Mustafa.

'Wat zijn onze problemen toch van een totaal andere orde, dan die van onze collega's in Irak of Afghanistan,' sprak ik tegen mijn internationale collega's. 'Waar ook ter wereld, het leven van een soldaat blijft altijd interessant' antwoordde Jean-Jacques. 'Leven de internationale samenwerking!' lachte Mustafa. 'Proost,' zei Manollo.

En daar had ik niets aan toe te voegen. ■

BOEKEN bespreking

Het Utrechtse antwoord

De bastions van Karel V, door Bart Klück, Agnes Hemmes en René de Kam, Uitgeverij Matrijs, Utrecht, 112 blz., geïll.

ISBN 90 5345 231 1

€ 12,95

Rond het midden van de zestiende eeuw was Utrecht veruit de grootste stad in onze contreien. Het vormde de hoofdplaats van het Sticht, een van de vele gewesten in de Nederlanden die toen in handen waren van de Habsburgse vorst en Duitse keizer Karel V. Gezien die bijzondere positie was het niet meer dan logisch dat Utrecht in deze periode van nieuwe verdedigingswerken werd voorzien. Het ging hier om de bouw van vier bastions, een in het noorden, een in het zuidoosten en twee in het zuiden.

Italiaanse methode

Het bastion, een vijfhoekige uitbouw van de stadsmuur, was ontleend aan de in Italië ontwikkelde vestingbouwmethode, die toen als toonaangevend gold. De introductie van dit nieuwe fenomeen maakte onder meer een betere verdediging in de diepte mogelijk. Op het platform bovenop was ruimschoots plaats voor het geschut dat de posities van de belegeraar onder vuur moest nemen.

Dat was toen erg essentieel, omdat het kanon inmiddels veel ruimer dan voorheen bij de aanval op vestingen werd ingezet, een tendens die op haar beurt weer voortvloede uit de invoering van de affuit.

De introductie van het bastion leverde de verdediger nog een ander voordeel op. Vanaf de flanken – de zijden die op de omwalling aansloten – kon deze voortaan ook het terreingedeelte vóór de muur beter bestrijken. De ruimte naast en vóór

het bastion was eveneens goed beveiligd. Dankzij zijn uitgekiende vorm waren deze plekken goed onder vuur te nemen vanaf de muur.

Door de aanleg van de vier bastions kwam de verdediging van de domstad op een hoger niveau te liggen. De bouw van deze werken begon in 1543 en nam vijftien jaar in beslag. Het ontwerp was afkomstig van stadsbouwmeester Willem van Noort, die hierbij vermoedelijk adviezen heeft gekregen van een Italiaanse vestingbouwkundige.

Bouwhistorisch onderzoek

Tijdens het bewind van Karel V was namelijk een aantal van hen in de Nederlanden actief. Van de vier bastions zijn er nog twee – Zonnenburg en Manenburg – goeddeels intact. De restauratie van deze bolwerken, in de jaren 1999-2000, vormde een goede aanleiding om ter plekke een uitgebreid bouwhistorisch onderzoek uit te voeren. Sinds begin dit jaar zijn de resultaten hiervan te lezen in hoofdstuk 2 en 3 van het hier besproken boek.

De voornaamste uitkomst lag in het feit dat Zonnenburg, na de verwijdering van de nodige ongerechtigheden, nog grotendeels in authentieke staat verkeert. Dat geldt onder meer voor de constructie van de beide flanken, waar nog de originele kazematten (geschutsruimten) aanwezig zijn. Volgens de auteurs neemt het bolwerk een unieke plaats in Noordwest-Europa in, omdat het de Italiaanse bouwwijze zo gedetailleerd weergeeft.

Hierbij wordt echter de vergelijking gemist met de fraaie bastions van de Noord-Engelse vesting Berwick-upon-Tweed. Deze werken dateren uit dezelfde periode en zijn eveneens volgens de Italiaanse methode gebouwd.

Verhelderend

Aan het gedeelte met de onderzoeksresultaten gaat een inleidend hoofdstuk vooraf. De lezer wordt hier op een verhelderende wijze vertrouwd gemaakt met de veranderingen die de artillerie en de vestingbouw vanaf de late Middeleeuwen tot het midden van de zestiende eeuw hebben door-gemaakt. Het verhaal spitst zich hier vrij snel toe op wat zich in deze periode in het

Sticht en rond de vestingwerken van de domstad heeft voltrokken.

Hoewel de chronologie soms niet consequent is gehandhaafd, worden de ontwikkelingen op een adequate manier beschreven. In het vijfde hoofdstuk wordt nog ingegaan op het bastion Morgenster, dat in dezelfde bouwperiode aan de noordkant van de stad verrees, maar in 1838 werd gesloopt.

De auteurs maken hierbij een aannemelijke reconstructie van het uiterlijk van dit bouwwerk. Dat doen zij door de uitkomsten van het onderzoek in Zonnenburg en Manenburg te combineren met wat in 1982 bij de opgraving van de restanten van Morgenster aan de oppervlakte kwam.

Aantrekkelijke publicatie

Helaas houdt het boek na dit hoofdstuk wat abrupt op. Een slotbeschouwing, waarin de hoofdpunten uit deze bijzondere fase in de Utrechtse bouwgeschiedenis nog eens op een rijtje worden gezet en in een breder kader worden geplaatst, ontbreekt helaas.

Deze kritiek laat onverlet dat *Het Utrechtse antwoord* een zeer geslaagd en beeldend boek is geworden. De veelheid aan kaarten, plattegronden, actuele foto's en reproducties van oude illustraties licht het relaas op een duidelijke en kleurrijke wijze toe. Al met al heeft uitgeverij Matrijs met deze goed verzorgde en aantrekkelijk ogende publicatie weer een product afgeleverd dat alleszins de moeite waard is.

drs. J.P.C.M. VAN HOOFF, IMG/KL

Samenvattingen

Editoriaal – Wetenschap, defensie en onderzoek

Al sinds enige decennia bestaat het voornemen om een belangrijk deel van de officieren van de krijgsmacht een civiel erkende militair-wetenschappelijke opleiding te geven. Het streven is nu per 1 september 2005 civiele accreditatie te verkrijgen. Een voorwaarde is dat de docenten een academische status hebben. Dit nu betekent dat zij ook onderzoek moeten doen. Binnen de hogere opleidingsinstellingen van Defensie zijn dragers van academische titels voorhanden. In het domein van de militaire operationele wetenschappen zijn academische titels schaars: hun kennis is immers niet op civiele universiteiten te verwerven. Een oplossing ligt mogelijk in het zoeken van strategische partnerschappen met instituten als TNO en 'Clingendael', zoals nu al bestaat met het Instituut voor Militaire Geschiedenis.

F.J.G. Toevank en R.G.W. Gouweleeuw – Operationeel analisten bij ISAF III

Ongeveer 50 jaar geleden hield een luitenant Van Zwet in dit tijdschrift een pleidooi om in de krijgsmacht meer aandacht te besteden aan het toepassen van 'Operational Research' (OR). In 2003 bevonden zich dergelijke analisten daadwerkelijk te velde. Beide auteurs dienden in de 'Operationele Analyse-cel' van het hoofdkwartier ISAF III in Afghanistan. Zij gaan kort in op de betekenis van OR en op recente ontwikkelingen binnen de NAVO. De auteurs geven aan wat de rol van analisten kan zijn en gaan vervolgens in op hun bijdrage. Zij werden vooral betrokken bij de evaluatie van de missie. Daarnaast deden zij onderzoek naar het effect van psyops en 'Information Operations'. De uitzending toonde aan dat OR operationele meerwaarde heeft.

O.P. van Wiggen, C.A.M. van Eijl en P. Nieuwenhuis – Het transformatieproces van de KL in perspectief

De Koninklijke Landmacht kreeg onlangs de Amerikaanse 'Network Centric Warfare Award' 2004. In oktober 2003 toonde 11 'Air Manoeuvre Brigade' aan dat zij operationeel gereed is en het vroegere hoofdkwartier van het 1(GE/NL) Corps werd - na haar omvorming - in 2003 succesvol ingezet als 'Land Component Command' in Afghanistan. De auteurs betogen dat dit geen incidenten zijn, maar dat deze successen voortvloeien uit de in de jaren negentig van de vorige eeuw opgestelde toekomstvisie en de daarmee samenhangende conceptuele koerswijziging. Zij gaan in op de achtergrond en gebruiken de zogenaamde functies van militair optreden om het concept te verduidelijken. Daarnaast behandelen zij training, het 'NATO Response Force'-concept en werpen zij een blik op de toekomst.

F.Overdiek – De oprichting van het 'Iraqi Civil Defense Corps'

Nederlandse militairen zijn volop betrokken bij de operatie 'Iraqi Freedom'. Zij bevinden zich echter niet alleen in en nabij Al Muthanna. De auteur diende van augustus 2003 tot februari 2004 bij de 'Multinational Division Central South': MND(CS). Hij gaat in op zijn ervaringen bij het oprichten van de 'New Iraqi Security Forces' (NISF). Zijn aandacht richt zich met name op het 'Iraqi Civil Defense Corps' (ICDC); lokale veiligheidstroepen die - georganiseerd in bataljons en brigades - de lokale politie moeten steunen. Rekrutering, selectie en training vormden complexe problemen. Materieel en infrastructuur, financiën en rechtspositie vroegen ook de nodige aandacht. De auteur gaat aansluitend in op 'lessons learned' en de toekomst van het ICDC, in begin juli 2004 omgedoopt in 'Iraqi National Guard' (ING). De uitdaging kan in één zin worden samengevat: het succesvol oprichten van Irakese veiligheidstroepen betekent dat de coalitietroepen naar huis kunnen.

J.A. Konst – Beveiliging van militaire objecten bij Defensie

Beveiliging van militaire objecten is van groot belang. Aanslagen op bijvoorbeeld commando- of computercentra of wapensystemen kunnen de defensieorganisatie verlammen. In 1997 heeft Defensie het begrip 'Integrale Beveiliging' ingevoerd. De Algemene Rekenkamer heeft tussen april en september 2003 onderzoek gedaan naar de beveiliging. Het ging daarbij zowel om het beleid als de praktische toepassing. Negentien objecten werden gecontroleerd; bij zes bleek de beveiliging ontoereikend. De auteur bespreekt de reactie van de minister van Defensie op het rapport, de behandeling in het parlement en in de Vaste Commissie voor Defensie. Beveiliging is niet de zorg van enkelen. Het is de zorg van allen die bij Defensie werken.

K. Togo – Het Russische veiligheidsbeleid in Oost-Azië

De auteur, oud-ambassadeur van Japan in Nederland en nu hoogleraar aan de Princeton-Universiteit in de Verenigde Staten, geeft zijn visie op het Russische veiligheidsbeleid in Oost-Azië. Op 16 september 1988 hield de secretaris-generaal van de communistische partij van de Sovjet-Unie, Mikhail Gorbachov, een lezing in Krasnoyarsk. Hij schetste de grote lijnen van zijn beleid. Vijftien jaar later, in 2003, presenteerde Rusland op het ASEAN Regional Forum (ARF) haar 'Annual Security Outlook'. Hierin werd het toen geldende Russische veiligheidsbeleid geanalyseerd. Een vergelijking van beide teksten geeft zicht op de veranderende situatie in dat deel van de wereld en de gevolgen voor het beleid. De auteur gaat in op de rol van de VS, afschrikking, China en Centraal-Azië, de gevolgen van 11 september, de machtsbalans in de wereld en de rol van Japan. Hij concludeert dat de visie op de Russische geopolitieke belangen in Oost-Azië, zoals die in Krasnoyarsk werd verwoord, nog steeds valide is.

L. Polman – Het G-woord

Het is niet de omvang van menselijk leed, maar de hoeveelheid media-aandacht die bepaalt hoeveel hulpgeld waarheen gaat. In Darfur blijkt opnieuw dat het label telt. Is er sprake van genocide of niet? Als het antwoord 'ja' is zijn de ondertekenaars van het VN-verdrag 'On Prevention and Punishment of the Crime of Genocide' verplicht om de cavalerie eropaf te sturen. Voor de hulporganisaties is het antwoord duidelijk: ja, er vindt genocide plaats. Aan het andere eind van het verbale geweldspectrum staat de Sudanese overheid: zij is slechts bereid toe te geven dat er een probleem is. Kofi Annan spreekt van een 'tragische humanitaire situatie', en een VN-medewerkster formuleert het als volgt: 'Beide partijen zijn bezig de oorlog te winnen en daarbij is het welzijn van burgers geen prioriteit'. Pas als het G-woord valt, zal er kwistig met dollars worden gestrooid.

F. Matser – Feestdag

Met een voldaan gevoel zat ik achter mijn bureau in het hoofdkwartier van SFOR. Het was mij gelukt! Morgen, vrijdag, was het zo ver. Een vergadering in het Holiday Inn-hotel in Serajevo. Alle partijen zouden aanwezig zijn: Serven, Bosniacs en Kroaten. Ik was bezig met de toespraak van de commandant van SFOR en strooide kwistig met woorden als 'historische afspraak', 'begrip' en 'doorbraak'. Plotseling stormde een Spaanse majoor mijn bureau binnen. Problemen met de Bosniacs! Vandaag ontdekten ze dat morgen een belangrijke feestdag voor moslims was. De leden van de delegatie moesten tussen twaalf en één uur absoluut in de moskee zijn. Wat bleef er van de vergadering en de gezamenlijke lunch over? Een positieve reactie richting Bosniacs zou woede bij de Serven geven; een negatieve bij de Bosniacs. De Kroaten zouden beide partijen verwijten maken. De oplossing? Een 'lopende lunch'! De bijeenkomst werd een succes. Commandant SFOR hield zijn toespraak en de media waren aanwezig. Het leven van een militair blijft interessant. 'Proost!'

Summaries

Editorial – Science, defense, and research

Already for some decades the Minister of Defense intends to give an important part of military officers an accredited academic education. The Undersecretary for Defense wants to obtain this accreditation on September 1, 2005. A precondition is that lecturers have an academic status. This again demands (military) academic research. We do find lecturers with academic titles in our military academic institutes. In the field of military operational sciences – where mainly military officers lecture – however, titles are rare. Their knowledge cannot be found at civil universities. This may hamper accreditation. One solution might be to form strategic partnerships with, for example, TNO and 'Clingendael', as already exists with the Institute for Military History. A search for concerted action might benefit the academic character of the Armed Forces.

F.J.G. Toevank and R.G.W. Gouweleew – Operational analysts with ISAF III

Some 50 years ago, in 1953, a lieutenant Van Zwet made in this periodical a plea that the Dutch Armed Forces should pay more attention to the use of Operational Research (OR). In 2003 Operational analysts were embedded within an operational headquarters. Both authors served in the so-called 'Operational Analyses Cell' in Headquarters ISAF III in Afghanistan. They give a short introduction about OR and some recent activities in NATO concerning the application of scientific methods to support operations. Real deployment was a logical step in this process. The authors discuss the role of analysts in general, and their own contribution in particular. In ISAF III their task was focussed on mission-evaluation. They also studied the effect of psyops and 'Information Operations'. In their view ISAF III demonstrated that OR does give surplus value to troops in the field.

O.P. van Wiggen, C.A.M. van Eijl and P. Nieuwenhuis – The Army's transformation process in perspective

Recently the Army got the American Network Centric Warfare Award 2004. In October 2003 11 Air Manoeuvre Brigade proved to be fully operational capable, and the former Headquarters of 1 (GE/NL) Corps was in 2003 successful as Land Component Command in Afghanistan. The authors argue that those successes are no incidents. They are the results of a vision for the future, developed in the nineties of the last century, linked up with a conceptual change of course. They clarify the reasons behind this move and its effects, using the so-called functions of military operations as vehicles to illustrate the concept. In their final observations they touch on training, the NATO Response Force-concept and the future.

F. Overdiek – Raising the Iraqi Civil Defense Corps

Dutch military are actively engaged in operation Iraqi Freedom. They are however not only present in and around Al Muthanna. The author served in the Multinational Division Central South, MND(CS). Based on his experiences he describes the raising of the New Iraqi Security Forces. He focuses on the Iraqi Civil Defense Corps, the ICDC; local security forces – organised in battalions and brigades – intended to act as back-up for the local police. Recruitment, selection and training proved to be complex and demanding tasks. Equipment, infrastructure, finance and legal matters other aspects that had to be handled. In his final observations he touches on 'lessons learned' and the future of the ICDC, now renamed into Iraqi National Guard (ING). To use a oneliner: the successful establishment of Iraqi Security Forces means the tripticket home for the Coalition Forces.

J.A. Konst – The protection of military objects in Defense

The protection of military objects is important. Attacks on – for example – command- or computercentres and weapon systems may paralyse the defense-organisation. In 1997 Defense introduced the concept of 'Integral Protection'. Between april and september 2003, the Netherlands Court of Audit investigated this protection; both the policies and the practice. The author informs about the findings. At nineteen locations the application of policies was tested. Six of those objects did not meet the requirements. He also discusses the comments of the minister of Defense on the investigation, the debate in the parliament, and in the so-called 'Committee for Defense'. Protection is not a concern of some; it is a concern of all who work within Defense.

K. Togo – Russian Security Policy in East-Asia

The author, a former Japanese ambassador in the Netherlands and now professor at Princeton University in the United States, presents his view on Russian security policy in East-Asia. On September 16, 1988 the General Secretary of the Communist Party of the Soviet Union, Mikhail Gorbachov, made a speech in Krasnoyarsk, outlining his major policy in East-Asia. Fifteen years later, in 2003, Russia presented to the ASEAN Regional Forum (ARF) its Annual Security Outlook, which stipulated a concise analysis of Russian security views in this region as of that year. A comparative analyses casts light on the changing security situation and its policy implications for Russia. The author reflects on the role of the United States, deterrence, China and Central Asia, the impact of 9/11, the global balance of power, and the role of Japan. He concludes that the major paradigm of Russian geopolitical interests in East-Asia, as reflected in the Krasnoyarsk speech, still stands.

L. Polman – The 'G-word'

It is not the amount of human suffering that dictates the amount of aid: the media dictate. Looking at Dafur it becomes clear that it is the label which counts. Is there a genocide going on or not? If the answer is 'yes', the UN Convention on Prevention and Punishment of the Crime of Genocide gives all signatories the obligation to send the cavalry. For the relief organisations the answer is a clear 'yes!'. On the other end of the verbal spectrum of violence we find the government of Sudan. The government agrees that there is a problem. Kofi Annan called it 'a tragic humanitarian situation'. A female UN employee gave the 'sweetest' description: 'Both parties are busy winning the war and the well-being of civilians has no priority'. Only if the 'G-word' (genocide) will sound, the amounts of money will come easily.

F. Matser – Public Holiday

With satisfaction I sat down at my desk in Headquarters SFOR. I did it! Tomorrow, friday, we would have a meeting in the Holiday Inn Hotel in Serajevo. All parties would be present: Serbs, Bosniacs and Croats. Last week all had agreed upon the agenda. I felt like Kofi Annan. I was preparing the speech for the commander of SFOR. I put about with a lavish hand words like 'historical agreement', 'apprehension' and 'break-through'. Suddenly a Spanish major entered. Problems with the Bosniacs! Only today they discovered that tomorrow was an important muslim-holiday. They had to be in the mosque between 12.00 and 13.00 hours. What about the meeting and the joint lunch? A positive answer to the Bosniacs would anger the Serbs; a negative one the Bosniacs and the Croats would blame both. The answer: a lunch buffet! The meeting was a succes. Commander SFOR made his speech and the media were there. A soldiers' life is always interesting. Cheers!

UITGAVE

Koninklijke Vereniging ter Beoefening
van de Krijgswetenschap

www.kvbk.nl
info@kvbk.nl

Secretaris:

luitenant-kolonel N.J.E. van der Zee
Telefoon 070 - 318 83 52

REDACTIE

brigade-generaal cav b.d. prof.

J.M.J. Bosch (hoofdredacteur)

Telefoon 076 - 527 32 09

of 015 - 284 42 58

Fax 071 - 542 18 29

E-mail jmjbosch@tiscali.nl

mw. drs. A. Kool (bureauredacteur)

Instituut Defensie Leergangen

Telefoon 015 - 284 47 20

kolonel cav drs. P.J.E.J. van den Aker

kolonel KLu J.F.W. van Angeren MA

commodore KLu drs. G.M. Bergsma

drs. P. Donker

drs. P.H. Kamphuis

luitenant-kolonel KMar mr. M.Th.J.

Messerschmidt

kolonel MPSD drs. F. Matser

kolonel TS ir. R.G. Tieskens

majoor Marns drs. A.J.E. Wagemaker MA

SECRETARIAAT

Kopij zenden aan:

Koninklijke Militaire Academie

Vakgroep MOW / MPC 71 C

Postbus 90002, 4800 PA Breda

mlwa.gurp.brouwers@mindef.nl

Tevens: ledenadministratie KVVK

LIDMAATSCHAP

binnenland € 22,50

studenten € 15,00

buitenland € 27,50

OPMAAK EN DRUK

Drukkerij Giethoorn Ten Brink

ISSN 0026-3869

NADRUK VERBODEN

Coverfoto: Beëdigingsceremonie

'Iraqi Civil Defense Corps' na het

voltooien van de basisopleiding.

(Foto: F. Overdiek)

MILITAIRE SPECTATOR

470 Editoriaal:
Wetenschap, defensie en onderzoek

472 Mededelingen

473 F.J.G. Toevank en R.G.W. Gouweleeuw:
Operationeel analisten bij ISAF III

481 O.P. van Wiggen, C.A.M. van Eijl en P. Nieuwenhuis:
Het transformatieproces van de KL in perspectief
Grip op de toekomst

493 F. Overdiek:
De oprichting van het 'Iraqi Civil Defense Corps'

503 J.A. Konst:
Beveiliging van militaire objecten bij Defensie

510 K. Togo:
'Russian Security Policy in East-Asia'

530 L. Polman:
Bericht uit Afrika – Het G-woord

532 F. Matser:
Tegenwicht – Feestdag

534 Boeken

535 Samenvattingen/Summaries